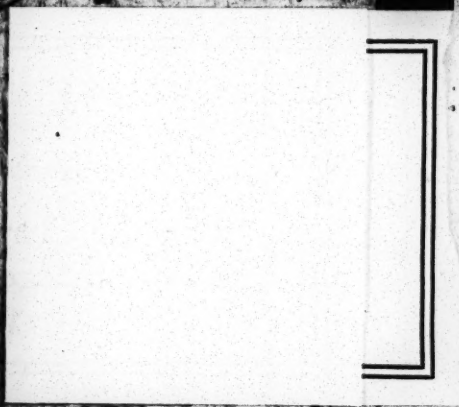
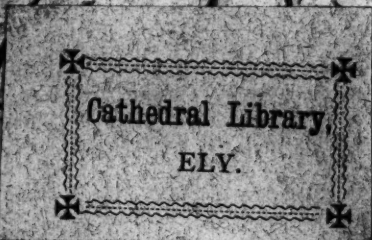

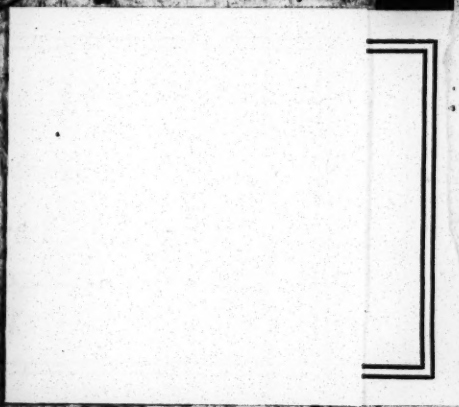
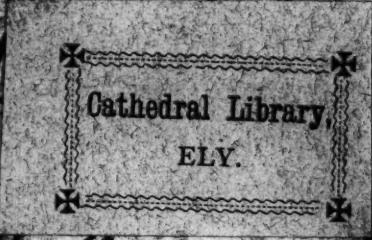
ELY. d. 109

R

P
P

ELY. d. 109

R

P
P

R H E T O R I C Æ

LIBRI DUO.

Quorum

Prior de Tropis & Figuris,

Posterior de Voce & Gestu præcipit:

In usum Scholarum postremò
recogniti.

• *Autore*

C A R O L O B U T L E R O,

Magd. Artium Magistro.

L O N D I N I,

Ex Officina J. M. pro Andraeo Crook,

Anno Dom. 1667.

Autoris ad Lectorem Præmonitio.

A. D.
1621.

V Agatur sub nomine meo
Rhetorica, unica vicis
prætextu sæpius furtim excu-
sa: quam quòd, pro genuino
autographi contextu, alium
multis in locis [aut deficien-
tem aut depravatam] discen-
tibus obtrudat; (præterquam
quòd mendis typographicis
turpiter passim scateat) ut non
meam, abrenuncio.

C. B. M.

172-2517

Vir
T

E

bus
deri
sui a
doct
tron
quan
rato
digi
Inte
de l
men
voc
gui
sum
om
ria
que
nor
me
lau
as,
tun
qui
tua
om
tes

Viro virtutis & honoris nomine nobilissimo,

T H O M Æ E G E R T O N O

Equiti, Dom. Custodi magni Sigilli Angliæ,

Carolus Butler Magdalenensis, S. D.

EA est bonarum Artium venustas, & pulchritudo (illustrissime heros) ut liberalibus ingeniis nihil suavius, nihil amabilius videri possit: *quæ si oculis cernerentur, mirabiles sui amores excitarent.* Ideoq; ut antiquitus viri docti suos semper habuerunt Mecænates & patronos; ita nunc etiam non desunt, qui, tanquam Dii Tutelares, eos non solum ab inveterato tenebrionum livore vindicare; sed etiam dignis honorare præmiis inprimis studeant. Inter quos, quamvis non pauci reperiantur, qui de literis & literatis bene sunt meriti; tibi tamen præ cæteris primas & palmam unâ omnes voce facile concedunt: qui à teneris etiam unguiculis, præsertim ex quo ad hoc tam excelsum honoris culmen tua te merita evexerunt, omnes curas & cogitationes tuas ad rei literariæ pariter & religionis propagationem eò usque intenderis, ut non tam amplissimo illo honoris loco honorari, quàm ipsum honorasse, meritò dicaris. Sed non est animus spatiosum laudum tuarum campum ingredi: tum quòd eas, licet modestissimas, modestia tua non ferat; tum quòd omnibus jam sint satis notæ; utpote qui non mediocres prudentiæ & benignitatis tuæ fructus jugiter percipiant. Pro tanta tua in omnes, præcipuè Academicos, bonitate, --- *grates persolvere dignus. Non opis est nostræ: --- nostram*

E P I S T O L A

stram verò gratitudinem, quam imo fixam pe-
ctore habemus, omni tibi officii genere proba-
re cupimus. Communis nostra parens *Acade-*
mia, cùm nihil haberet quo tibi magis gratifi-
cari posset; quem illius fidei credidisti optimæ
spei filium, eundem tibi, literarum & virtutum
ornamentis haud vulgariter excultum, reddi-
dit. Adeò ut non tam nomine & corporis effi-
gie, quàm eximiis animi dotibus, patrem ità
expresserit, ut in eo repubescere videreris. At
hunc, proh dolor! dum sub invicto nostro Sci-
pione (qui prius eum alibi in equestrem ordi-
nem meritissimè cooptraverat) in fatali illo bel-
lo Hibernico arma ferret; non sine gravi, & a-
mantissimi patris, & inclyti illius herois cui
charissimus fuit, & communi omnium, quot-
quot eum noverunt, mœrore, præmaturâ mor-
te abreptum audio. Quamvis quod ad eum at-
tinet, terram cœlo, homines angelis, ærumnas
foelicitate, deniq; ætatem brevissimam æterni-
tate, commutavit: quod autem ad nos, superest
adhuc alter, & diu supersit precor, eâdem stir-
pe prognatus, eodem ingenio & indole prædi-
tus, iisdem doctrinæ & morum præceptis imbu-
tus, qui illi succedat. Faxit bonorum omnium
autor & perfector, ut præclara virtutum semina
quæ in tenero illius pectore pulchrè jam cer-
nimus efflorescere, ad fraternam indies, adeòq;
paternam, excrescant maturitatem. Jam verò
ut, generosis hisce animis piè ac doctè infor-
mandis,

D E D I C A T O R I A.

mandis, propensam in te voluntatem suam Mater nostra lubens indicavit, eandem tibi deinceps quâcunq; ratione præstitura; ità & ejus filii, quibus possunt indiciiis, animos suos honoris tui studiosissimos testificari summè cupiunt. Provehiores quidem, qui suam gravioribus studiis operam impenderunt, opera tibi graviora, in perpetuam & tui & sui nominis memoriam, indies exhibent. Ego verò, inter pueros puerilibus jam diu exercitatus, puerilia promo: sed tamen ità puerilia, ut adultos etiam perlegisse haud pœnituerit. Siquidem continet hic libellus Rhetorices artem, plenè, succinctè, & perspicuè explicatam. Quicquid vel veteres, vel recentiores hac de re uspiam scripserunt, id totum legitimâ methodo conformatum, ac insignibus Poetarum & Oratorum exemplis illustratum, hîc proponitur. Istud quaecunq; observantiæ meæ *μνημόσυνον* amplitudinis tuæ patrociniò (honoratissime Mecenas) consecro: ut cujus piâ & sincerâ munificentia, viri verè sapientiæ præceptis passim sunt informati, ejusdem auspiciis, pueri etiam politioris disciplinæ rudimentis erudiantur. Deus te, pro immensa sua bonitate, Ecclesiæ, Reipub. Academiæ, & ingenuis ejus alumniis, quàm diutissimè servet incolumem: & pro bona semente, quam hîc apud nos facis, messem in cœlis apud Christum æternam largiatur.

Basinſtochia, 5. Idus Martii. 1600.

P R Æ F A T I O.

Inter celebres Artium scriptores, quorum demereatur locum Petrus Ramus, eorum sit iudicium, qui, cum eruditione, tum equitate præstantes, optimè diiudicare & possunt, & volunt: meâ sanè sententiâ, si vel in præceptis veritatem vel in methodo brevitatem, vel in exemplis perspicuitatem, vel in omnibus usum & utilitatem respicias.

— tantum alios inter caput extulit omnes ;
Quantum lenta solent inter viburna cupressi.

Hujus ego nomine, hoc tibi (ingenue lector) opusculum offero: quod siquid fructus ac emolumenti afferat, id omne illi acceptum referes. Quippe qui ipsius materiam, latas perlustrans probatissimorum auctorum sylvas, studiosè exquisivit; exquisitam impigrâ succidit manu; succisam ad amussim dolavit, levigavit, conformavit. Quam sic præparatam, ipse, structuris occupatus grandioribus, Audomaro Talzo artifice certè non imperito in perfectum opus compingendam commendavit: quæ quidem commissio sibi munere, non invitâ (quod aiunt) Minervâ, perfunctus est. Quando tamen, quod in re tam difficili facere est, nonnulla peccentur; quædam sint immissa propè inutilia, quædam etiam ommissa planè necessaria; operæ pretium me facturum sensi, si supplerem quæ desunt, amputarem quæ supersunt, & paucula etiam indigesta suis restituerem locis: ut pulchrum hoc præstantis nostri architecti ædificium, omnibus suis numeris absolutum & completum, commodè tuis usibus inserviret. Istud quidem, studiosè consulens juventuti, manibus pedibusque obnixè conatus sum: quod si voti compos effectum dederim, habeo quod experiri præmium; sin optatum hunc finem sedula mea industria minus videatur asséquuta, veniam voluntas promeretur. Sed nigrum, precor, parum per abstine calculum: aspice, inspice, perspice primò: censuram deinde sperabo æquiorum. Et quam tandem? inquis: ut cuique tua in hoc opere opella vituperio careat; non tamen ejusmodi est, ut

laudem.

PRÆFATIO.

laudem aliquam mereatur. Nam difficilia quæ pulchra: atqui facile est inventis addere. *Esto: neque enim gravabor ista mihi (ut cui non meum encomium, sed tuum commodum hanc suaserit provinciam.)*

Et dici potuisse, & non potuisse refelli.

Quamvis de nimia facilitate, ubi ipse in re simili periculum feceris, minus forsitan constanter asseverabis.

Brevitati ubique Poetæ sequutus consilium [quicquid præcipies esto brevis] summo pere studiui: neque majori mihi fuit curæ, Rhetoricam nostram Rameam præ æteris auctorem; quàm præceptionum & exemplorum compendio tibi quàm brevissimam exhibere;

————— ut citò dicta

Percipiant animi dociles, teneantq; fideles.

Obscuritatem verò, individuum ferè brevitatis comitem,
(juxta illud

---- Brevis esse laboro, Obscurus fio. ----)

hic prorsus se jungere eam dedi operam; ut, notarum ad-
miniculo, aperta satè & expedita omnia ausim polliceri.
Quamvis brevitati, vel obscuræ, prolixitatem posthabeas
Rhetor, Invent. l. i. T. 37. ubi inquit, Saepe res pa-
rum est intellecta, longitudine magis, quàm obscu-
ritate narrationis.

Quæ teneris tyronum memoriis non ità necessariò erunt
committenda, minusculis characteribus, distinctionis
gratià, excudenda curavi; nè vel minimum in hoc sta-
dio currentibus, offendiculum obstet, quod eos in via re-
tardare queat.

Troporum explicationes tropis ipsis in contextu subne-
ctendas non censui: partim ut pueris in discendo labor
minueretur, partim nè, si eas unà memoriæ mandarent,
aptè, verè, & expeditè, de iis rebus oscitantes responde-
rent, quas tamen minimè intelligerent. Rectius itaque
post singula capita seorsim collocantur: unde discantibus
petere licebit, quoties de iis hæsitaverint.

Capiti de Metro, nequid alibi quærere opus sit quod
ad eum locum ritè spectat, compendiarium, de Meta-
plismo, & syllabarum Quantitate, aliisque ad Metrum
pertinentibus, doctrinam inserui: idque eo libentius,
quod

PRÆFATIO.

quod Grammaticorum super hac re præcepta sint fere confusa, proluxa, imperfecta.

Cetera in quibus dicendi discipulis non inutilem navavi operam, non est quod præmoneam: tuto inter legendum per te deprehendas.

Vive, vale. Si quid novisti rectius istis,
Candidus imperti: si non, his utere mecum.

Tui studiosus

C. B. M.

ἜΙς τὴν τῷ Βατλήρῃ ῥητορικῇν.

Ῥητικῇ τεχνῶν εἶτο δῦτέρῳ ἀρτιεπειῶν.

Δῦτέρῳ ὁ Βατλήρ ἐντρίβε ῥητικῇ.

Δῦτέρῳ ἀλλὰ ὅς ὡς πᾶρῳ ἄλλων πρῶτα δέχσθαι:

Δῦτέρῳ, ἀλλὰ ὅς ὡς τὸν τρίτον ὑδὲν ἔχειν.

R. C.

RHE

(1)
R H E T O R I C Æ

Liber Primus,
DE ELOCUTIONE.

C A P. I.

Rhetorica (1) est Ars ornatè dicendi.
Partes Rhetorice dux sunt: Elocutio
& Pronunciatio.

Elocutio est (2) interna exornatio
orationis: eaque per se (3) plurimum
potest.

Elocutio est (4) Tropus aut Figura.

Tropus est elocutio, quâ (5) vox à nativâ sig-
nificatione in aliam immutatur.

Communes ejus (6) affectiones sunt qua-
tuor. Nam si tropus durior sit & inæquior,
(7) Catachresis dicitur; si clarior & audacior,
(8) Hyperbole; si in una voce multiplex,
(9) Metalepsis; si in pluribus continuatus,
(10) Allegoria.

Hyperbole est (11) Auxesis, aut Miosis.

(12) In Allegoria tenendum est illud, ut
quo ex genere rerum coeperis, eodem desinas, secus
Inconsequentia scdissima fuerit.

Ad Cap. I.

(1) **R**hetorica hic, non ut * alicubi, pro universa
illa de quavis quæstione orandi facultate,
sed pro sola orationis exornatione sumi-
tur; quam, tertio de Oratore libro, Antonius Cras-
so explicandam reliquit.

† V. ad cap. I. lib. I. Oratoria.

A

(2) I.

(3) *Internus* : quæ verbis ipsis ac sententiis inhæret; sicut pronuntiatio est orationis exornatio externa; quæ illi jam concinnatæ extrinsecus advenit. (3) *Plurimum potest* : Ut in Curione, qui, tametsi cæteris eloquentiæ laudibus maximè nudus esset, tamen Elocutionis splendore, & copiâ, & bonitate quâdam expeditâ, & profluente celeritate, orator proximus optimis numeratus est, Brut. ¶ 88.

(4) *Tropus aut figura*. Quod Tropus & Figura sint Elocutio, hoc est orationis exornatio, sic Quintilianus, lib. I, cap. 8. Enimvero jam majore curâ doceat Tropos omnes, quibus præcipuè non Poema modò sed etiam Oratio ornatur; & Schemata utraque, i. figuras, quæque dicitur, quæque διαβολας vocantur, quorum ego, sicut Troporum, tractatum in eum locum differo, quo mihi de ornatu orationis dicendum erit.

(5) *Vox*. tam complexa, quàm incomplexa. Singulæ & solæ dictiones crebrius quidem tropos admittunt; nonnunquam verò & conjunctæ: ut in Metonymia, suburbanum tuum gymnasium, florentis ætatis: in Ironia, nec dico, non utor: in Metaphora, sementem feceris, gratias agere: in Synecdoche, glaciale Oceanum, totum tribunal. Hujusmodi voces complexæ in paræmiis frequentiores sunt, ut laterem lavare. i. frustra laborare, quemadmodum facit qui laterem lavat. Contra stimulum calcas. i. repugnando tibi ipsi, non adversario, nocet, ut facit qui contra stimulum calcet. Lupum auribus teneo, i. dubius sum utràm inceptum peragam, an eo desistam, veluti qui lupum auribus tenet. Lupi illum videre priores. i. obmutuit, sicut quem lupi prius intuentur. Delphicus gladius. i. res diversis usibus idonea, qualis fuit gladius Delphicus, qui ad eum modum erat fabrefactus, ut eodem simul & sacras mactarent victimas, & nocentes afficerent supplicio. Ex tripode dictum. i. verum: quale putabatur, quicquid ex Tripode dictum fuit, &c. Quæ singula exempla singulos tropos habent: non autem in singulis, ut vides, vocibus, sed conjunctis. Itaque sic definit Quintilianus,

lib.

Tropi species.**De Elocutione.**

3

lib. 8. cap. 6. *Tropus est verbi, vel sermonis à propriis significatione in aliam cum virtute mutatio.* Quanquam Talzus alibi, dum quod verum est *ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀπλῶς* enunciat, secus sentire videatur.

(6) *Aff. &iones.*

Generalis tropi affectio est	{	unius	{	inæqualis, Catachresis:
				audacioris, Hyperbole.
	{	plurium	{	in uno verbo, Metalepsis.
				in verbis pluribus, Allegoria.

(7) *Catachr.* Catachresis est durior & inuicundior verbi immutatio, cum scilicet nomen aliquod pro alio ponitur, in cuius locum non deductum esse sed irruisse, non precario sed vi venisse, videatur.

(8) *Hyperb.* Hyperbole est ementiens superjectio, siue audacior tropi superlatio: quæ quamvis sit ultra fidem, non tamen esse debet ultra modum: monere satis est mentiri Hyperbolen, nec ita ut mendacio fallere velit. Sed tum est Hyperbole virtus, cum res ipsa de qua loquendum est naturalem modum excessit. Conceditur enim amplius dicere, quia dici quantum est non potest. Hæc Quintilianus, l. 8. c. 6.

(9) *Metalep.* Metalepsis est tropi in uno verbo multiplicatio: quando nempe ex improprio significatur primò improprium, tum ex improprio illo fortè aliud improprium, atque ita deinceps, donec ad proprium veniatur, intercedente medio gradu transitum præbente, Quintilianus, l. 8. c. 6. Est hæc in Metalepsi natura, ut inter id quod transfertur sit medius quidam gradus, nihil ipse significans, sed præbens transitum.

(10) *Alleg.* Allegoria est tropi continuatio, ubi nimirum ejusdem generis tropi plures conjunguntur. Allegoriae autem præcipua laus est, quæ una aures nostras mirificè capit: Ut enim troporum singulorum ornatus magnus est; ita continuatorum & conjunctorum multò maximus.

A 2

(11) *Aux-*

(11) *Auxesis aut Mio.* Auxesis est, cum augendi aliquid & amplificandi gratiâ, verbum gravius proprii loco substituiamus: ut cum *liberalem, magnificum; severum, seuum; improbum, sacrilegum* dicimus. Miosis seu Tapinosis est, cum minuendi & extenuandi causâ leviori utimur vocabulo, quàm res postulat: ut cum *adulatorem, blandum & affabilem; prodigum aut audacem, liberalem aut fortem* nuncupamus.

Quæ defectum auget Hyperbole, Miosis est: ut cum *boniunculum, Pygmæum; stupidum, stipitem; qui non respondet, mutum* appellamus, Quintilianus l. 8. c. 6. Hyperbole vulgò in usu est, & inter eruditos, & apud rusticos: videlicet, quia naturâ est omnibus augendi res vel minuendi cupiditas insita, nec quisquam vero contentus est.

(12) *In Alleg.* Sic docet lib. 8. cap. 6. Quintilianus.

C A P. II.

TRopi (1) genera sunt Metonymia & Ironis, Metaphora & Synecdoche.

Metonymia, sive Transnominatio, est tropus (2) Causæ ad effectum; Subj:cti ad Adjunctum, vel (3) contrâ

Metonymia causæ est efficientis, aut materię.

Efficientis, ut cum inventor & autor pro ipsis effectis rebus usurpantur. Pro Marc. *Quos amissimus cives, eos (4) Martis vis perculit, non ira victoria.* Georg. 1.

Aut dulcis musti (5) Vulcano decoquit humorem.

Sic (6) Oceanus & Tethys, Nereus & Doris, Neptunus & Amphitrite, Pontus etiam Metalepticòs,

Metonymia.

De Elocutione.

5.

lepticòs, pro mari. (7) Liber & Ceres pro vino & pane in prosa Catechresin habent. Lucani libro 4. Catechresis est usitator.

(8) *Urbant montana nives, camposque jaces.* Non duratura conspecto sole pruina. Metalepsis est pro Amer. Accusant ii qui in (9) *Fortunas hujus invaserunt.* & Æn. 5.

Quin morere, ut merita es, (10) *ferròque averte dolorem.* Allegoria, Eun. Ter. *sine* (11) *Cerere* & (12) *Libero friget* (13) *Venus.* Est præterea hic valde usitatum, id è (quia verbum deest) necessarium, scriptores pro scriptis operibus appellare. Marr. lib. 10.

Pellibus exiguis arctatur (14) *Livius ingens* :

Quem mea non totum bibliotheca capit.

Metonymia Materiz est, cum nomen materiz pro effecto ponitur, Ver. 6. *Cum essent triclinia strata,* (15) *argentumque expositum in ædibus.*

Metalepsis in Metam. 1.

----- & *structis cantat* (16) *juvenis.*

Item, Æn. 8. *Dabitur uncta vadis.* (17) *abies.*

(18) *Abies* tamen pro *tabellis* in prosa Catechresis est. Allegoria hic quædam est. Horat. Epist. 2. lib. 1.

Non domus & fundus, non (19) *æris æcerum &*
auri,

Ægroto domini deduxit corpore febres. 2. L. g.

(20) *Æs & ferrum duelli insigæ sunt,* non fani.

Ad Cap. 2.

- (1) **G**enera. Vox genus sæpiissime ponitur pro specie intermedia (qua scilicet alias etiam species subjectas habet, quarum respectu genus esse possit) non solum apud Ciceronem & Latinos omnes sed & apud Aristotelem ipsum, ut capite de Qualitate, ubi secundum, tertium, & quartum genus appellat qualitatis. (2) *Cause*. Cum Causa ponitur pro Effecto. De Causa & Effecto, cæterisque argumentis, per quæ Tropi fiunt, vide Oratoria l. 2. c. 2. (3) *Contrà*. i. Effecti ad Causam, Adjuncti ad Subjectum. (4) *Martis*. prælii : Mars enim armorum bellorumque inventor primus putatur veteribus, Diodorus Siculus lib. 6. Sic Martialis in Amphitheatrum Cæsaris, Epigr. 24.

Nè te decipiat ratibus navalis Enyo,

i. Navale prælium seu naumachia : nam Bellona Martis soror, belli habetur & præliorum dea. (5) *Vulcano*. igne. Vulcanus ignis inventor hoc modo fuisse fertur à Diodoro : Cum videret lapso fulmine sylvam ardere, materiam uberiores adhibuit, ignisque usum præcipuè in metallis fabricandis mortalibus ostendit : itaque hic pro igne ponitur, ut etiam infra, *Nesse Vulc.* &c. (6) *Oceanus*. Oceanus Cœli ac Vestræ filius, antiquissimus maris deus, conjugem habuit sororem Tethyn : Nereus filius Oceani & Tethyos uxorem sibi adjunxit sororem Dorin : Neptuno Saturni & Opis filio, cui in orbis divisione regnum maris contigit, nupsit Amphitrite Nerei & Doridis filia : Pontes Nerei filius fuit, frater Amphirites, unde isti dii deæ pro mari usurpantur.

Oceanus, Æneid. 1.

Imperium Oceano, famam qui terminet astris.

Tethys, Lucan. lib. 6.

*Aut vasa cum Tethy Rutupinæque littora fervent,
Unda Caledonios fallis turbata Britannos.*

Nereus, Metam. 1.

Nunc mihi qua totum Nereus circumsonat Orbem,

Per-

Perdendum est mortale genus. —

Doris, Eclog. 10.

Doris amara suam non intermisceat undam.

Neptunus, Horat. Epist. 11. lib. 1.

Neptunum procul è terra spectare furentem.

Amphitrite, Metam. lib. 1.

— Nec brachia longo

Margine terrarum porrexerat Amphitrite.

Pontus autem non nisi per Metalepsin ponitur pro integro mari : primò enim transfertur ad illud mare significandum, quod à palude Mæotide usque in Tenedum insulam maris Ægei protenditur, ut Lucanus. lib. 5.

Artatus rapido servet quæ gurgite Pontus. Et Georg. 1.

Pontus & ostriferi fauces tentantur Abydi.

Unde etiam regio adjacens nomen suum sortita est, ut loco infrà citato, *Plurima sed pelago, &c.* Deinde per Synecdochen membri pro universo mari usurpatur : ut in Ibin,

Nec se Vulcanus, nec se tibi præbeat aer ;

Nec tibi det tellus, nec tibi Pontus iter.

(7) *Liber. Vulcanum* pro igne vulgò audivimus : & vario Marte pugnatum, eruditus est sermo : & Venerem quam coitum dixisse magis decet : at *Liberum & Cere-rem* pro vino & pane licentiùs quam ut fori severitas ferat, ait Quintilianus. lib. 8. cap. 6. (8) *Urebant. U-* rere hic Catechresticos dicuntur nives & pruinz, pro exsiccare & absumere, quæ ustionis sunt effecta. Nives enim & pruinz naturalem rerum succum nimio suo frigore, ut sol & ignis nimio calore, exhaustiunt : atque ita res ipsas absumunt & corrumpunt. Sic apud Ovidium, Trist. 3. Eleg. 2.

Plurima sed pelago, terræque pericula passum,

Ustus ab assiduo frigore Pontus habet.

(9) *Fortunas. Opes, Metaleptis* : Duplex enim hic est tropus : *Fortunæ* pro *Fortuna*, Synecdoche est numeri ; & *Fortunæ* pro bonis & donis *Fortunæ*, Metonymia est causæ efficientis. (10) *Ferroque, morte,*

A. 4.

Meta-

Metalepsis: Nam ferrum pro gladio, aut ferreo aliquo telo, Metonymia est materiz; & gladius pro morte, cujus est instrumentalis causa, Metonymia efficientis est. (11) *Cerere*. Sine pane & vino friget amor; Allegoria: continuatur enim Metonymia. Ceres prima dicitur usum frumenti homines docuisse, molere, & panem conficere, cum antea glandibus vescerentur, Diodorus, 6. Plin. 7. (12) *Libero*. Diodorus, l. 4. ait, Bacchum vini ex uva exprimendi rationem primum tradidisse; quod ipsum nos antiquioribus literis persuasi tribuimus Noacho. (13) *Veneri*. Veneri maturæ virginum ætatis, aliarumque rerum quæ circa nuptiarum sacra & fœdera celebrantur, curam dedisse Jovem scribit, lib. 6. cap. 15. Diodorus; unde Poetæ illam cum amoris, tum pulchritudinis, gratiæ, & deliciarum deam faciunt: ideoque pro his etiam interdum ponitur, Catullus de Quintia & Lesbia, *Lesbia formosa est, quæ cum pulcherrima tota est,*

Omnibus una omnes surripuit veneres.

i. gratiam, venustatem, delicias. (14) *Livius*. Historia de rebus Romanis 140 libris à Livio conscripta.

(15) *Argentum*. Supellex, cujus materia fuit argentum. (16) *Avenis*. Fistulâ arundineâ, Metalepsis: *Avenæ* pro culmo avenaceo, Synec. integri, culmus avenaceus pro culmo in genere, Synec. speciei, culmus pro arundine, Synec. est contraria generis pro specie, (fistula enim, quâ hic cecinit Mercurius, ex arundine fiebat, in quam Nympha Syrinx est mutata) postremo arundo pro ipsa fistula, Metonymia est materiz pro effecto. (17) *Abies*. Metalepsis: *abies* pro tabellis abiegnis, Metonymia est materiz & tabellæ pro navi, eadem est Metonymia. (18) *Abies*. Catachresis: Sic enim lib. 3. cap. 6. Quintilianus, *Prosa non puppim pro navi, nec abietem pro tabellis recipiet.* (19) *Æri & auri*. nummi ænei, & aurei, Allegoria. (20.) *Æs & ferrum*. arma ex ære, & ferro conflata, Allegoria: conjunguntur enim hic duæ Metonymiz *æs* & *ferrum*, ut supra *æri* & *aureis*,

CAP. III.

Metonymia Effecti est, cum ex effectis efficiens significatur. Trist. lib. 1. Eleg 1.
 (1) *Carminibus metus omnis abest: ego perditus ensem*

Hasurum fugulo jam puto jamque meo.

Ib. *Quas meruit pœnas jam dedit illud* (2) *opus.*

Æneid. 6. Scipiadas (3) *cladem Lybia* — —

Ter. Eun. Ego pol te pro istis distis & scilicet,

(4) *scelus, uleiscar.*

Est & Metonymia ista in epithetis. Pro. Marc.

Victoria naturâ (5) *insolens est & superba.* Ibid.

Victoria (6) *ferocitatem extimescere.* Ubi Metalepsis est, ut etiam *Æneid. 1.*

Sed pater omnipotens speluncis abdidit (7) *atris.*

Allegoria quædam hic est, *Æneid. 6.*

(8) *Pallentesq; habitant morbi tristisq; senectus.*

(9) *Sic Orator præcipitem iram, hilarem adolescentiam, segne otium dixit.* In ò verò hinc &

Poetarum & Oratorum plurima epitheta sunt.

Ad Cap. 2.

(1) *Carminibus.* Poetis carmina componentibus.

(2) *Opus.* Ovidius illius operis autor. (3) *Cladem.*

cladis effectores, qui cladē Lybiæ intulerunt. (4)

Scelus. scelestē scelerum machinator, Auxesis: hinc

enim gravius & asperius hominem perstringit, quàm si

Sceleratum nuncupasset. Similis est Hyperbole in Me-

tonymia adjuncti. Hanc etiam Metonymiam habet U-

lysses in illa pro spoliis Achillis oratione, Metam. 13.

Si mea cum vestris valuissent vota, Pelsgi,

Non fores ambiguus tanti certaminis hæres.

i. armorum propter quæ certamen erit, & Vates ad Aristæum, amissis apibus, Georg. 4. *Magna lues commissa*. i. magnum scelus luis causa. (5) *Insolens*. i. insolentes & superbos faciens : tales enim victores reddidit. (6) *Ferocitatem*, Metalepsis: victoriæ ferocitatem, pro ferocem victoriam, modus est quartus ; & ferocem victoriam, quæ faciat victorem ferocem, secundus modus est. (7) *Atris*, profundis, Metalepsis : atris pro tenebrosis Metaphora est usitata : tenebrosis pro profundis Metonymia est effecti : profunditas enim in speluncis tenebrarum est causa. (8) *Pallentes*. Pallentes dicuntur morbi, tristisque senectus, quod illi pallentes, hæc tristes facit ; ubi Metonymiæ in *pallentes* & *tristis* continuatio facit Allegoriam. (9) *Sic Orat.* Ut ait lib. 8. cap. 6. Quintilianus.

CAP. IV.

Metonymia Subjæcti est, cum nomen proprium rei subjæctæ ad significandam rem adjunctam traducitur. Heroid. 16.

Non tu plus cernis, sed plus temerarius audes :

Nec tibi plus (1) cordis, sed minus (2) oris inest.

Ca: echresis est Epod. Ode 12.

Polypus, an gravis hirsutis cubet (3) hircus in alk.

Sic ponitur continens pro re contenta. Æne. 1.

— *Ille impiger hausit*

spumantem (4) pateram, & pleno se proluit
(5) auro.

Sermon. 2. Satyr. 3.

Danda est ellebori multo pars maxima avaris :

Nescio an (6) Anticyræ ratio illis destinet omnem.

Est verò Metonymia hæc longè frequentissima, cum locus pro ipsis incolis usurpatur. Met. l. 1.

Neve

Neve foret (7) terris securior arduus (8) aether.
in Pl. Quod in me (9) carcerem effudistis, Hyperbole est: Metalepsis reperitur. Æneid. 2.
Invadunt (10) urbem somno vinoque sepultam.
Et Metam. 13.

(11) Pergamatum vici, cum vinci posse coegi.

Allegoria * pro Pompeio. Testis est (12) Italia; quam ille ipse Victor L. Sylla hujus virtute & confilio, confessus est fuisse liberatam: testis est Sicilia, quam multis undique cinctam periculis, non terrore belli sed celeritate consilii explicavit: testis est Africa, quæ magnis oppressa hostium copiis, eorum ipsorum sanguine redundavit: testis est Gallia, per quam legionibus nostris in Hispaniam iter Gallorum internecione patefactum est: testis est Hispania, quæ sapissime plurimos hostes ab hoc superatos prostratosque conspexit.

* Sive pro lege Manilia.

(13) Aliter etiam locus ad res locatas traducitur. 1. de Orat. Age verò nunc semper (14) forum, subsellia, rostra, curiamque mediteris: quæ Allegoria est, ut rursus ibidem, longè (15) Academia illi ac Lyceo tuum hoc suburbanum gymnasium antepo-
nam.

Ex hoc genere etiam est illud, cum ex possessore possessa res intelligitur, Æneid. 2.

— Jam proximus ardet.

16 Hælegon — Ad Attic. Epist. 5. Ego cum triduo cum Pompeio, & (17) apud Pompeium.

peium fuisset. Et malo tecum (18) apud te ambulare. Cic. de Senect. Cujus villam ego contemplanus (non enim longè abest (19) à me.) Sic dicimus hominem devorari, cujus perimonium devoratur. Hæaut. Act. 3. Sc. 1. Quid te futurum censes, (20) quem assidue exedens? Sic (21) ab Annibale caesa apud Cannas sexaginta millia Romanorum dicimus. Sic litigantium clientum advocati personas suas pro clientum personis usurpant: pro Cæcin (22) Restituisse te dixi: nego me edito Prætoris restitutum esse. Sic res quælibet pro adjuncto Temporis, Georg. 1:

Illæ seges demum votis respondet avari.

Agricolæ, bis quæ (23) solem, bis (24) frigora sensit.

Sic etiam nomen rei significat et tribuitur signo, Fast. 1.

(25) Juppiter angusta vix totus stabat in ade: Inq; Jovis dextra fictile fulmen erat. Vir. Ec. 3.

(26) Orpheusq; in medio posuit, sylvasq; sequentes.

Ad Cap. 4.

1. **C**ordis. prudentiæ, quæ in corde sedem habet, unde prudentes Cordati dicuntur. Sic. Mart. lib. 2. Ep. 8.

Quod si non illum, sed me peccasse putabis;

Tunc ego te credam cordis habere nihil.

2. Ori. pudoris, qui se ore, i. vultu prodit. 3. Hircin. hircinus fœtor, Catechresis: quam eandem habet Catullus in Rufum,

*Lædit te quedam mala fabula, qua tibi fertur
Vallæ sub alarum trux habitare caper.*

[4] *Pateram.* [5] *Auro.* hic per spumantem pateram & plenum aurum intelligis omne illud vinum quo vasa ista impieta sunt : sed in *auro* est Metalepsis : nam aurum pro aureo cratere Metonymia est Materiz. [6] *Anticyram omnem.* totius insulæ elleborum : ac si maxime insanirent avari, ideoque hæc herbâ, quæ cerebrum adversus insaniam purgatur, maxime indigerent. [7] *Terris.* hominibus terræ incolis. [8] *Æther.* cœlites, qui tenent æthera. [9] *Carcerem.* qui in vinculis & carcere erant, vel digni carcere, Hyperbole : gravius enim & turpius sonat odiosum nomen Carceris, quàm si Incarceratos aut Maleficos dixisset. [10] *Urbem.* Trojanos somno vinoque sepultos, Metalep. urbem pro Troja, Synecdoche est generis, & Troja pro Trojanis, Metonymia est subjecti. [11] *Pergamæ.* Trojanus Metalep. Pergamæ, i. arces Trojæ pro ipsa Troja, Synecdoche est membri, & Troja pro Trojanis, Metonymia est subjecti : quæ Metalepsis sequitur lib. 14.

— Danaas paverunt Pergamæ flammas.

[12] *Italia.* hic Cicero *Italiam, Siciliam, Africam, Galliam, Hispaniam* posuit pro *Italica, Siculis, Africanis, Gallis, Hispanis.* [13] *Aliter,* nempe cum nomine loci significatur non ipsum locatum, sed locati adiuncta aut effecta. [14] *Forum.* Actiones Rhetoricas in foro, in subselliis, in rostris, in curia, Allegoria. [15] *Academiæ.* per *Academiam, Lyceum, Tusculanum, suburbanum.* illud *Gymnasium* intelligimus doctrinam celebratam in Academia à Platone, in Lyceo ab Aristotele, in Tusculano à Cicerone, Allegoria. [16] *Ucale.* Ucalegonis domus. [17] *Apud Pomp.* in ædibus Pompeii. [18] *Apud te.* domi tuæ. [19] *A me.* à villa mea. [20] *Quem.* cuius opes assiduis comestationibus exhaurient. [21] *Annibale.* Quia ab exercitu cuius dux erat Annibal cæsa sunt. [22] *Restituisse.* Sic Cicero Pisonem advocatum partis adversæ alloquitur, tanquam Ebutio id diceret Cæcinnæ. [23] [24] *Per bis solem, bis frigora,* intelligit Poeta æstatem ac hyemem in binis annis.

annis : æstatem sc. ac hyemem anni in quo feritur, qui desinit calendis Januarii; & hyemem ac æstatem anni in quo metitur, qui calendis iisdem incipit. Sed est in solem Metalepsis : nam sol pro calore, quem efficit, Metonymia est causæ; & calor pro æstate, sicut mox frigora pro hyeme, Metonymia hæc est. Vide (11) in Metonymia adjuncti. (25) *Juppiter* Jovis statua. (26) *Orphea*. cælatas Orpheos & sylvarum imagines.

CAP. V.

Metonymia Adjuncti est, cum ex adjunctis res subjectæ significantur, Eclog. 8. *Necte tribus nodis (1) ternos Amarylli colores.* Sic nomina virtutum ipsarum pro bonis viris, & viriorum pro malis, & multarum aliarum rerum, pro personis quibus adjunctæ sunt, usurpantur, Catil. 2. *Ex hac enim parte (2) pudor pugnat, illinc petulantia; hinc pudicitia, illinc stuprum; hinc fides, illinc fraudatio; hinc pietas, illinc scelus; hinc constantia, illinc furor; hinc honestas, illinc turpitudine; denique avaritas, temperantia, fortitudo, prudentia, virtutes omnes, certant cum iniquitate, cum luxuria, cum ignavia, cum temeritate, cum vitiis omnibus: quæ perillustris est Allegoria.*

Ex hoc genere sunt illa Ciceronis Hyperbolicæ, O (3) *pestis! O labe! O audaciam incredibilem!* & similia. Hyperbole autem hic elatior existit, cum virtutibus, vitiis, aliisque qualitatibus præcellentes, ipsarum qualitarum nominibus celebramus, aut etiam supra ipsas audaciùs

daciùs effertimus : ut cùm *Aristidem* non iustum, sed *iustitiam*, adeoque (4) ipsâ *iustitiâ* *iustio*rem prædicamus. Metalepsin verò gradibus suis auctiorem, habet *Silius* lib. 4.

Advolat aurato præfulgens (5) *murice ductor*. Et *Æneid.* 1. *Virgilius*.

—— *stratusque super discumbitur* (6) *ostro*.

Sic adjunctum temporis pro subjectis. *Æneid.* 1.

Aspera tum positis mitescent (7) *secula bellis*. De *senect.* *Temeritas* est videlicet (8) *florentis* *etatis*, *prudencia* (9) *senectutis*. *Catachresis* est *Æneid.* 4.

—— *oculisve aut pectore* (10) *noctem*

Accipit —— Metalepsis est *Eclog.* 7.

(11) *Solstitium pecori defendite, jam venit æstus*.

Sic signum pro re significata ponitur, pro *Mil.* *Cui omnem Italia* (12) *pubem*. *Georg.* 2. *Ille non populi* (13) *fascis*, non (14) *purpura regū* *Flexit* —— *Trist.* lib. 1. *Eleg.* 2.

Neve precor magni (15) *subscribite Caesaris ira*.

Locus ille in *Pisonem* insignem quaestionem ex intelligentia Metonymiæ hujus exprimit. *Verumtamen quoniam* te non (16) *Aristarchum*; sed (17) *Phalarin Grammaticum* habemus, qui non notam apponas ad malum versum, sed *Pœtam* armis persequare; scire cupio quid tandem isto in versu reprehendas, Cedant (18) *arma rogæ*. ——— *Tua dicis* (inquit) *roga summum Imperatorem esse cessurum. Quid nunc te, asine literas doccam?*

doceam? Non opus est verbis, sed fustibus: non dixi hanc togam quâ sum amictum; nec arma, scutum & gladium, hujus Imperatoris: sed quod pacis est insigne & otii toga, contra autem arma, tumultus, atque belli, more Poetarum locutus hoc intelligi volui, bellum ac tumultum paci atque otio concessurum. Pro Marc. uterque tropus propriis verbis adjungitur, Semperque mea consilia pacis & toga socia, non belli atque armorum fuerunt.

Est etiam hæc Metonymia in Epithetis.

Æneid. 1. 19 — Mortalia temnitæ arma.

Et Theb. 8. 30 — Armato turbavit funere manes.

Ad Cap. 5.

(1) **T**ernos colores, terna licia, triplici diversa colore, ut paulò antè à Poëta dicitur. (2) *Pudor.* pudor hic pro verecundis, petulantia pro petulantibus, pudicitia pro pudicis, stuprum pro mæchis, &c. virtutes denique omnes pro probis, & vitia pro improbis ponuntur, Allegoria. (3) *O pestis!* O pestiferos cives! O nequitie labe asperfos! O incredibiliter audaces! Hyperbole. (4) *Ipsa justitia.* Sic ipsa nequitia nequior, cæcitate cæcior, deformitate deformior, ipsa siti siticulosior, & similia. Vide 15. in notis ad cap. nonum. (5) *Murice.* veste purpureâ ostro tinctâ, Metalepsis, murex pro ostro muricis succo, Synecdoche est integri, ostrum pro purpureo-ostri colore, Metonymia subjecti, & purpureus color pro purpurei coloris amictu, Metonymia est adjuncti pro subjecto. (6) *Ostro.* ostrum per similem Metalepsin significat hic purpureum torum. (7) *Secula.* qui seculis illis vixerint, (8) *Florentis ætatis.* juvenum. (9) *Senectutis.* senum, Sic Met. 1.

Cor.

Met

& pr
cesce
tach
Vide
Meta
Meto

Et z
Pube
est in
pura
per f
est M
prim
Meta
pure
Meto
senti
tion
Gran
infer
quzq
nota
Pont
Col

[17]
noru
ment
arden
edeba
mune
tyran
posse
maru
Orato
lium.

Contigerat nostras infamia temporis aures.

& pro Marc. *Nulla unquam ætas de laudibus tuis conticescet* [10] *Noctem.* pro somno qui noctu capitur: *Catachreliis*, ut cum contrà *somnus* pro nocte capitur: Vide in notis ad *Syneresin*. [11] *Solstitium æstivum*, Metalep. *Solstitium* pro æstate, in cuius initio fit, Metonymia est subjecti (qualis est *Georg.* 1.

Humida solstitia, atque hyemes orate serenas)

Et æstas pro æstatis æstu, Metonymia hæc est. [12] *Pubem.* juventutem, cuius ætatis pubes primò crescens est indicium. [13] *Fasces.* [14] *Purpura.* fasces & purpura insignia sunt autoritatis & imperii, quæ duo hic per fasces & purpuram significantur; sed in purpura est Metalepsis, qualis suprà in murice: purpura enim primò significat piscem, qui murex dicitur: sed hic Metalepsis est uno gradu auctior, nam postremò purpurei coloris amictus pro regia autoritate per hanc Metonymiam adjuncti ponitur. [15] *Subscribite.* assentimini: subscriptio enim assentionis & approbationis est signum. [16] *Aristarchum.* Aristarchus Grammaticus fuit Alexandrinus, qui Homero longè inferior, ejus tamen poemata petulanter vellicare, quæque illius inscitæ minùs probarentur, iis, ut malis, notas apponere non verebatur: de quo Ovidius *Pont. lib. 3. Eleg. 11.*

Corrigere at res est tantò magis ardua, quanto

Magnus Aristar. ho major Homerus erat.

[17] *Phalarin.* Phalaris crudelissimus erat Agrigentorum tyrannus, qui inter cætera suppliciorum instrumenta taurum habuit æneum, in quem igne subjecto ardentem damnati immissi, mugitum, bovis instar, edebant: cuius rei specimen artifex ipse Perillus, muneris loco, primus præbuit: Tandem etiam ipse tyrannus, cum diutius illius immanitas sustineri non posset, quo alios exusserat tauro inclusus, vivus crematus est. [18] *Arma.* Hunc tropum in sequentibus Orator ipse explicat. [19] *Mortalia.* hominum mortalium. [20] *Armato.* militum armatorum, qui cum armis

mis & equis, dissiliente humo, absorpti sunt. Sic apud eundem Statium ibidem,

At non semianimi clamore Menæcea lapsus

Fallis Atys — — & ibidem.

Fassa pios gemitus lacrymâsque in vulnera fudit.

Item Heroid. 2.

Castâque fallaci zona recincta manu.

Ibid.

Colla quoque infidis quæ se neßenda lacertis.

& Carm. 1. 1. Od. 3.

Iracunda Jovem ponere fulmina.

i. viri semianimis, virginis piz, mei castæ, tui fallacis ac infidi, ipsius Jovis iracundi. Hæc Metonymia poetis frequens est, nec inelegans: quoties nimirum epitheton, sive adjunctum in concreto (ut loquuntur Logici) subjecto, quod significat proprium, rei alicui ad subjectum pertinenti accommodatur, ut hic *mortalis*, quod est epitheton hominis, tribuitur armis hominum: *armatus* epitheton militum, militum funeri: *semianimis* epith. Atys, quem Ætolus propè interfecerat, ipsius clamori: *Pius* epith. Ismenes, ejus gemitui: *castus* epith. Phillidos, illius zonæ: *fallax* & *infidus* epith. Demophoontis, illius manui, & lacertis: & *iracundum* epith. Jovis, Jovis fulminibus.

CAP. VI.

IRONIA sive Simulatio est tropus ab (1) opposito ad oppositum.

Valeat hic tropus cum ad cætera omnis, tum imprimis ad jocandum; in eóque genere Socratem Cicero autor est 2. Orat. lepore & humanitate cæteris præstitisse: unde & ipse εἰρων appellatus est, quod se imperitum fingeret, admirator aliorum tanquam sapientum.

(2) Percipitur autem Ironia vel pronuntiatione, vel personâ, vel rei naturâ: nam si qua

qua earum dissentit à verbis, apparet mentem etiam iisdem dissentire. Opposita sunt (3) disparata & (4) contraria.

Ironia à Disparato est, quando de persona alia quidpiam dicitur, de alia intelligitur: Sive affirmatum de utraque, ut Eclog. 3: *Tum credo: cum (5) me arbutum videre Myconis. Atque mala vites incidere falce novellas.*

Sive negatum de altera, ut Metam. lib. 13.

—— (6) *nec in his quisquam damnatus & exul.*
Senec. Herc. fur. Act. 2.

(7) *At non per omnes exul erravit plagas.*

(8) Ironia à Contrario est, quando ex contrario contrarium significatur. Ter. Andr. Act. 5. *O salve (9) bone vir, curasti probe.* 2. de Orat. *Crassus pro Aculeone cum diceret, aderat contra Aculeonem Lamia deformis: qui eam interpellaret odiosè, Audiamus, inquit Crassus, pulchellum puerum: cum esset arisum, Non potui mihi, inquit Lamia, formam ipsi fingere, ingenium potui. Tum hic, audiamus, inquit, disertum: multò etiam arisum est vehementius.* & Enclid 1. *Carachresis est.*

Si genua humanum, & mortalia temnitis arma,
At (10) sperate Deos memores fandi atq; nefandi.
Item Georg. 4.

Alter erit maculis auro (11) squalentibus ardens.

(12) Metalepsis frequentissimè occurrit. Sed Ironia continuata facit Allegoriam graviorem;

rem. In Clod. *Integritas tua te purgavit, (mihi crede) pudor eripuit, vita anteaſta ſeruavit.*
Ænid. 4.

(13) *Egregiam verò laudem, & ſpolia ampla reſerth.*

Tūque puerque tuus, magnum & memorabile nomen.

Una dolo divūm ſi ſcæmina viſta duorum eſt.

Hic & (14) perſonæ, & (15) rei & [16] pronounciationis, ſi oratio bene proſeratur, cum verbis diſſenſio manifeſta eſt.

Eſt & Ironia quæ Paralipſis ſive P. æteriſtio quibuſdem dicitur: ut in his formullis, prætereo, mitto. Pro Pomp. *Sinite hoc loco, Quirites, ſicuti poëta ſolent qui res Romanas ſcribunt, [17] præterire me noſtram calamitatem, qua tanta fuit, ut eam ad aures L. Luculli, non è prælio nunciuſ, ſed ex ſermone rumor afferret.*
Æneid. 10.

Quid repetam exuſtas Erycino in littore claſſes?

Quid ſempeſtatum regem, ventōſque furentis

Æolia excitos, aut aſſam nubibus irim?

Pro Cluent. [18] *Mitto illam primam libidinis injuriam: mitto neſarias generi nuptias: mitto cupiditate matris expulſam matrimonio filiam.*

Ironia denique eſt, quæ Apophaſis ſive Negatio dicitur, Paralipſi [19] non diſſimilis. Ver. 1. [20] *Nec ea dico, quæ ſi dicam, tamen infernare non poſſis, &c. Sunt hac & alia in te falſi accuſatorū ſigna permulta, quibus ego non utor.*

Ad

Iron

(1)

diſp
cap.
res q
riter
turā
tur:
Se no
Nec i
ſui ge
citē
truus
ſent,
nem e
(3) I
quadr

Iron
filio d
oque
rum:
mo:
privar
crede i
Ironia
ſiſſe ſig
H
Catach
ded ſu
ſis, Na

Ad Cap. 6.

(1) **O**pposita. Sic in fine cap. 16. schol. Rhet. ipse Ramus; non autem à contrario ad contrarium; quomodo Talæus definiens, Ironiam à disparato excludit. (2) Percipitur. Sic Fabius lib. 8. cap. 6. (3) Disparata. (4) Contraria. Disparata sunt res quolibet naturâ diversæ; ideóque unum multis pariter opponitur. Contraria sunt res sibi invicem naturâ repugnantes; ideóque unum uni tantum opponitur: Vide Oratoriam, lib. 2. cap. 2. sect. 3. ¶ 1. (5) Me. Se nominat Menalcas, sed Dametam intelligit. (6) Nec in his. Ulysses Ajacem taxans, negat quenquam sui generis damnatum & exulem fuisse: sed illud tacitè Ajaci exprobrat, cujus pater Telamon, & patruus Peleus, quòd Phocam tertium fratrem trucidassent, exulabant. (7) At non. Sic Lycus ad Amphitryonem de Apolline, contrarium innuens de Hercule. (8) Ironia à contrario. Ironia à contrario potest esse quadruplex: nam

Contraria sunt { Relata.
Adversa.
Contradicientia.
Privantia.

Ironia à relatis: ut si pater molesto & contumaci filio dicat, Scilicet tu mihi pater eris, ego tibi filium, ideóque (uti par est) parebo. Ab adversis, Pulchellum puerum: A contradicentibus, Non agam tecum jure summo: huc referri possunt Paralipsis & Apophasis. A privantibus: ut si quis de divite dicat, homo est, mihi crede inops & egenus. (9) Bone vir. Sic Simo Davum Ironicè affatur, scelestum eum esse, pessimèq; se gessisse significans. (10) Sperate. timete: ut Æneid. 4.

Hunc ego si potui tantum sperare dolorem.

(11) Squalentibus. Splendentibus. Est in his vocibus Catachresis: nam sperare dolorem, & squalere auro, addè sunt absona, ut vix alibi reperias. (12) Mesalepsis. Nam integritas, purgavis, & prætereo, sunt Metaphoræ;

phoræ; utor Synecdoche generis, pro commemoro, vel urgeo. (13) *Egregiam*. laudem nullam; turpe potius dedecus & infamiam. (14) *Personæ*. Nam verba sunt Janonis ad Venerem & Cupidinem, quos capitali habuit odio, ideoque eos vituperio potius quam laude afficeret. (15) *Rei*. Nam imbellem foeminam à potentibus diis superari, leviculum est, nec laudem minimam mereatur. (16) *Pronunciationis*. Alia enim orationi simplici, alia ironice, pronuntiatio convenit: quæ tamen interdum non servatur, vel personæ, vel rei naturæ ipsam Ironiam satis ostendente. (17) *Præterire*. Præterire se simulat. orator suorum calamitatem, quam tamen significantius exprimere non posset. (18) *Mitto*. hic ut supra quædam simulatè dicuntur prætermitti, quæ tamen disertè memorantur: ubi continuatio trium Ironiarum Allegoriam facit. (19) *Non dissimilis*. Nam non nisi modo loquendi differt, re & sensu prorsus eadem. (20) *Nec ea*. Hic nec ea dico, non utor, Apophasin similem habent.

CAP. VII.

Metaphora sive Translatio est tropus à (1) simili ad simile.

Idcircoque est ad unum verbum contracta similitudo. Tropus autem nullus est florentior quàm Metaphora, nec qui plus luminis afferat orationi: præsertim si ratione summa est, & ad sensus ipsos admoventur, maxime oculorum, qui est sensus acerrimus. Nam & (2) *odor urbanitatis*, & *mollitudo humanitatis*, & *murmur maris*, & *dulcedo orationis*, sunt ducti à cæteris sensibus: illa verò oculorum multò clariora. Ad Attic. lib. 4. Epist. 16. *Amisimus, mi Pomponi, omnem non modò* (3) *succum & sanguinem*, sed

Met.
sed et
zatis
fedi
que b
gusto
go:
N
mile
rapho
atque
Tulc
dunt
Meta
(9)

2.
Catac
(1
Quin
Un
verear
tur,
dicam
si, olim
tum c
ut ita
Metale
nii &
10. ca
scitatu

sed etiam (4) colorem & speciem pristina civi-
tatis. Catil. 3. Tum vero clarissimis viris inter-
fectis (5) lumina civitatis exstincta sunt. At-
que hinc est quòd (6) odoror seu olfacio, teneo,
gusto, & audio, interdum ponantur pro intelli-
go: video verò, cerno, & perspicio, sæpissime.

Nihil est autem in rerum natura, unde si-
mile duci non potest, indidémque ideo & Me-
taphora. Pro Sext. Cujus ego patrem (7) deum
atque parentem statuo fortuna nominis(que mei.
Tusc. 1. Honos alit artes, omnesque (1) incen-
duntur ad studia gloriã.

Metam. 1.

———— Dii capitis

(9) Aspirate meis.

———— Eneld. 4.

———— Magnòque terrarum (10) fluctuat æbu.

2. Orat. Ut (11) sementem feceris, ita metes.

Carachresis est Ecloga 7.

(12) Vir gregis ipse caper decerraverat. — &

Quint. lib. 8. cap. 6. Capitis (13) nives.

Unum hinc est (14) oratoris præceptum: Si
verecare nè paulò durior translatio esse videat-
rur, mollienda sæpe est præposito verbo ut ita
dicam, si ita loqui liceat, aut simill formulã: ut
si, olim Marco Catone mortuo, pupillum sena-
tum quis relictum diceret, paulò durius; sin;
ut ita dicam pupillum, aliquanto mitius.

Metalepsis est 3. de Orat. (15) Syrtim patrimo-
nii & Charibdin bonorum, & apud Quintil. lib.
10. cap. 1. Isocrates omnes dicendi (16) Veneres
señatus est. Arque Georg. 4.

Im-

Immens[us]q; trahi [17] nubes jamq; arbore summa
Confluere, & lentis [18] uvam demittere ramis.

Hyperbole verò & Allegoria in Metaphoris
præcipuam laudem obdinent: atque ex Hyper-
bolica Metaphora oritur mira sublimitas ora-
tionis, [19] cùm rebus sensu carentibus, actum
quendam & animos damus. *Æneid. 1.*

— geminiquæ [20] minantur
In cælum scapuli — & *Æneid. 8.*

— Pontem [21] indignatum *Araxes.*

Item pro Marc. *Parietes medium fidius, C.*
Cæsar, ut mihi videntur, hujus curiæ tibi gra-
tias agere gestiunt. Sic contra in *Bruto.* [22] *La-*
trant quidam oratores, non loquuntur. Et in *Pi-*
lo. Itaque *admissarum iste, simul atque audivim*
à Philosopho voluptatem tantopere laudari, ad
illius hanc orationem [23] *adhinnit.* Allegoriæ
hic sunt multò illustrissimæ. *Catil. 3. Memoria*
vestrâ, Quirites, nostrares alentur, sermonibus
crescent, literarum monumentis inveterascent &
corroborantur. *Verr. 4. Ipse inflammatus sce-*
lere venit in forum, ardebant oculi, totoque ex
ore crudelitas emicabat, in Pil. [24] *Neque tam*
fai timidus, ut qui in maximis turbinibus ac flu-
atibus Reip. navem gubernassem salvamque in
portu collocassem [25] *frontis tue nubeculam,*
aut collega tui contaminatum spiritum pertimes-
cerem, alios ego vidi ventos: alias prospexi ani-
mo procellas: aliis impendentibus periculis non
cessi.

Ad Cap. 7.

[1] **A** Simili. Metaphora omnis, cum nihil aliud sit quam brevis & occulta similitudo, per adverbium similitudinis, quasi, tanquam, veluti &c. resolvitur & explicatur. [2] *Odor.* hic quasi odor, quasi mollitudo, quasi murmur, & quasi dulcedo intelligitur. [3] *Succum* [4] *Colorem.* iustitiam, & ordinem: est enim iustitia & legum observatio quasi succus & sanguis civitatis; civiles autem & externi mores, quasi color & species eiusdem. [5] *Lumina.* quia veluti lumina splendent & celebrantur: itidem lib. 12. Epist. 5. ad Cassium. Nunc autem opto ut ab istis orientis partibus virtutis tue lumen eluceat. [6] *Odoror.* Hic quæ sensuum & præcipuè quæ visus sunt propria, ad animi actum denotandum transferuntur: *Odoror,* Cic. ad Attic. 1. 4. Epist. 77. Tu velim ex Fabio (si quem habes aditum) odorere, & istum convivam tuum degustes. *Olfacio,* Terent. Adelph. Act. 3. An non sex totis mensibus prius olfecissem, quam ille qui quam caperit? *Teneo,* Terent. Heaut. act. 4. Teneas quid dicam? *Gusto,* Cic. in Pis. Non gustarat illam tuam Philosophiam. *Audio,* Eunuch. act. 2. P. Capias tu illius vestem. *Chz.* Vestem? quid tuum postea? P. Pro illo te deducam. *Chz.* Audio, i. intelligo quorsum Eunuchi vestem induerem: ipsa vox propria subsequitur. P. Te esse illum dicam. *Chz.* intelligo. *Video,* Cic. ad Torquatum lib. 6. Summa tamen eadem est & idem ex itum, quem ego tam video animo, quam quæ oculis cernimus. *Cerno,* Cic. 1. de Finib. Quicquid porro animo cernimus, id omne oritur à sensibus. *Perspicio,* 2. de Fin. Non satis perspicio ista varietas quæ sit. [7] *Deum.* Hic tanquam Deum atque parentem intelligis. [8] *Incendentur.* ita ardenti excitantur studio, ut quodammodo incendi videantur: Metaphora est ab igne. [9] *Aspirate.* secundate, ut cum auræ secundæ navium aspirant carbasis: Metaphora ab æ. e. [10] *Fluat.* quasi fluctuans huc & illuc incerta rapitur: Metaphora ab aqua, ut Æneid. 8.

———— *Mignò curarum fluctuat æstu.*

B

[II] Ut

(11) *Ut sementem*, reportabis præmium factis dignum: vid. Chil. I. cent. 8. à terra ducitur hæc duplex Metaphora, quæ Allegoriam facit. (12) *Vir gregis*, mistori metaphorâ caprarum maritus, i. admissarius: qui uno plerunque nomine Hircus dicitur. (13) *Nives*, nivei seu cani capilli: Catechresis, quia translatio durior videtur. Eandem habet Horat. Car. 4. Od. 13. (14) *Orator*. 3. de Orat. [15] *Syrтим*. Metalepsis: nam Syrtim pro scopulo, & Charybdia pro voragine, Synecdoche est speciei, & scopulum patrimonii, aut bonorum voraginem pro luxurioso, qui patrimonium & bona sua prodigit, & quasi vorat, Metaphora est. Est tamen in *Syrтим* & *Charybdin*, Catachresis quædam; scopulum & voraginem (inquit ibidem orator) libentiùs dixerim. (16) *Veneres*. elegantias, Metalepsis: Venus pro venustate Meton. est efficientis, (vide numerum 13. in notis ad caput secundum) & venustas pro gratia & suavitate in dicendo, Metaphora est. (17) *Nubes*. Duplex est hoc disticho Metalepsis. Nubes pro nube Synecdoche est numeri: & nubes pro examine, nubis instar, ætrem obscurante, Metaphora est. (18) *Uvam*. Altera Metalepsis: *Uva* pro racemo; Synecdoche est membri: racemus pro examine, in morem racemi pendente, est Metaphora. Vide Hist. Apum. c. 5. n. 42. (19) *Cum rebus*. Sic Arist. Theod. lib. 3. cap. 11. deinde Quintil. cap. 6. lib. 8. admonuerunt. (20) *Minantur in cælum*, nempe in tantam altitudinem editi, ut cælum pertingere videantur. [21] *Indignatus*. Araxes Armeniæ fluvius superstructum ab Alexandro magno pontem suâ inundatione dicitur evertisse. (22) *Latrant*, quasi latrant, quia præter rationem loquuntur. (23) *Adhinnit*, quasi adhinnit, quia ut lasciviens equus hinnitu, sic ille petulanti risu belluinum voluptatis appetitum prodidit: utraque Metaphora Miosin habet: prior enim ducitur à naturali canum voce, ut posterior ab equorum: quomodo rudere, quod est asinorum; grunnire, quod porcorum; gannire, quod

val.

vulpium ; ululare, quod luporum est, &c. per Miosin hominem dicimus, cujus orationem extenuare, & ob futilitatem elevare volumus : ut enim cum rebus inanimatis sensum, rationem & orationem attribui-
mus, Hyperbolica est Auxesis ; sic cum homini rati-
onis particeps brutorum animantium voces affigi-
mus, Hyperbolica Tapinosis est. Sed in posteriori ex-
emplo *admissarius* et *adhimis* Allegoriam etiam fa-
ciunt. (24) *Neque tam*. Insignis ~~hic~~ est Allegoria ter-
tribus vocibus continuata : similis est apud Horatium
Car. 1. Od. 14.

O navis referent in mare te novi

Flyctus? O quid agis? fortiter occupa

Fortum &c. (25) *Frontis tue*, frontis nubeculam &
contaminatum spiritum Hyperbolica elatione habent.

C A P. VIII.

Synecdoche est tropus partis ad totum, aut
contra. Pars autem est membrum vel
species.

Synecdoche Membri est, quando ex membro
integrum significatur. Andr. Act. 2.

Ridiculum (1) caput.

Aeneid. 2.

——— (2) animamque litandum

Argolica. ———

Ibidem.

Involvens umbra magna terramque (3) *polumque*

Prosa *mucronem* pro gladio, & *teſtum* pro
domo recipiet : (4) non autem *puppim* pro na-
vi, nec *abietem* pro *tabella*. Carechresis habetur
Serm. 1. Sar. 1.

Ut cum carceribus missos rapit (5) *ungula currum*.
Metalepsis vero Eclog. 1.

Post aliquot mea regna videns mirabor (6) *aristas*.

& Met. 1.

B 2

Pul

Pulbra verecundo suffundens (7) *ora rubore.*
Hyperbole *Æneid.* 2.

Sic, o sic positum affati, discedite, (8) *corpora.*

Allegoria Car. 1. Nullo me modo posse iisdem
[9] *parietibus tuto esse tecum, qui in magno pe-*
riculo essem, quod iisdem mœnibus contineremur.
& *ibid. Multorum te* (10) *oculi & aures non*
sentientem, sicut adhuc fecerunt, speculabuntur
atque custodient. (11) *Sic numerus singularis*
pro plurali, *Æneid* 2.

(12) *Hostis habet muros, ruit alto à culmine Troja*
Item Orat. 1. Quid tam necessarium est, quam
tenere semper arma quibus testis esse (13) *possis?*

Ad Cap. 8.

[1] *C* *Aput.* pro homine. [2] *Animæque Argolicæ.*
pro homine Græco. [3] *Solum.* Pro cœlo, cu-
jus minima est particula. [4] *Non autem.*
Verba sunt Quintiliani lib. 8. cap. 6. Puppis itaque, po-
sterior pars navis, pro navi licet in carmine frequen-
tior sit, est tamen in prosâ Catachresis: cujusmodi
etiam est carina, i. s. navis pars: utramque eodem
disticho habet Ovidius Heroid. 2.

Ab laceras etiam pappes furiosa refeci,

Ut qua desereret firma carina foret.

[5] *Ungula.* Ungula equina pro ipso equo, quia du-
rior & inequalior videtur translatio, Catachresis est.
[6] *Aristas.* annos, Metalepsis: arista pro spica Sy-
necdoche est membri, spica pro segete Synecdoche
item membri, seges pro ætate, quo anni tempore in
agris luxuriatur, Metonymia est subjecti pro adjun-
cto, ætas pro anno rursus Synecdoche membri pro
intero. [7] *Ora.* vultum, Metalepsis: ora pro ore
Synecdoche est pluralis pro singulari, & os pro inte-
gra facie Synecdoche est membri, [8] *Corpus.* Loqui-
tur

tur hic de se Anchises. Est autem in hac voce *Miosis* quædam : significare enim vult hominem se esse animâ & vitâ penè destitutum. [9] *Parietibus*. hic parietes pro domo, & mœnia pro urbe intelligis. [10] *Oculi & aures*. pro oculatis & auritis hominibus. [11] *Sic numerus*. Docet scholarum *Rhetoricarum* lib. 16. P. Ramus numerum pluralem esse totum quiddam, & singularem, quandam illius partem ; illum verò hujus genus, aut hunc illius speciem (ut *Talzus* sentire videtur) nusquam dicit : per partem autem nihil aliud intelligit quàm membrum, pro quo per *Synecdochen* generis sæpissime usurpatur, quemadmodum & totum pro integro. Est itaque singularis pars seu membrum, non species pluralis, præsertim cum ex unitatibus tanquam ex particulis multitudo omnis constituitur. [12] *Hofsis*. hostes. [13] *Possis*. possimus, vel quilibet possit.

CAP. IX.

Synecdoche Speciei est, quando ex specie significatur genus. *Georg.* 4.

(1) *Ghaoniam pingui glandem mutavit arista,*

(2) *Poculâque inveni Achelœia miscuit urvi.*

Catachresis est *Catil.* 1. *Certè verendum non erat, nè quid hoc* (3) *parricidâ civium interfecit invidia mihi in posteritatem redundaret, &* *Æneid.* 2.

— *Equum divina Palladis arte*

(4) *Ædificant* — Item *Se m.* 2 *S r.* 3. *Atqui vultus erat multa & præclara* (5) *mihi à h.*

Sic (6) infinitum numerum dicimus pro magno. *Orat.* 2. *Cujus ex ludo, tanquam ex equo Trojano,* [7] *innumeri principes exierunt.* *Cic.* 2. *de Divin.* [8] *Sexcenta licet ejusmodi proferre :*

B 3.

ubi.

ubi Metalepsis est. (9) Hyperbole hic est frequentier cum nomen speciale rei cuiuspiam in suo genere præcellentis, pro generali ponitur, Juv. Sat. 2.

Alira (10) *Savromatas* fugere hinc libet & *glacialem*

Oceanum, quoties aliquid de moribus audent,

Qui (11) *Curios* simulant, & (12) *Bacchanalia* vivunt.

Item Trist. 1. E. eg. 2.

Me miserum : quanti montes volvuntur aquarum ?

Fam jam tacturos [13] *sydera summa putes.*

Quanta diducto subsidunt a quore valles ?

Fam jam tacturas [14] *Tartara nigra putes.*

Audacior vero est, cum singularia illa etiam superari ab aliquo dicimus, Trist. 3. Eleg. 11.

[15] *se vior es tristi* [16] *Bufiride*, *se vior* [17] *illo*

Qui falsum lento corrui igne bovem.

Allegoria est Agraria. 2. Cum haberes hac Respublica [18] *Lucinos Galatinos, Acidinos, homines non solum honoribus populi, rebusque gestis, verum etiam patientiam paupertatis ornatos ; & tum cum erant Catones, Philippi, Lalii, quorum sapientiam temperantiamque in publicis privatisque, forensibus domesticisque rebus perexeris ; tamen ejusmodi res commissæ est nemi- ni.* & Mart. lib. 8. Ep. 56.

Sint [19] *Mecænates*, non deerunt, *Flacce, Marones.*

Virgiliūq; tibi vel sua rura dabunt.

Ad.

Ad Cap. 9.

(1) **C**Haoniam glandem. (2) *Pocula Acheloia*, Chaonia regio est glandium feracissima; Achelous est fluvius eandem præterfluens: significat autem hic Poëta per *Chaoniam glandem & Acheloia pocula*, glandem & aquam in genere; sed est in posteriori tropo Metalepsis: nam *Acheloia pocula* pro aqua *Acheloia* Metonymia est subiecti, & aqua *Acheloia* pro qualibet aqua Synecdoche est speciei. (3) *Parricida*. (4) *Ædificant*. (5) *Minantis*. *Parricida* propriè dicitur, qui parentem cecidit, sed hic Catachresticòs ponitur pro interfectore; ubi etiam *Auxesis* est, sive amplificans Hyperbole, quòd scilicet atrocius adhibetur vocabulum, quàm factum fert. *Ædificare* propriè significat ædes struere: hic autem simpliciter struere. *Minari* hic pro promittere, ut in Synecdoche generis *promittere* pro *minari*. In quibus omnibus, quia durior & ingrator videtur immutatio, Catachresis est. (6) *Infinitem*, non sine Hyperbolica *Auxesi*. (7) *Innumeri*, multi. (8) *Sexcenta*. plurima, Metalepsis: duplex enim est Synecdoche: *sexcenta* pro innumera modus est primus; *innumera* pro multa secundus modus est. Hæc Metalepsis usitata est: ut in *Aulular*. *Plauti*, *Sexcenta sunt quæ memorem, si sit otium*. *Mille* etiam & *centum* per similem Metalepsin idem non raro significant, ut *Eclog*. 2.

Mille meæ Siculis errant in montibus agnæ.

Et *Æneid*. 5. — *ceu nubibus arcus*

Mille trahit varios adverso sole colores. Æneid. 39.

Centum alii curvæ hæc habitant ad littora vulgo

Insandi Cyclopes, & altis montibus errant. & Æn. 6.

Non mihi si linguæ centum sint, oræque centum.

(9) Hyperbole ista *Antonomasia* vulgò dicitur. vid. 6. in notis ad cap. 11. (10) *Sauromatas & glaciale Oceanum*. (11) *Cuvios*, (12) *Bacchanalia*. *Auxesis* est: hic enim, cum loca remota, viros temperatos, & quodlibet intemperantiæ genus intelligat, superlatis eorum specierum, quæ in his generibus maxi-

me excellunt, nominibus utitur: ubi quatuor troporum continuatio Allegoriam facit. Sic Epicurus pro voluptuario, Aristides pro iusto, Cræsus pro divite, Sardanapalus pro effeminato, Midas pro avaro, Thersites pro deformi, Pannus pro perfido: quæ Auxesis est. Sic Irus & Codrus pro paupere, Pygmeus aut nanus pro brevis staturæ homine: quæ Tapinosis est, sive extenuans Hyperbole, [13] Sydera. [14] Tartara. Sydera pro sublimiori, & Tartara pro profundiori loco: in quibus est & Auxesis, & Allegoria. [15] Sævior es &c, Sic Eclog. 7.

Nerine Galatea thymo mihi dulcior Hyblæ,

Candidior cynis, hedera formosior alba.

ubi sævior Busiride, sævior Phalaride, thymo dulcior, cynis candidior, hedera formosior, Auxeses sunt audaciores, quales innumeræ sunt, quæ in proverbio abierunt: ut

Japeto }
 Crono & } antiquior.
 Inanibus }
 Etas & }
 Ssturno }
 Spongiâ bibacior.
 Nive candidior.
 Melanione } castior.
 Hyppolyto }
 Crasso } ditior.
 Craso }
 Prodico doctior.
 Ulyssæ dolosior.
 Nestore facundior.
 Coaro generosior.
 Labyrinthi involutior.
 Iracundior Atriâ.
 Turturæ }
 Littere } loquacior.
 Canse }

Stentore clamosior.
 Electro lucidior.
 Cretense mendacior.
 Auriculâ mâ mollior.
 Empusâ } mutabilior.
 Proteo }
 Fice } nigrior.
 Scarabæo }
 Pæno perfidior.
 Lynceo perspicacior.
 Lecytho pinguior.
 Milone robustior.
 Pisce sanior.
 Socrate sapientior.
 Catone severior.
 Cerâ tractabilior.
 Pepaso velocior.
 Ceruo } vicacior.
 Cornice }
 Lusiniâ vocalior.
 Purpurâ voracior, &c.

Sya

Tir

Tab

Leb

Phil

Inu

Leot

Phil

Leb

Iro

Cod

Pha

& fi

bus

tori

Met

[

gyp

est;

At

Tiresiâ }
 Taspâ } acior.
 Leberide }
 Philonide indo }
 Inutilior blace.
 Leotrepbide }
 Philetâ } macilentior.
 Leberide nudior.
 Iro }
 Codro } pauperior.
 Phœnice rarior.

Messenâ servilior.
 Gryllo }
 Coræbo } stultior.
 Militide }
 Morycko }
 Plumbo stupidior.
 Limace }
 Testudine } tardior.
 Pisandro }
 Epeo } timidior.
 Care vilior.

& similia Mioses sunt: nam comparatio in defectibus magis minuit. Ex huiusmodi Hyperbolis amatoriam suam cantilenam composuit Polyphemus, Met. 19.

Candidior folio nivei Galatea ligustri,
 Floridior prato, longa procerior alno,
 Splendidior vitro, temero lascivior kado,
 Levior assiduo detritis æquore conchis,
 Solibus hybernis, æstiva gratior umbra,
 Nobilior pomis, platano conspectior alta,
 Lucidior glacie, matura dulcior uva,
 Mollior & cycni plumis & lacte coacta,
 Et si non fugias riguo formosior horto:
 Sevirior indomitis eadem Galatea juvenis,
 Duvior annosa quercu, fallacior undis,
 Lentior & salicis virgis, & vitibus albis,
 His immobilior scopulis, violentior amne,
 Laudato pavone superbior, acrior igni,
 Asperior tribulis, fœta truculentior ursa,
 Surdior æquoribus, calcato immitior hydro,
 Et quod præcipue, si possem, demere vellem,
 Non tantum cervo clavis latratibus acta,
 Verum etiam ventis, volucrique fugacior aura.

[16] Busiride. Busiris Neptuni filius immanis Ægyptiorum tyrannus, hospites Jovi immolare solitus est, qui cum Herculi easdem insidias strueret, una

Cum Amphidamante filio, & ministris aræ, ab eo interfectus est. (17) *Illo*. Phalarin describit, de quo in Metonymia adjuncti. (18) *Lucinos*. In Allegoria ista troporum significatio hic ibidem ab oratore explicatur. (19) *Mecænates*. Significant hic *Mæyones* & *Virgilius* viros doctos: *Mecænates* verò doctorum patronos.

C A P. X.

Synecdoche Totius est, quando ex toto pars significatur: estque integri, vel generis.

Synecdoche Integri est, quando ex integro significatur membrum. *Æneid.* 1.

[1] *Pabulagustassent Troja*, [2] *Xanthumque bibissent*.

Exist. 1. l. 4. Metalepsis est. *Res vides quomodo se habent*, [3] *orbem terrarum, distributis imperiis, ardere bello.* & *Æn.* 1.

----- *Ingens à vertice* [4] *Pontus*.

In pappim ferit -----

Hype bole est Philip. 2. *Magister equitum, cui ructare turpe esset, & vomens frustis esculentis vinum redolentibus gremium suum,* & [5] *totum tribunal implevit.*

[6] *Sic numerus pluralis pro singulari.* *Ad Brur.*

[7] *Nos populo impasuumus,* & *oratores visi sumus.*

Trist. 1. *Eleg.* 1.

Nescit in immenso jactari [8] *corpora Ponto;*

Nescit agi ventis; nescit adesse necem:

At

Ad Cap. 10.

(1) **P** *Abula.* (2) *Xanthum*, partem pabuli, partem Xanthi fluvii: non totum pabulum, non totum Xanthum. Sic *Eclog. 1. Aut Ararim Partibus bibet, aut Germania Tigrim.* (3) *Orbem.* imperium Romanum. *Metalep.* orbem pro globo Synecdoche est membri pro integro: & globum terræ pro parte globi, qualis est Romanum imperium, Synecdoche contraria est integri pro membro. (4) *Pontus.* Unda, *Metalepsis*: nam Pontus Nerei & Doridis filius pro illa maris parte, quæ à palude Mæotide usque ad Tenedum insulam in mari Ægeο protenditur, *Metonymia* efficientis est: mare Ponticum pro universo mari, Synecdoche est membri pro integro: & mare pro unda seu fluctu maris, est Synecdoche contraria integri pro membro. (5) *Totum tribunal.* Auxesis hic est ad fœditatem facti exaggerandam. (6) *Sic numerus.* vide Synecdochen membri. (7) *Nos.* De se tantum loquitur orator. (8) *Corpora.* Suum intelligit pœta corpus, quod in quanto jam versaretur discrimine, uxore queritur ignorare: eadem vox ibidem occurrit.

Ferte (quid hic facio?) rapidi mea corpora venti:

Ausonios fines cur mea vela vident?

CAP. XI.

Synecdoche Generis est, quando ex genere significatur species. *Æn. 1.*

---dolus an [1] virtus quis in hoste requirat?

Cat. 2. Sine dubio perdidimus [2] hominem.

Ver. 2. Ad quam spem tam perniciosum, tam importunum [3] animal reserveth?

Sic cùm [4] vixisse, & (5) fuisse dicimus, quæ jam mortua esse, & non existere intelligimus.

Æneid. 2.

-----fuimus Troes, fuit Ilium, & ingens

Gloria Tenebrarum-----

Et:

Est autem hæc *Synecdoche* elegantior, cum generali nomine, quod in eo genere maximè excellit, (6) κατ' ἐξοχῶν insignitur. Sic (7) *Tyides* & *Pelides*, pro *Diomede* & *Achille*. Sic (8) *Poeta* pro *Hæmoro*, aut *Virgilio*; (9) *Orator* pro *Demosthene*, aut *Tullio*. *Catachresis* est *Æneid.* 2.

Non prius adspicias ubi fessum atate [10] parentis *Liquoris Anchisen*? — & *Æneid.* 1.

[11] *Promisi ultorem* [12] *Erratam* pro scelere, *Hyperbole* est. *Allegoria* hic etiam est frequens.

Catil. 1. *Exire ex* [13] *urbe consul hostem jubet.*

Ad Cap. II.

[1] *Virtus*, fortitudo. [2] *Hominem*, *Hominem* dicit pro *Catilina*. [3] *Animal*, *Animal* pro bestia dicit orator. [4] *Vixisse*. [5] *Fuisse*. *Vixerunt*, *Fuerunt*, & huiusmodi voces, generale quiddam in se complexividentur: quæ enim fuerunt, vel tantum fuerunt & jam non sunt, vel cum fuerunt, tum sunt etiam: Quando igitur *fui*mus & *fuit* significant hic fuisse tantum, & non etiam nunc esse; *Synecdoche* est generis pro specie. [6] κατ' ἐξοχῶν per excellentiam sive ob eminentiam; *Antonomasia* vulgò dicitur: ut etiam cum contrà per *Synecdochen* speciei nomen proprium pro communi usurpatur. (7) *Tyides* & *Pelides*. *Patronymica* sunt loco propriorum posita: Erant enim *Diomedes*, & *Achilles*, hic *Pelei*, ille *Tydei* filij fortissimi. Itidem binos suscepit *Atreus* ex *Ærope* filios, *Agamemnonem* & *Menelaum*; per *Atridem* tam *Agamemnonem* intelligimus, quippe qui in expeditione *Trojana* rex regum diceretur; ut *Horat.* *Epist.* 1. — *Nestor componere lites*

Inter Pelidem festinat; & inter Atridem.

(8) *Poeta*;

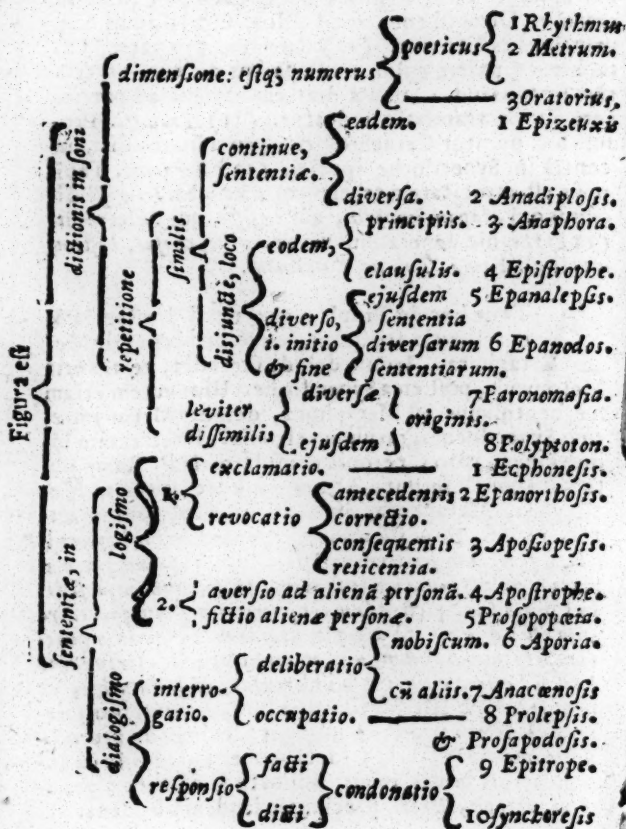
(8)
rus
orate
prin
tach
tūm
verò
misi
con
noli
cim
(13)
inte

A

Me
frec
tum
duc
ser
ton
tur
lita
ma
hys
uis
run
loc
ten
tor
fici
an
de

(8) *Poeta*. (9) *Orat.* Ut enim inter poëtas Homerus apud Græcos, Virgilius apud Latinos; sic inter oratores Demosthenes apud illos, Cicero apud hos, principes exstiterunt. (10) *Parentem*. pro patre, Catachrestis; parere enim, unde parens dicitur, est tantum foeminarum: ut ad matrem facilis, ad patrem verò durior translatio videatur. (11) *Promissi*. Promissi hic ponitur Catachresticòs pro minatus sum, ut contrà in Synecdoche speciei. (12) *Erratum*. Tapinosis est, atrocitatem rei elevans: sic cum tetigisse dicimus qui *alapam impegit*, aut *lesisse* qui *vulneravit*. (13) *urbe*. hic generalibus verbis, *urbe, consul, hostem*, intelligis *Româ, Tullium, Catilinam*.

A Tque hæc de Tropis: quorum si præstantia & excellentia spectetur, longè princeps erit Metaphora, Ironia deinde succedet, tertia erit Metonymia, postrema Synecdoche. Usus autem etiam frequentissimus est Metaphoræ, deinde Metonymiæ, tum Synecdoches, rarissimus Ironiæ. Hanc autem inductionem, octo Ciceronis consulares à P. Ramo observatæ conclusorunt. At præcipuè tres species, Metonymia, Metaphora, Synecdoche, sæpe conjunguntur. In Pis. *Unus ille dies mihi quidem instar immortalitatis fuit, cum senatum egressum vidi, populûmque Romanum universum, cum ipsa Roma proprie convulsa sedibus suis, ad complectendum conservatorem suum procedere visa est: quæ me ita accepit, ut non modò omnium generum, ætatum, ordinum, viri ac mulieres omnis fortunæ, ac loci, sed etiam mœnia ipsa viderentur, & tecta urbis, ac templa lætari*. Hic Metonymiæ sunt, *senatus*, pro senatoribus, *Roma* pro *Românis*; Synecdoche *tecta* pro ædificiis, *mœnia* pro *urbe*; Metaphoræ autem illæ ex inanimatis & brutis rebus, animatæ & actuosæ; procedere, accepit, lætari, præcipuam laudem obtinent.

CAP.

CAP. XII.

EXpositio in tropis primo genere elocutionis, sequitur ut de Figura secundo loco dicatur. Figura est elocutio quâ (1) orationis habitus à (2) recta & simplici consuetudine mutatur.

Figura est dictionis, aut sententiæ. Figura dictionis est figura, quâ oratio figuratur dictionibus aptè & jucundè inter sese resonantibus. Estque in sonorum dimensione vel repetitione.

Figura in dimensione est suavis ille sonorum in oratione (3) numerus.

Est autem hic perpetuò nitendum, ut (4) vocalium in diversis vocibus concursus sit quàm rarissimus.

Ad Cap. 12.

(1) **U**T enim tropus ferè est singularum vocum; sic figura conjunctarum est; utque vocum alia est propria, alia modificata, sic orationum alia est recta, alia figurata: illam Græci ἀγμάτης, hanc ἰσχυρομένην vocant, Q. l. 9. c. 1.

(3) Quo uno nihil est cognatius nostris animis: numero enim excitamur & languescimus, & ad hilaritatem tristitiâmq; deducimur. Ejus verò gratia non solàm ducitur è mensuris syllabarum, sed etiâ è sonis literarum, maximè vocalium, quæ vel grandiores, vel magis confertæ, in dictionibus resonant.

(4) Orat. Perf. T. 30: Nemo est tam rusticus, quin vocales nolit conjungere. & mox, Crebram vocalium concursiorem, magna ex parte, ut vitiosam fugit Demosthenes, At, Q. l. 9. c. 4. Vocalium concursus cum accidit,

accidit, hiat, & intersistit, & quasi laborat oratio: non tamen id, ut crimen ingens, expavescendum est: ac nescio negligentia in hoc, an sollicitudo, sit peior. Inhibeat enim necesse est hic metus impetum dicendi, & à potioribus avertat.

CAP. XIII.

Numerus est poeticus, vel oratorius. Poeticus est, qui perpetuis certorum spatorum legibus astringitur. (1)

Numerus poeticus est rhythmus, sive metrum.

Rhythmus est: numerus poeticus certum syllabarum numerum, nullâ habita quantitatis ratione, continens; Plerumque autem Epitrophen soni conjunctam habet (2); ut in illa. Homeri nostri poemate.

a Spencer.

Deeds soon do die howe'er nobly done,
And thoughts of men do as themselves decay:
But wise words taught in numbers for to run,
Recorded by the Muses, live for aye:
Nor may with storming shows be washt away:
No bitter breathing winds with hoistrous blast
Nor age, nor envy, shall them ever wast.

Et paulò post.

For not to have been dipt in Lethe Lake,
Could save the b son of Thetis from to die:
But that blind c Bard did him immortal make,
With verses dipt in dew of Castalie:
Which made the d Eastern Conqueror to cry,
O fortunate young man, whose virtue sound
So brave a trump, thy noble acts to sound. (3)

b. Achilles. c. Homerus. d. Alexander.

Rythmi

Rhythmici genera partim syllabarum suarum numero, partim variâ sonorum resonantium dispositione distingui possunt: sed ea (4) optimorum poetarum observatio optimè docebit.

Ad Cap. 13.

(1) **E**T ferè in fabulosis argumentis ad hominum mores imitandum & exprimendum: hinc Tragedia, comœdia, & cætera poematis genera orta sunt: in quibus *ἡ ποικιλία καὶ ἀναγνώρισις*, varietas casuum & agnitio tandem insperata delectarent animos; ad eamque rem Rhetorici cujusque ornamentum præcipua licentia est assumpta.

(2) Et est linguis vernaculis accommodatior.

(3) Decasyllabûs iste Rythmus, ut metrum Heroicum, præcipuè celebratur.

(4) Quales sunt apud nos Homero, Maroni, Ovidio, cæterisque melioris notæ priscis æquiparendi, D. Philippus Sidney, Edmundus Spencer, Samuel Daniel, Michael Drayton, Josuah Silvester, ingeniosè pius Franciscus Quarles, & quem cum honore memoro, Divinus ille vates Georgius Wither, aliique ingenio & arte florentes, quorum hæc ætas uberrima est. Quibus accedat ex Poëtis scænicis, Senecæ, Plauto, Terentio neutiquam inferior, tragicus comicus historicus Gulielmus Shakespear, aliique singularis illius artificij æmulatores non pauci.

C A P. XIV. De Metro.

Sect. 1. De Metaplasmo.

¶ 1.

METrum est numerus poeticus certis pedibus constans: quorum ultimus ultimam syllabam habet indifferentem.

Hujus

Hujus numeri gratia Metaplasmus, i. transformatio quædam Dictionis, permittitur: quando scilicet aliquid in ea redundat, deficit, aut immutatur.

Redundat aliquid addendo, vel distrahendo; Deficit (1) elidendo, (2) auferendo vel contrahendo.

Metaplasmi itaque quatuor sunt generat: 1. in Elidendo, 2. in Addendo & Auferendo, 3. in Distrahendo & Contrahendo, ac 4. in Immutando.

Primi generis duæ sunt species: Synalœpha & Ecblipsis.

Synalœpha est elisio (3) vocalis ante vocalem (4) in diversis dictionibus.

Ecblipsis est elisio consonantis M. cum præeunte vocali in fine dictionis, vocali sequente: Hor. Epist. 2. l. 1.

[5] Syngcerum est nisi vas, quodcumque infundis accipit.

At heu, [6] ô, id non eliduntur.

Arque hoc Metaplasmi genus (7) ferè perpetuum est: reliqua rariora.

Ad T. 1.

(1) Elidendo (2) auferendo. Elidere est quod scriptione integrum est, scansionem mutilare; auferre, est etiam scriptione demere.

(3) Vocalis. Dipthongus hic rationem habet vocalis: ut

Agricola hyberno lætissima pulvere farra.

Bina aures, duplici aptantur dentalia dorso.

Georg. 1.

Ibid.

(4) Eli-

(4) Elidetur aliquando vocalis ante vocalem in diversis, ejusdem dictionis compositæ, partibus : ut graveolens, semianimis, semihomo, antea mbulo, anteit. Cecropiumq; thymum, & graveolentia centaurea. Geo. 4. Semianimi lapsusque supervenit. — Aeneid. 12. Semibominis Caci facies quam dira tegebat. Aeneid. 8. Sum comes ipse tuus tumidiq; antea mbulo regis. Mar. 1. 2. Nunc præcedentem sequitur, nunc prævius anteit. Met. 11.

Qui candore nives anteirent, cursibus æquor. Aen. 12.

(5) Syncerum. Hic um in Syncerum, item E in quodcunque eliditur; sciz autem ultima, cum sit brevis, pro longa habetur.

(6) O tamen interdum unum tempus amittit : ut Te Coridon ò Alexi. Trahit sua quemque voluptas, Ecl. 2. Vide mox Synalœpham omissam.

(7) Ferè perpet. Nam Synalœpha (Græcorum more) interdum omittitur : ut

Et longum formosè vale, vale, inquit, Iola. Eclog. 3.

Credimus? An qui amant ipsi sibi somnia fingunt? Ec. 8.

Nomen & arma locum servant, te, amice, nequivi. Aen. 6.

Tuque, ò Tybri, tu, ò genitor, cum flumine sancto. Aen. 8.

Uno in lectulo erudituli ambo. Catull. in Mamurram & Cæsarem.

Implerunt montes, flerunt Rhodopie arces. Georg. 4. Ubi vocales longæ non elisæ, dimidiam amittunt quantitatem.

Interdum etiam manent integræ : ut

Stant & juniperi, & castaneæ hirsutæ. Eclog. 7.

Clamassent in litus Hyla, Hyla omne sonaret. Eclog. 6.

Hic A in priori Hyla manet longum, in posteriori corripitur. Sic

Ter sunt conati imponere Pelio Ossan. Georg. 1.

Ubi I suam retinet quantitatem, O vero corripitur.

Manet aliquando & vocalis brevis : ut

Ponderis amissa vi possint stare inani. Lucret. Lib. 1.

Et vera incessu patuit Dea : ille ubi matrem. Aen. 1.

Et bi id Arethusa, id Arethusa, vocavit. Met. 5.

Est

Est etiam ubi Eclipsis omittitur: ut apud Ennium citante Prisciano,

Insignita fore tum millia militum oſto.

Quædam etiam hujus generis sunt apud Lucretium: ut,

Corporum augebit numerum, summâque sequetur. lib. 1.

Nam quod fluidum est è levibus atque rotundis. lib. 2.

Namque papaverum aura potest suspensa levisque. lib. 3.

Semina seque simul cum eo commiscuit igni. lib. 6.

Quos etiam Ovidius imitari ausus est:

Digna sum, & cupio fieri matrona potentis. Epist. 5.

Ut Aldinum habet exemplar: quamvis castigatior, nescio quis, nè metrum claudicaret plâs satis sollicitus, otiosâ conjunctionis que adiectione sustentandum censuit. Sic enim aliàs legitur, *Dignaque sum, &c.*

Veteres etiam S. cum sua vocali, ante vocalem elidebant; ante consonantem tantum S. ut Ennius.

Spernitur orator bonus, horridus miles amatur.

Vicit Olympia, nunc senio confectus quiescit.

(Citat Cicero istud de Senectute, illud pro Muræna) & Lucretius frequenter.

Nam fierent juvenes subito ex infantibus parvis. lib. 1.

Pondus uti saxi, calor ignibus, liquor aquæ. Ibid.

Nonne vides etiam patefactis temporis puncto. Ibid.

Et Hostilius Annal. 1.

Sæpe greges pecudum ex hybernis pastibus pulsi.

Catullus etiam ad Gellium dixit,

Affixis nostris tu dabis supplicium. Et Manil. lib. 2.

Formosos Phæbus Geminis, Cyllenius Cancrum.

Sic Lucret. lib. 2.

Est è levibus atque rotundis adnixa volare. Et lib. 4.

Nonne vides igitur quæ in puncto temporis mago.

Etiam Virgilius Æneid. 2.

Limina teſtorum, & mediis in penetralibus hostem:

Et Æneid. 12.

Inter se coisse viros, & decernere ferro.

Supereſt aliquando in verſu (qui inde Hypermetære dicitur) poſt pedes debitos ſyllaba, vocali aut M. terminata,

minata, quæ à vocali sequentem versum inchoante e-
lidenda est : ut

Inferitur verò ex sætu nucis arbutus horrida,

Et steriles Platani, &c. Georg. 2.

Barba erat incipiens, barbæ color aurem, aures,

Ex humeris, &c. Met. 12.

Jan. que iter imensæ turres & tectæ Latinorum

Ardua cernebant, &c. Æneid. 7.

Et tellus Cyrcæa, & spissæ littoris Antium

Huc ubi, &c. Met. 15.

Enclitica conjunctio quæ frequentissimè superest; ut

Si non tanta quies iret frigæque calorémque

Inter, &c. Georg. 2.

Navigiis pinos, domibus cedrosque cupressosque

Hinc radios, &c. Ibid.

Faciemur doceas : ignari hominùmque locorùmque

Erramus, &c. Æneid. 2.

Aurea cui gradibus surgebant limina, nexæque

Ære trabes, &c. Ibid.

Quem non incusavi amens hominùmque deorùmque,

Aut quid in eversa vidi crudelibus urbe ? Ibid.

Sed ista partim antiquata, partim licenter à Poetis
usurpata, notanda magis discentibus, quàm imitanda
sunt.

§. 1. ¶. 2.

¶.

Metaplasmi in addendo & aufe endo sex sunt
species ; Prothesis, Aphæresis, Epenthesis, Syn-
cope, Paragoge, Apocope.

Prothesis est, quæ literam vel syllabam addit in
principio ; ut (1) *gnatus* (2) *retuli*.

Aphæresis est, quæ à principio aufert ; ut
(3) *temnere*.

Epenthesis est, quæ addit in medio ; ut (4)
alivnum [5] *navita* [6] *induperator* [7] *lit-
téra*.

Syncope

Syncope est, quæ è medio aufert; ut [8] *vincla*, (9) *virium*, (10) *petii*, (11) *repostus*.

Paragoge est, quæ addit in finem; ut (12) *dicier*.

Apocope est, quæ à fine aufert; ut (13) *dix-
it*, (14) *curru*.

Ad T. 2.

(1) Pro natus: ut

— gnato ut medicarer tuo. And. A. 5. Sc. 1.

(2) pro tuli: ut

Incepi dum res retulit: nunc non fert. And. A. 5. Sc. 1.

(3) pro contemnere: ut

Jejunus raro stomachus vulgaria temnit. Hor. Sat. 2. l. 2.

(4) pro alitum: ut

Alitum pecudumque genus soper altus habebat. Æn. 8.

(5) pro nauta: ut

Navita de ventis, de tauris narrat arator. Prop. l. 2. El. 1.

(6) pro imperator: ut

Quales nunc epulas ipsum glutiſſe putamus

Induperatorem. — Juv. Sat. 4.

Item, Indigredi sceleris, quin contra sæpius olim. Lucr. 1.

At non esse tamen perplexis indupedita. Idem. 2.

(7) pro littera: ut

Littera scripta manet.

Sic quattuor, Porſenna, quotidie, &c. solent enim po-
etz in quibusdam vocibus post syllabam naturā bre-
vem, ut eam producant, consonam immediatè sequen-
tem geminare: præcipuè post præpositionem *re*, ut
relliquæ, *relligio*, *relligioſius*, *pperi*, *reppuli*, *rettuli*, *rella-
tus*, *redduco*, &c.

Quatuor naturā corripitur, sicuti quotidie, & Por-
ſena: ut

Cadunt ter quattuor de cælo corpora sancta: Eunius.

(Quod etiam apparet in quater & quaterni.) Sed E-
penthesis hic ita invaluit, ut vix usquā correptū legas.

(3) Vineta pro vincula. Sic (a) *circulus*, (b) *guberna-
clum*, (c) *manipulus*, (d) *oraculum*, periculum (e) *seclum*,
pro

pro circulus, gubernaculum, manipulus, oraculum, periculum, seculum.

(a) At primum lamos, tenui de vimine circlos. Geor. 3.

(b) Ipse gubernacula rector subit, ipse magister. Æn. 5.

[c] Immundi meminere sues jactare maniplos. Geor. 5.

& Disjectique duces, desolatique manipili. Æn. 9.

[d] Rursus ad oraculum Origia Phæbumque remenso. Æn. 3.

[e] Magnus ab integro seclorum nascitur ordo. Eclog. 4.

& Talia secla suis dixerunt currite fufis. Ibid.

[9] Viram pro virorum: Sic deam, divam, superam,

[a] magnanimum, [b] equum, [c] socium, Teucrum,

Danaim, & similia: item [d] curram: pro curruum,

Deorum, Divorum, &c. Iste genitivus concisus fre-

quentissimus est apud Poetas.

[a] Magnanimum heroum, pueri immptæq. puella. Geo. 4.

[b] Et jam tempus equum humania solvere colla. Geo. 2.

[c] Oblitus decorisque sui, sociumque salutis. Æn. 5.

[d] — quæ gratia curram.

Armorumque fuit vivis, quæ cura nitentes. Æn. 6.

[10] Petii pro petivi: Sic [a] lenibat, [b] vestibat,

(c) polibant, (d) nutribat, dixti, (e) direxii, petiit, (f)

percussisti, (g) amisti, accèstis, admòrunt, gustàram, audi-

eram, (h) porgite, (i) surpate, (k) exstinxem, (l) vixet,

(m) jussit, (n) explèssit, (o) divissit; pro leniebat, &c.

dixisti, direxisti, petivit, percussisti, amisti, accessisti,

admoverunt, gustaveram, audiveram, porrigite, surripite,

exstinxissem, vixisset, jussit, explevisse, divisisse.

(a) Lenibat diis animum, lacrymasque ciebat. Æn. 6.

(b) Tum mihi prima genas vestibat flore juvena. Æn. 8.

(c) Certatim squammis serpentum, auròque polibant. Ib.

(d) Nutribat teneris immulgens ubera labris. Æn. 9.

Sic Vellera virgati custodibant calathisci. Catul. l. 1.

Argonautica.

Atque binuli pellis totos operibat amantes. Pro-

pert. l. 3. de avar. Puell.

(e) Dardana qui Paridis direxii tela manisque. Æn. 6.

(f) Gaudes si cameram percussisti forse penès te. Horat.

Sat. 3. lib. 2.

(g) Simul

(g) Simul consilium cum re amissi. Eun. Act. 2. Sc. 2.

(h) Cingite fronde comas, & pocula porcite dextris. Æn. 8.

(i) Quidam magnum addens, unum me surpitem morti.

Hor. Sat. 3. l. 2.

(k) Cum genere extinxem memet super ipsa dedisse Æn. 4.

(l) Vixit cu vitam deus, aut sua dextra dedisset. Æn. 11.

(m) Cætera qua jussu mecum manus inferat arma. Ibid.

(n) — animamque expleffe iuvabit. Æn. 2.

(o) Ant quo cenjugnatis divisse cuobus. Hor. Sat. 3. lib. 2.

(11) Repostus pro repositus: Sic (a) compostus; (b) ex-

postus, (c) impositus, (d) suppositus, ablata vocali I.

(a) Troja: nunc placida compostus pace quiescit. Æn. 1.

(b) Obvia ventorum furtis expositaque Ponte. Æn. 10.

(c) In arine Jovis imperiis imposita Typhoeo. Æn. 9.

(d) Hic crudelis amor tauri suppositaque furto. Æn. 6.

Cæterorum exemplis, ut frequentioribus, super-

[12] dicier pro dici: ut

Est aliquid digito monstrari & dicier, Hic est. Ovid.

[13] dixtin, [14] curru, pro dixtine, currui: ut

Sed tamen iidem olim curru succedere sueti. Æn. 3.

Sic aspectu, venatu, pro aspectui venatui:

Siste gradum, teque aspectu ne subtrahere nostro. Æn. 6.

Venatu invigilant pueri, sylvasque fatigant. Æn. 9.

Dativus quarti flexus quò facilius numeris Epicis interserviat, apud Poetam Apocopen semper patitur.

SECT. I. ¶ 3.

Metaplasmi in Distrahendo & Contrahendo duæ sunt species, Dizæresis & Synzæresis.

Dizæresis est, quæ unam syllabam in duas distrahit: ut (1) *pietati* (2) *abenëus*, (3) *suëtus*, (4) *evoluisse*, (5) *persolvienda*.

Synzæresis est, quæ duas syllabas in unam contrahit: ut (6) *aurea*, (7) *aureis*, (8) *aureo* dissyl.

disyllaba: & (9) *abjete*, (10) *senvia* trisyllaba.

Quædam contrahunt etiam scribuntur: aut aliquando, ut *Nil*, (11) *mê*, (12) *imperz*, *obit*, (13) *prêndo*: aut semper, ut *bigæ*, *quadrizga*, *côgo*, *tibicen*: Ex nihil, *mibi*, *imperii*, *obit* pro *obivit* per Syncopen, *prehendo*, *bijuga*, *quadrijuga*, *coago*, *tibicien*.

Quædam licet integrè scribantur, tamen in metri dimensione serè contrahuntur: ut *huic*, *tui*, *dii*, *ii*, (14:) & composita, *proin*, *debinc*, *deest*, (15.)

Ad ¶. 3.

(1) *Pistæi* pro *pistæ*, Genitivos primæ hunc in modum distrahere Lucretio solenne est: Virgilius id fecit quatuor tantum locis.

Aulæi in medio libabant potula Baccho.

Æn. 3.

Ætherium sensum atq; auræi simplicis ignem.

Æn. 6.

Exsultantque astu latices, furit intus aquai.

Æn. 7.

Dives equum, dives pistæi vestis & auri.

Æn. 9.

Hujus Dizereis ratio est, quod quæ Latinis est Diphthongus *æ*, eadem Græcis est *ai*: Ideoque illi hos imitati & diphthongum hanc in *ai* dissolvunt, & a vocalem puram longam faciunt.

(2) *aheneus*, pro *æneus*: ut

Sireidæ facies: hic murus aheneus esto. Hor. Ep. 1. l. 1.

Sic evøhe pro evæ.

Evøhe Bacche fremens solum te virgine dignum. Æn. 7.

Nam Græce est iuvæ unde Evæ.

Evæ recentis mens trepidat metu.

Carm. 2. Od. 19.

Sic apud Catull.

Verbosa gaudet Venus loquela.

In Camer.

(3) *suëtus* pro *suetus*: ut

Cum mihi non tantum fureq; fareq; suëtæ. Hor. Sat. 8. l. 1.

ubi u liquescens fit vocalis : ut etiam in sequentibus:

Imo agite & positæ quæ vocæ inopina suâ sit. Thebaid. 1.

Holus suave multiplex herbæ genus. Virg. Hort.

Fundat ab extremo flavos Aquilone Sævos. Luc. lib. 2.

Imposito fratri moribunda relanguit ore. Met. 6.

(4) evoluisse, (5) persolvenda ; pro evoluisse, persolvenda:

Debuerant fusos evoluisse suos. Ovid. Epist. 12.

Nunc quoque te salvo persolvenda mihi. Ovid. Epist. 6.

ubi u confonia in vocalem vertitur : ut etiam in sequentibus :

Stamina non ulli dissoluenda deo. Tibul. El. 7.

Sit satis ornatas dissoluisse comas. Tibul. El. 10.

Quod zonam solvit diu ligatam. Cat. ad Pas.

(6) aurea.

Aurea composuit sponda, mediâque locavit. Æn. 1.

Aurea percussum virga versamque venenis. Æn. 7.

Sic, Aut nulla inter se duo sint ex omnibus eadem. Luc. 2.

Cætera de genere hoc eadem ratione creantur. Lucr. 4.

Una eademq; via sanguisq; animusq; feruntur. Æn. 10.

Hac eadem rursus Lygdame curre via. Propert. lib. 3.

Sudando pinguem vitis albamq; nec ostrea. Horat.

Sat. 2. lib. 1.

Nec tantum Rhodope miratur & Ismarus Orphea. Ecl. 6.

Seu lento fuerint alvearia vimine texta. Geor. 4.

Canices inculta jacer, stant lumina flammæ. Æn. 6.

(7) aureis.

Atria : dependent lychni laquearibus aureis. Æn. 1.

Sic, Libra diei somniq; pares ubi fecerit horas. Geor. 1.

Unius ob noxam, & furias Ajacis Oilei. Æn. 4.

Jam validam Ilionei navem jam fortis Achate. Ibid.

Forreiq; Eumendem thalami, & discordia demens. Æn. 6.

Centum erei claudunt vestes, æternæque ferri. Ibid.

Eripere ei nolis quod multa charius illi. Cat. ad Quint.

(8) aureo.

His finis sandi : solio tum Juppiter aureo. Æneid. 10.

Sic, Atq; eodem passio rebus sint omnibus apta, Lucr. 6.

Uno eodemq; igni, sic nostro Daphnis amore. Eclog. 8.

Rege

Rege sub Euristheo fati; Junonis iniquæ. *Æneid. 8.*

Cum refluit campis, & jam se condidit alveo. *Æn. 9.*

Nam per aquas quæcunq; cadunt, atq; aëra deorsum. *Lu. 2.*

Despicere ipse oculus rem seorsum corpore toto. *Lu. 3.*

Item, Legibus his: quædam ratio discriminat omnia. *Lu. 2.*

Bis patriæ cecidere manus, quin protinus omnia. *Æn. 6.*

Præferimus manibus vittas, & verba precantia. *Æn. 7.*

Nisi Hypermetrum potius hunc versum dixeris,
quia vocalis sequitur. [9] abjete, [10] tenuia.

Ædificant, sectæque intexunt abjete costas. *Æneid. 2.*

Velleræque ut soliis depectunt tenuia Seres. *Geor. 2.*

ubi I & U vocales in consonas mutantur: ut etiam in
sequentibus.

Sardoniches, smaragdos, adamantes, jaspidas uno. *Mar.
1.5. Ep. 11.*

Herent parietibus scalæ, posteq; sub ipsos. *Æneid. 2.*

Custodes sufferre valent, labat arjete crebro. *Ibid.*

Arjetat in portas & duros obice postes. *Æneid. 11.*

Fluviorum rex Eridanus, camposq; per omnes. *Geor. 1.*

Item, Propterea quia corpus aquæ naturaq; tenuis. *Lu. 2.*

Tenuis ubi argilla, & dumosis calculus arvis. *Geor. 2.*

Genua labant, gelido concrevit frigore sanguis. *Æn. 12.*

Lectorem obiter admonitum velim, fingi hic a qui-
busdam, Synzresin hanc non animadvertentibus, con-
tra hujus metri legem pro pede Dactylico, alias Pro-
celeusmaticum, sive duplicem Pyrrichium, aliàs Ana-
pastum: & si Lucretiana illa,

Propterea quia corpus aquæ naturaq; tenuis. *Lib. 2.*

Mittunt, effigies quoquo debent mittere tennes. *Lib. 4.*

& similia, fortè occurrissent, dubium non est statuisse
etiam eos, pro Spondzo Trochæum, seu Anapastum
poni.

Apud Lucretium, per Synzresin, u vocalis lique-
scit; quemadmodum per Dizresin u liquefcens fit vo-
calis.

Et simili ratione animalia suapte vagari. *Lib. 1.*

Lanigera pecudes, & equorum duellica proles. *Lib. 2.*

Et apud Lactantium in Phœnice.

Duodecies undis irrigat omne nemus.

(11) *mî . ut*

In tempore ipso mî advenis.

And. Act. 5. Sc. 6.

(12) *imperî : ut*

Imperî rebus & prece qua fatigent.

Hor. Od. 2. lib. 1.

Item Nec spes libertatis erat, nec cura peculî.

Ecl. 1.

Hic simul accepit patrimoni mille talenta.

Hor. Sat. 3. l. 2.

Et Ibidem Albucî, Perillî, Staberî, Arrî, Canusî, Menenî.

(13) *prêndo : ut*

Deprêndi miserum est.

Sat. 2. lib. 1.

(14) *Sic cuivis, & cætera composita à cui, diis, iis, iidem, iisdem.*

(15) *Sic etiam Proinde, deinde, deinceps, deeram, deero, deesse, &c.*

Rejicio etiam & ejicio interdum contrahuntur : ut

Tybere pascentes à flumine rejice capellas.

Eclog. 3.

Rela manu rejiciq; canes in vulnus biantes.

Stat. Th. 4.

Ejicit enim sulci recta regione viâque.

Lucret. 4.

Scande reice, reicit, eicit. Abjectâ enim f consonâ per Syncopen (quod aliis compositis à Jacio usu venit) ut

Turpe putas abici quia sit miserandus amicus.

Pont.

lib. 2. El. 3.

Nil adicit penso Lachesis fusoq; sororum.

Mar. l. 4.

Ep. 54.

Cur obicis magno tumultu, manesq; vagantes.

Lucan. l. 7.

Ipse manu subicit gladios, ac tela ministrat.

Lucan. l. 7.

e & contrahuntur in ei :

Synæresis exempla vide plura in tertia Regula de omnibus.

SECT. I. T. 4.

Metaplasmi in immutando species sunt quinque : Tmesis, Metathesis, Anitthesis, Diastole, Systole.

Tmesis est, quæ compositæ vocis partes aliter

serius

Metaplasmus. **D: Eoclutione.** 53

terius vocis interpositione, dissecat : ut (1) *qui te cunque*, (2) *inque salutat*.

Metathesis est, quæ litteram eandem transponit : ut (3) *Pistris*, (4) *Tynbre*.

Antith sit est, quæ unam pro alia ponit : ut (5) *olli*, (6) *vortunt*, (7) *optamé*.

Diaſtole est, quæ brevem syllabam producit : ut (8) *graviâ* (9) *cōr*.

Synſtole est, quæ longam corripit : ut (10) *tu*, *lērunt*, (11) *palūs*.

Al Q. 4.

(1) *qui te cunque* : ut
Qui te cunque manent' isto certamine casus. *Æn. 12.*
pro *quicunque te*.

Sic, *Quæ me cunque vocant terræ.* *Æn. 1.*

Qua se cunq; furens medio tulit agmine virgo. *Æn. 11.*

Quo res cunque cadent — *Æn. 12.*

Præterea tellus, quæ corpora cunq; alit, auget. *Lucr. l. 1.*

Terrâq; inumbratur, qua nimbi cunq; feruntur. *Lucret.*
lib. 5.

Quæ collata fortis, & commoda cunq; venirent. *Idem. l. 6.*

(2) *inque salutat* : ut

Hanc ego nunc ignaram hujus quodcunque pericli est,

Inq; salutatam linque. *Æneid 9. pro insalutatamque.*

Sic, *Ille pedem r. ferens, & inutilis inque ligatus.*

Æn. 10. pro illigatusque.

Nunc ego namque se per tibi erunt qui dicere laudes.

Eclog. 6. pro supererunt,

Talis Hyperboreo septem subjeſta trioni. *Georg. 3.*

pro *septentrioni*.

Et multo nebulae circum dea fudit amittu. *Æn. 1.*

pro *circumfudit*.

Hac celebrata tenus sancto certamina patri. *Æn. 5.*

pro *hæſtenus*.

Eripuit nobis mediòque sub æquore merfit. Ibid.

pro submersit.

Impastus seu plena leo per ovilia turbans. Æn. 9.

pro perturbans.

*Tum Pallas bijugis fugientem Rhætica præter
Trajicit.* — Æn. 10. pro præterfugientem.

(3) *pistris* pro *pristis*. Πρίστis apud Aristotelem Hist. anim. lib. 6. cap. 12. bellua est marina ceracei generis in quo sensu pristis legitur apud Poëtam, Æn. 3. ubi de Sylla loquitur.

Prima hominis facies, & pulchra pectore virgo

Pube tenus : postrema immani corpore pristis.

Et Æneid. 10. ubi de Tritone.

Frons hominem præfert, in pristin desinit alvus.

Hujus piscis nomen Mnesthei navis Æneid. 5. sortita est; ubi Sergeſti Centaurus dicitur, Gyz Chimæra, & Cloanthi Scylla.

— *Post hos æquo discrimine Pristis,
Centaurisque locum tendunt superare priorem.*

Et paulò post allude is ad nominis etymon, (dicitur enim à Πρίστν quod est secare) ait Poëta,

Sic Mnestheus, sic ipsa fuga secat æquora Pristis.

unde satis liquet Pristis utrobique ritè scribi. pro qua voce nonnulli per Metathesin reponunt Pistris.

(4) *Tymbre* pro *Tymber*. Tymbre habetur, Æneid. 10.

Nim tibi Tymbre caput Evandrius abstulit ensis.

Ponitur autem per Metatheſin pro Tymber, quia rectus item est Tymber non Tymbrus : ut ibidem legitur.

Dauca Laridæ Tymbræque simillima proles.

(5) *Olli* pro *illi* : ut

Olli subridens hominum sator æque deorum. Æn. 1.

(6) *vortunt* pro *vertunt* : ut

Dii vortunt bene.

Eun. Act. 2. Sc. 3.

(7) *Optimè* pro *optimè* : ut

Optimè mihi te offers.

And. Act. 4. Sc. 2.

Sic volgus. A. 3. 4. voftrum. 4. 4. Peſſuma, maxumè.

E. 1. 2.

(8) gra-

(8) *graviā* : ut *Æneid.* 3.

Dona dehinc auro graviā scdōque elephantio.

(9) *cōr* : ut *Heroid.* 21.

Molle meum levibus cōr est violabile telis.

Sic *Manil.* 5.

Incubit Pontus, timuit naufrāgia telus.

Quem Mantuanus sequutus est sext. Fast.

Perdidit, & fracto passa est naufrāgia clavo.

Idem Mant. Eclog. 6.

Cum muliēre marem sociali fēdere jungens.

Penultimam enim in muliere ritē corripiendum esse,
ex *Terentio* satis apparet : ut *And. Act.* 1. *Sc.* 1.

Effertur : imus : interea inter muliēres. & *Scen.* 4.

Nec satis digna cui committas primo partu muliērem.

Nam etsi in hoc metro, ceteri pedes sint incertī,
certē ultimus est Iambus. Etiam ex *Plauto* : ut *Asin.*

Act. Scen. 1:

Quam amabam abduxit ab lenone muliērem. & *Trucul.*

Act. 1. *Scen.* 4.

Prō dii immortales ! non amantis muliēris. & alibi
passim : adeoque ex Mart. lib. 1. *Epig.* 97.

Amethistinaeque muliērum vocat vestes.

Itidem, *Rēcidere assidue quoniam fluere omnia constat.*

Lucret. 5.

In quem rēcidimus quicquid mortale creamur. *Met.* 10.

Diaſtole plerumq; reperitur in ultima dictionis syllaba secundum, tertium, quartum, aut quintum pedem Heroici carminis inchoante : ut

Pectoribūs inhiāns spirantia consulit exta. *Æneid.* 4.

Luctus ubique, pavōr, & plurima moris imago. *Æn.* 2.

Oſtentans artem paritēr, ar. ūmque ſonantem. *Æn.* 5.

Suſtinet, ac natæ Turnique canit Hymenæos. *Æn.* 7.

Liminaque laurūſque dei totūſque moveri. *Æn.* 3.

Que, ante dictionem duabus inchoatam consonantibus, ſæpius quidem producitur : ſed illic poſitionem potius locum habere dixerim : vide primam regulam generalem de omnibus.

(10) *tulerunt* ; ut

Matri longa decem tulerunt fastidia menses. Georg. 4.

Sic occiderunt magnis qui gentibus imperitarunt. Lucret. lib. 3.

Miscueruntque herbas, & non innoxia verba. Georg. 3.

Obstupui stereruntque comæ, & vox sancibus hæsit.

Æneid. 2.

Gusturæque imluerunt, infantia lacte canino. In Ibin.

Quid tibi profuerunt, Circe Persides herba? De remed.
lib. 2.

Virgilio annuerunt gaudentes rure Camanæ. Sat. 10.
lib. 1.

Dii tibi divitias dederunt artemque fruendi. Hor.
Ep. 4. lib. 1.

(11) *Palus* : ut

Regis opus sterilisque diu palus aptæque remis. Horat.
Art.

Sic, Thesea prensuras semisõpita manus. Heroid. 10.

Vade, vale, cavè nè titubes, mandataque frangas. Idem.
Ep. 13. lib. 1.

Tu cavè defendas, quamvis mordebere diis. Trist. 1.
El. 1.

*Nisi mavis hic esse imperativum antiqui cavo : nam
aliàs producitur : ut*

Ergo cave liber, & timida circumspice mente. Ibid.

Si quid aget majus, differ tua cæpta, cavèque. Pont.
lib. 3. El. 1.

Supra in smaragdus Positio corripitur.

CAP. 14. SECT. 2.

De quantitate Syllabarum.

PES est Dimensio certâ syllabarum quantitate definita.

Quantitas est quâ syllaba brevis, aut longâ, aut communis dicitur.

Syllaba brevis unus est temporis : &c, si opus.

Quantitas syllab. De Elocutione. 37

opus est, notatur in vocali hoc apice - .

Longa duorum est : & , si opus est, notatur in vocali hoc apice - .

Communis modò brevis est, modò longa.

Quantitas cognoscitur regulis, vel exemplis.

Regulæ sunt generales, vel speciales.

SECT. I. Q. I.

GENERALES DE OMNIBUS SYLLABIS TRES.

Positio.

Prima Regula.

I. Vocalis ante duas Consonantes, quarum altera saltem in eadem dictione cum vocali est, producitur : ut Met. 7.

Mox ubi pollicita est quò sit fiducia major.

Hic præter syllabas *pol, est, & sit* ; mox etiam & *ma* positione longa sunt. Nam duplex potestatem habet duarum consonantium, & *f* consona pro duplici habetur : sed vide secundam regulam specialem de media syllaba.

¶ Etiam vocalis brevis dictionem finiens ante duas consonantes nonnunquam producitur : ut

Et libella aliqua si ex parte claudicat hilum. Lucr. 4.

Occulta spolia, & plures de pa. e triumphos. Juv. Sat. 8.

Nih opus est morte pro me, sed amore fidæque. Trist. 5. lib. 15.

Officii causa pluribus esse dati.

Pont. 1. l. 8.

Nulla fugæ ratio, nulla spes, omnia muta. Catu. Argon.

Pro segete spicis, pro grege ferre dapem. Tib. lib. 1.

Eleg. 5.

Enclitica Coniunctio que sæpiissime : ut

Terrâsquē, tractûsq; maris, ælumque profundum. Ecl. 4.

Lappæquē, tribulique, inierque nitentia culta. Geor. 1.

Tribulâquē, trabezque, & iniquo pondere rastro. Ibid.

Brontêsquē, Steropêsquē, & nudus membra Pyrachmon.

Æneid. 10.

Alchandrûmque, Haliûmque, Noemonâque, Prytanimque.

Æneid. 9.

Cæranon, Iphitidêmq; Alastordâquē, Chroniâq; Met. 13.

Hoc autem fit more Græcorum, qui vocalem brevem tam in fine dictionis, quàm alibi ante duas consonantes producere solent : ut

Κίλλην τὲ Ζαθέλω Τενέδοιο τὲ Ἰφι ἀγάσσει. Iliad. 4.

Δεινὴ δ' κλάγην γένε' ἀργυρέοιο βροτο. Ibid.

Μάντι κακῶν ἐπ' ἀπολέ μοι τὸ κρήμον ἐπ' αὖ. Ibid.

Ναὶ μὰ τόδε σκῆπτρον, τὸ μὲν ἐπ' αὖ πολε φύλλα καὶ ὄφρ' Ibid.

Excipe.

Vocalis naturâ brevis ante mutam cum liquidâ L vel R in eadem dictione communis est ; ut *patris, volucris, Atlas, locuples.*

Nisi in compositis, ubi prior vox in mutam desinit, posterior à liquida inchoatur : illic enim, tanquam voces essent separatæ, sit positio : ut *abluo obruo.*

Etiam liquida N post quasdam consonas in Græcis dictionibus, & Malicubi brevem vocalem præcedentem ancipitem facit : ut

Ad mandata Prôgnes, & agit sua vota sub illis. Met. 6.

Hanc vocem Petronius Arbiter (quem Quintilianus & Macrobius citant) etiam corripuit.

Atque urbana Prôgne quæ circum gramina fusa,

O munda quoque piscibus.

Donatur Cycni, si libeat, sonum. Carm. 4. Od. 3.

Carmen est Glyconium cum Asclepiadeo alternatum.

Quid refert ? cornix non ideo ante cycnum.

Epist. 20.

Auf.

Quæ.

Quantitas syllab. De Elocutione.

59

Quæ capta est alio nupta Lacæna Cycno.
Epigr. 106.

Mart. 9.

Bistonis habitata viris, Polymnestoris illic.

Met. 13.

Vadit ad artificem diræ Polymnestora cædis.

Ibid.

Ecce inter primos Theramneo à sanguine clausi.
lib. 8.

Sil.

Delectat Marium si perniciosus Ichneumon.

Mar. 1. 7.

Ep. 86.

Movit Ajacem Telamone natum.

Forma captivæ dominum Tecmessa.

Carm. 2. Od. 4.

Diphthongus.

Secunda regula de omn.

II. Diphthongus longa est : ut hei, nēuter, āulæa.

Sic Maia Cæus, &c.

Mzotis tamen Trist. 3. El. 12. propter sequentem
vocalem, primam corripit.

Longior antiquis visa Mzotis hyems,

Cum aliàs producat : ut

Regna Thoas habuit Mzotide clarus in ora. Pont. 3.
El. 3.

Quaque fretum torrens Mzotidis egerit undas. Luc. 3.

Diphthongus in fine dictionis sequente vocali inter-
dum corripitur. Vid. Synalcepham omittam.

Præpositio præ in compositione semper brevis est
sequente vocali : sed de ea vide primam regulam spe-
cialem de prima.

Synæresis.

Tertia regula de omn.

**III. Synæresis sive Crasis $\frac{1}{2}$ syllabam produ-
cit : ut nêl, cōgo, obîr, dêro, & similia.**

Magnus.

Magnus civis obit, & formidatus Othoni. Juv. Sat. 6.
Sic Dum trepidant it hasta Tago per tempus utrumque.
Æneid. 9.

Author abît operis, sed tamen existat opus. Ovid. ad. Liv.
Sceptra Palatini sedémque petît Euandri. Æneid. 9.

Ita enim legendum est: non ut vulgò habetur, pe-
sivit: quia diphthongus Eu necessaria producitur.
Difficiles aditus primos habet: haud mihi deero. Serm. 1.
Sat. 9.

Verùm ubi vehementi magis est commota metu mens. Lu-
cret. lib. 3.

Vehemens & liquidus puroque simillimus amni. Hor.
Ep. 2. lib. 2.

Per terras, amnes, & que oppida cooperuisse. Lucr. 1. 5.
Aut nulla inter se duo sint ex omnibus eadem. Luc.
lib. 2.

† Vocalium scilicet: nam i & u in consonas muta-
 te non mutant quantitatem: ut in *abjete*, *tenuja* tri-
 syllabis. Vide. 9. & 10. in notis ad Sect. 1. ¶ 3.

SECT. 2. ¶ 2.

REGULÆ GENERALES DE PRIMA ET MEDIA TRES.

Vocalis ante Vocalem.

Prima Regula.

I. Vocalis ante Vocalem brevis est ut *deus*.

Excipe.

Primò *E* inter duo *I* in genitivis & dativis
 quintæ declinationis produciuntur: ut *faciei*. (a)

2. Penultima genitivorum secundam pro-
 nominis formam habentium communis est:

ut

ut *unus*, *illius*. Sed in *alterius* semper est brevis, in *alius* semper longus.

3. Prima in *sia* longa est, nisi sequantur *e* & *r*, ut *fiērem*.

4. Vocativi propriorum, & genitivi primæ (b) distracti, penultimam producant: ut *Caſ*, *Pompei*, *aula*, *aqua*.

5. Obe priorem syllabam habet (c) communem, *Eheu* verò longam.

6. Vocalis ante alteram in Græcis dictionibus (d) subinde longa fit: (1) *Machæon*, *Pandion*, *Brisëis*. *Latôn*, *Nerëum*, *Minōtum*, & *Minōus*: (2) *Ilionæa*, *Neronem*, (3) *Thalia*, *magia*, *Medæa*, *cichoræa*, & similia.

Sic *aër*, *Deiphobe*, *Pierides*, *herōis*, *Enyo*, (4)

Sic (5) *platæa*, *eborea*, & *conopeum* E purum variant.

(a) Lucretius illud E producit, I non precedente: ut

Tempore inane potest vacuum subsistere res. Lib. 2.

Nec jacere indumanus via quâ munita fidem. Lib. 3.

(b) Vide Discrepantiam.

(c) Obe jam satis est, obe libelle. Ma. l. 4. ep. ult.

(d) Quædam enim voces Græcæ vocalem puram producant, quædam corripiunt, quædam variant, ut in regulis & exemplis subnotatis liquet.

(1) Masculina in *aon* & *ion*, patronymica fœminina in *eis* & *ois*, ac possessiva in *eum*, *oim*, & *ois*, primas terminationum vocales producant: ut

Machæon, *Amythæon*, *Didymæon*, *Lycæon*, &c.

Amphion, *Arion*, *Hyperion*, *Latôn*, *Methion*, *Pandion*, &c.

Brisëis, *Gadmëis*, *Chrysëis*, *Echinëis*, *Elëis*, &c.

Latôn,

Latōis, Deōis, Minōis, &c.

Nerēius, Priamēius, Semelēius, Elegēius, &c.

Menōius, Achelōius, Trōius, &c.

Minōus, Argōus, Eōus, Herōus, Inōus, Lesbōus, Sardōus, &c.

Excipe in *aon* & *ion* crescentia per *o* longum : ut *Phāon, Deucaliōn, &c.*

In *eis* *Nereis*, quæ penultimam etiam corripit : ut *Met. 13.*

Discedant, placidisque natant Nerēides undis. At
Æneid. 5.

Nerēidum, Phorēique chorus, Panopēaque virgo. &
Mart. 1. 4. E. 57.

Nympharum pariter Nerēidumque domus.

Item *Carm. lib. 3. Od. 8.*

Neptunum & virides Nerēidum comas.

(2) Accusativi in *ea* a nominativis in *eus*, & possessiva in *elis* *E* purum variant, modò communem, modò Ionicam dialectum sequentes : ut

Orphēa, Salmonēa, Ilionēa, Idomenēa, Capharēus.

Orpheaque in medio posuit sylvasque sequentes. Eclog. 3.

Vidi & crudeles dantem Salmonēa pēnas. Æn. 6.

Ilionēa petit dextra, levāque Serestum. Æn. 1.

Idomenēa ducem desertāque littora Crēte. Æn. 6.

Saxa triumphales fregere Capharēa puppes. Propert. lib. 3. Et

Graia Capharēa currere puppis aqua. Trist. 5. El. 8.

Sed hīc quæ producuntur, sæpe scribuntur per diphthongum *æ* : ut

Quæstor ab Icario Cynarēæ littore Cypri. Lucan. 1. 8.

Dicitur & Cynarēius.

Goryciæque coma, Cynarēidæque germina, & altis.

Stat. 5. sylv.

& Cynarēius.

Verum aut Persephone Cynarēius ibis Adonis. Aus. Epi. 33.

Hujus varietatis ratio est, quòd possessiva Græca in *æ* Ionicè terminantur in *æ* : unde Latini, ad Græ-

Quantitas syllab. De Elocutione.

63

Græcorum imitationem, quædam per *eiw, zw, eüs*, aut *üs* penultimâ longâ ab *ei* terminatione communi; (vid. 3. reg.) quædam per *eüs* penultimâ brevi ab *ei* terminatione Ionicâ scribunt.

Præterea Iones terminationem istam poëticè vertunt in *ni* undè Latini quædam etiam per *aus* antepenultimâ productâ: de quibus in prima regula.

(3) I & E vocales ex dipthongo *ei* longæ sunt: ut *Darius*, *Sperchius*, *Clío*, *Phibia*, *energía*, *elegia*, *Ironia*, *magia*, *Æneas*, *Epheus*, *Lagæus*, *cichorea*, & *um*, *centauræa* & *um*, *panacæa*, *Lycium* vel *Lycæum*: *Chius* adjectivum.

Consulis ei Chio solvite vincla cado. Tibul. 2. l. 1.

Hujus generis sunt pleraque fœminarum nomina in *ia* & *ea*: ut *Thetia*, *Amphigenia*, *Deïdamia*, *Iphigenia*, *Laodamia*; *Cassiopea*, *Cytheræa*, *Deïrepæa*, *Galatæa*, *Medeæa*, *Panopæa*.

¶ Notandum hic est Græcam dipthongum *ei*, Latine tam per *ei* & *æ* dipthongum, quàm *i* aut *e* longum scribi: ut *Calliopeia*, *Panopæa*. Vid. reg. 2.

Chiragra verò illud *I*, quamvis non purum, tantum corripit: ut

Nodosa corpus nobis prohibere chiragra. Horat. Ep. 1. *Sed nil patrono porrigit, hæc chiragra est.* Mar. 1. 1.

Ep. 99.

(4) Denique vocales longæ & breves ante vocalem manent immutæ. Ex ancipitibus item *a* & *i*: modò enim longæ sunt, modò breves, eam in suis vocibus quantitatem obtinentes, quæ numeris Heroicis aptissima esset.

At Masculina in *ius*, fœminina in *ia*, & neutra in *ium* unâ cum possessivis in *ius* *I* purum (nisi veniat ex dipthongo *ei*) corripunt: ut *Parthenius*, *Chios* subst. *Romæ* laudatur *Samos*, & *Chios*, & *Rhodus* absens. Hor.

Ep. 11. l. 1.

Academia, *Acedia*, *Arcadia*, *harmonia*, *Maria*, *naumachia*, *sophia*, *symphonia*, *Gymnasium*, *Elysus*, *Nereius*.

Nam

64. Rhetoricæ Lib. 1. Metri gener.

Nam multum harmonia Veneris differre videntur. Lucret. lib. 4.

Exultat Maria cum prima affamina sensit. Juven. l. 1.
Do tibi naumachiam, tu das epigrammata nobis. Mar. lib. 1. Ep. 6.

Florentis virides sophiæ complectitur umbras. Virg. Ciris.

Ut gratas inter mensas symphonia discors. Horat. Art.
Aliquando tamen, quò natus accentus servetur, producunt : ut

Angelus intactæ cecinit properata Mariæ. Sedul. l. 2.
Sortiti ætheræ coluerunt dogma sophiæ. Prud. Symm.

Y Verò ubique corripitur : ut Hyades, Halcyones, Lybia, caryota : nisi in Enyo, Thyas, Cyaneæ.

(5) Ut mediam facias navali ponte plateam. Auson. urb. 7.

Dispositum & latas nomen servare plateas. Idem. urb. 9.

Istos qui in platea modò huc modò illuc. Cat. ad Aurel.
Fare sunt plateæ nihil ut meditantibus obster. Hor. ep. 2. lib. 2.

Ad numerum motis pedibus duxere choræas. Met. 14.

Pars pedibus plaudunt choræas, & carmina dicunt.

Æneid. 6.

Ut testudineo tibi, Lentule, conopœo.

Ju. Sat. 6.

Intérque signa turpe militaria.

Sol aspexit conopœa. Epod. Od. 9.

Derivatio.

secunda regula de pr. & med.

II. Derivativa Primitivorum quantitatem sequuntur : ut ánĩmu, ánĩmosus, ánĩmars.

Ex.

Excipe.

1. Pauca à brevibus deducta primam produ-
ducunt :

Vox vōcis à vōco.

Lex lēgis à lēgo.

Rex rēgis & rēgula à rēgo.

Tēgula à tēgo.

gēlet à gēdeo.

Jūnior à jūvenis.

Mācero à Mācer.

Stīpendium à stīpe.

Stāturus à stā. um.

Lāterna à lātro.

Regina etiam primam producit : sed deducitur à rege, ut heroïna ab herē.

*Staturus & composita quæ A servant : ut constāturus, prostāturus, obstāturus, exstāturus, ipsum A produ-
ducunt.*

*Hinc acies statura ducum est, Cæsārne senatus. Lucan.
lib. 2.*

*Quæ sic orsa prior, spes nō obstatura. Pelasgis. The-
baid. 7.*

*Constaturo fuit Megalensis purpura centum. Mart. 10.
Ep. 41.*

Ergo ubi con. ipiunt quantis sic cladibus urbi.

Constaturo fides superum. Lucan. lib. 2.

*Quæ A in I mutant, retinent quantitatem supini :
ut præstiturus, restiturus, institurus. Lucr. l. 2.*

2. Pauca à longis deducta primam corri-
piunt.

Dux dūcis à duco.

Dicax, & in † dīcus.

desinentia à dīco.

Fīdes à fīdo.

Sōper à sōpio.

Nōto, or, à nōtu.

Nāto, or, à nātu.

Vāricosus à vārix.

ādium ab ōdi.

Lūcerna à lūceo.

† *Ut maledicus, causidicus, &c.*

*Desiderativa penultimam corripiunt à participiis
longis : ut Esūrit ab Esūrus. Sic parturio, nupturio, cæ-
natorio,*

naturio, dormiturio, milturio, scalpurio, &c.

Motor, motio, motus, mobilis, primâ longâ, & *stator, statio, status, stabilis*, primâ brevi, sequuntur quantitatem supinorum unde derivantur. Quare non sunt excipienda, ut quidam docent, quod scilicet prima in *movere* brevis est, in *stare* longa.

¶ Crebrò fit ut, literâ aliquâ mutatâ, mutetur, & quantitas: veluti *fomes* & *somentum*, primâ longâ, à *foveo* brevi: sic *jucundus* à *juvo*, *humanus* ab *homo*: Sed *posui*, *genui*, *fragor*, & *fragilis*, brevia sunt, à *pono*, *gigno*, *frango*, longis derivata.

Compositio.

Tertia regula de pr. & med.

III. Composita simplicium quantitatem sequuntur: ut *animare, exanimare*.

Proinde quanta sit prima syllaba vocis simplicis disyllabæ, per accentum in composita ostenditur: ut *impurus, purus, versicolor, color*.

Excipe.

1. Primam simplicium longam corripiont *innuba, pronuba* à *nubo*, *dejero, pejero* à *juro* (a) *Connubium* commune reperitur.

2. Primam simplicium brevem producant (b) *ambitus* ab *itus* ad differentiam nominis; idem masculinum ab *is*: nam idem neutrum priorem corripit.

3. Utrique, siquidem, videssis, & valëdico, ultimam simplicium longam corripunt.

Nec superare queunt motus. utique exitialis. Lucret. 2. *Obiundunt siquidem curarum pondera sensus.* Gal. El. 5. *Auriculas? videssis nè majorem tibi forte.* Pers. Sat. 1.

Idque quod ignoti faciunt valedicere fassem.

Trist. 1.

El. 7.

4. Quandoque, ubique, & * ibidem, ultimam simplicium communem tantum producunt: quandoquidem & ubiuis corripunt: *at ubicunque ancipitem simplicis quantitatem servat: ut

Clamat id matres, audite, ubicunque Latine. Æn. 7.

Servor ubi unque est, uni mea gaudia servo. Met. 7.

* Ibidem apud veteres, Lucretium, Virgilium, &c. tantum producitur: Mamertus tamen ex natura simplicis corripuit.

Cognoscas ibidem, ne pergas tradere fati.

(a) Adde cognitum & agnitum à notum.

(b) Fuffit & ambitu circundare littora terræ. Met. 1.

Cumque suo demens expellitur ambitus æuro. Clau. coll. Ho.

Appendix ad SECT. 2. ¶. 2.

TRIBUS HISCE REGULIS SEQUENTES DUAS AN- NUMERES.

Vocalis ante Q.

Quarta regula de pr. & med.

IV. Vocalis ante Q, nisi per aliam regulam producat, brevis est: ut nèque, nèqueo, liqued, &c.

At liquor verbum producitur. Unde, liquens, liquidus, & liquor nomen, ab utrovis derivata, variantur: ut

Aut cum liquentia mella. Æneid. 1.

Principio celum, & terras, camposq; liquentes. Æn. 6.

Crasaque conveniunt liquidi, & liquida crassis. Lucret. lib. 4.

Fondus uti saxis, calor ignibus, liquor aquarum. Idem. l. 1.

gelidas potura liquores. Met. 6.

Lis

Liqueſco etiam apud Ovidium producitur : ut
Sic mea perpetuis liqueſcunt pectora curis.

Sed *liquo*, *liquefacio*, & *liqueſco* ſunt regularia.

Nam *equus iniquus*, *antiquus obliquus*, quæque *nèqua-*
quam, utroque alioqui, & composita à ne adv. prohi-
bendi, ut *nèquis*, *nèquando*, *nèquam*, *nèquitia*, *nèqua-*
quam, *nèquicquam*, & ſimilia, per alias regulas pro-
duci liquet.

Sequana & *Liquetius* [fluvii] producuntur : ſed il-
lud fieri poteſt, quia *Propria*. Vide V. regulam.

Nèqueo componi dicitur non à ne, ſed à nec, ut Item.
reliqua ne corripientia, nèja, nèjaſtus, nèjaſtus, nèjaſtus,
duſ, &c.

Variaſio Propriorum.

Quinta Regula de pr. & med.

V. Primam & mediam in nominibus propriis, niſi
natura ſyllabæ repugnet, poëtæ ſapius variant ; eam
nimiram quantitatem, quæ numeris ſuis facillimè
quadraret, uſurpantes : ut Claud. de raptu Proſerp.
lib. 3.

Acis.

Lucus erat propè flumen Acin quod candida præſert :
Acis. Faſt. 1. 4.

Præterit & ripas herbifer Acis tuas.

Batāvus. Sil. 1. 3.

Jam puer auricomæ perſormidate Batavo.

Batāvus. Luc. 1. 1.

Vangiones, Batāvique ; truces, quos ære recurvo.

Bithyni. Clau. Eut. 2.

Proxima Bithynos ſolem quæ condit, Jonas.

Thyni Thraces erant, quæ nunc Bithynia fertur. Ibid.

Nè Cibiyratica, nè Biſthyna negotia perdas. Hor. Ep. 6. 1. 1.

Bithyni. Catull. ad Sirmion.

Vix mi ipſe credens Thyniam Biſthynéſque.

Quamquam & Cappadoces faciant equitéſque Bithyni.

Ju. Sat. 7.

Enclitica

Būsīrīs. Met.9.

Busirim domui ? sevoque alimenta parenti.

Lutibibus immites cujus Busiridis aras. Thebaid.12.

Būsīrīs. Ibid.

Non trucibus monstribus Busirim infandūque dedisti.

Cācus. Fast.1.

Cacus Aventinae timer atque infamia sylva.

Cācus. Met.9.

Hic Cacus horrendum Tyberino in gurgite monstrum.

Cybēle. Æn.3.

Huic mater cultrix Cybele, Corybantiæque æra.

Cybēle. Æn.10.

Occurrit comitum : Nymphae quas alma Cybele:

Dīana. Æn.3.

Constitierant, sylva alta Jovis lucisque Dianæ.

Dīana. Æn.1.

Exercet Diana choros, quam mille sequuntæ.

Dianam tenere dicite virgines. Carm. l.1. Od.21.

Fīdenz. Horat. Epist.11.1.1.

Scis Lebedus quam sit Gabiis desertior atque

Fidenis vicus.

Fīdenz. Æn.6.

Hi tibi Nomentum Gabios urbemque Fidenam.

Grādivus. Æn.3.

Gradivumque patrem Geticis qui præsidet arvis.

Urbis, & inuisti genitor Gradive Quirini. Met.15.

Grādivus. Met.6.

Et genus à magno ducentem fortè Gradivo.

Gyges. Æn.9.

Principio Phalarim, & succiso poplite Gygem,

Gyges. Trist.4.1.6.

Centimanumque Gygem, semibovemque virum.

Hymen. Heriod.6.

At mihi nec Juno, nec Hymen, sed tristis Erynnis.

Hymen. Catul. Car. nup.

Hymen & Hymenze, Hymenades & Hymenze.

Lycas. Æn.10.

Inde Lycam ferit, exsecutum jam matre perempta :

Lycas

Lycas. Ibid.

Protinus *Antheum & Lycam* prima agmina Turni.

Mæotis. Lucan. 3.

Quaque fretum torrens Mæotidis egerit undas.

Responsis horrent divam & Mæotica tellus. Æn. 6.

Mæotis. Trist. 3. Eleg. 12.

Longior antiquis visa Mæotis hyems.

Malæa. Æn. 5.

Ionidæque mari, Malæaque sequacibus undis.

Malæa. Eleg. 2. 16.

Nec timeam vestros curva Malæa sinus.

Orion Orionis, Græce *Ὠρίων Ὠρίωνος*, primam & tertiam naturaliter producant, poëtæ tamen communes faciunt.

Ὠρίωνος. Lucan. 9.

Teste tulit cælo viâ decus Orionis.

Armatumque auro circumspicit Oriona. Æn. 3.

Ὠρίωνος. Met. 13.

Diversasque urbes, nitidumque Orionis ens.

Ὠρίωνος. Ibidem.

Ecce facit mediis natus ab orione Thebis.

Ὠρίων. Æn. 1.

Sævus ubi Orion hybernis conditur undis.

Ὠρίων. Æn. 1.

Cum subito assurgens fluctu nimbosus Orion.

Pachinus. Æn. 3.

Præstat Trinacrii metus lustrare Pachini.

Læva Pachine tibi Lilybæo crura premuntur. Met. 5.

Pachinus. Met. 13.

Equibus imbriferus versa est Pachinus ad Austros.

Pelion. Met. 1.

Fulmine & excussis subiectum Pelion Ossæ.

Pelion. Sil. 1. 3.

Ossæque cum Pelio cumque Hæmo cesserit Othrys.

Porsenna. Ephod. Od. 16.

Minacis aut Etrusca Porsennæ manus.

Hanc spectare manum Porsenna non potuit.

Mart. 1. 1.

Epig. 22.

Pors.

Porsenna. Æn.8.

Nec non Tarquinium ejectum Porsenna jubebat.

Proserpina. Geor.1.

Nec repetita sequi curat Proserpina matrem.

Proserpina. Sen.Herc.fur.A&.2.

Vidisti Sicula regna Proserpine.

Pyrene. Tib.1.

Non sanè est tibi partus honos per bellas Pyrene.

Pyrenæus. Luc.14.

Jámque Pyrenæa quas nunquam solvere Titan.

Pyrene.

Pyrene eelsa nimboſi verticis arce

Diviſos Celtis alta proſpectat Iberos.

Sil. lib.3.

Pyrenæus. Clau. bel. Get.

Trans freta, trans Gallos, Pyrenæumque cucurrit.

Rhæa. Æn.7.

Collis Aventini ſylva quem Rhea ſacerdos.

Rhæa. Faſt.4.

ſepe Rhea quaſta eſt toties ſacunda nec unquam:

Rhodus. Met.7.

Phadæamque Rhodon, & falſios Telchinos.

Rhodus. Luc.

Rhodus Carpathium in pelagus ſe inclinat apertum.

Serāpin. Mart. 1.9. Epig.30.

Vincebant nec quæ turba Serāpin amat.

Serāpin. Idem.

Iſeum Serāpin, Nilus veneratur Oſirim.

Sichæus. Æn.1.

Huic conjux Sichæus erat ditiffimus agri.

Sichæus. Ibid.

Quos inter medius venit furor ille Sichæus:

Sidōnius. Æn.1.

Obſtupuit primo aſpectu Sidonia Dido.

Sidōnius. Æn.4.

Sidoniam piſto chlāmydon circumdata limbo.

Tyros. Æneid.4.

Carthago, aut antiqua Tyros, flammæque furentes.

Et Pheniſſa Tyros quarum nunc inſula nulla eſt. Met.15.

Tyros

Tyros. Met. 3.

A Tyro hac profugos posuisti sede Penates,

Vatīcanus. Juven. Sat. 6.

Et Vaticano fragiles de monte patellas.

Vatīcanus. Carni. 1. Od. 10.

Redderet laudes tibi Vaticani

montis imago.

Similiter hic & vocibus cognatis eandem quantitatem tribuere negligunt : ut

āsia. Æn. 3.

Postquam res Asiæ Priamiq; evertere gentem.

āsias. Geor. 4.

Atque Ephire, atque Opū, atque Asia Deīopea.

Dant per colla modos, sonat amnis, & Asia longē

Pulsa palus : Æneid. 7.

Britanni. Eclog. 1.

Et penitus toto divisos orbe Britannos.

Brītones. Juven. Sat. 15.

Quā nec terribiles Cimbri, nec Britones unquam,

ītalīa. Æn. 7.

Tutari Italiā, destrudere finibus hostem.

ītalīa. Æn. 11.

Italides quas ipsa decus sibi dia Camilla:

ītalīcū. Met. 13.

Graia quis Italiciū author posuisset in oris.

ītalus. Æn. 3.

Et sepe Hesperiam sepe Itala regna vocare.

ītalus. Æn. 1.

Saxa vocant Itali mediis quæ in fluctibus aras.

Frodīmur, atq; Italī longē dījungīmur orīs. Ibidem.

Lāvinum. Æneid. 1.

Fata tibi cernes urbem & promissa Latini

Mania. Æneid. 1.

Lāvinīus. Æneid. 4.

Nec prolem Ausoniam, & Lavinia respicit arvas

Prīamus. Heroid. 1.

Vix Priamus tanti totāque Troja fuit.

Prīamides. Heroid. 15.

Hanc

Hanc tibi Priamides, mitto Ledaæ salutem.

Sicānia. Æneid. 1.

At freta Sicaniæ saltem sedesque paratas.

Sicānius. Æneid. 3.

Sicania prætensa sinu jacet insula contra.

Sī ānus. Sil. 14.

Cætera Eliseis aderit gens Sicana votis.

Sicānus. Ibidem.

Vomere verterunt primum nova rura Sicano.

Sic tibi cūm fluctus subter labere Sicanos. Eclog. 19.

Undique conveniunt Teucri mistiq; Sicani. Æneid. 5.

Sīcūlus. Eclog. 2.

Mille meæ Siculis errant in montibus agnæ.

Sīcelis. Eclog. 4.

Sicelides musæ pauld majora canamus,

Quid mihi cum Lesbō? Sicelis esse volo. Heroid. 27.

Tybris utique primam producit: ut Æneid. 8.

Tybris.

Tum reges, aspérque immani corpore Tybris:

A quo post Itali fluvium cognomine Tybrin.

At Tyberis corripit: ut

Tyberis. Geo. 1.

Quæ Tuscum Tyberim & Romana palatia servas.

Tyberinus. Æn. 10.

Interea genitor Tyberini ad fluminis undam.

Istis obiter observatis, cætera diligentia tua relinquo.

Hanc libertatem recentiores etiam, veteres imitati, sibi vendicant: ut

ādam. Aul. Edyl. 1.

Deceptum miseratus Adam quem capta veneni.

ādam. Prud. Enchirid.

Tinxit & innocuum maculis sordentibus Adam.

ābel. Prud. Perist.

Deo offerendum sancti Abelis ferculo.

ābel. Idem Enchirid.

Rusticus invidia pastorem sternit: in Abel.

Jācobus. Buchan. Psal. 2.

Utque bonus dubiis Jacobum ad sidera rebus.

Jacobus. Psal. 135.

Quippe Jacobum ultro legit; letumq; dicavit.

Ogus. Idem Ibid.

Quique Ba^jna Ogus magna ditione tenebat.

Ogus. Psal. 139.

Siravit Ogum magno fidentem corpore frustrâ:

§. 2. ¶. 3.

REGULÆ SPECIALES DE PRIMA TRES.

Præpositio.

Prima Regula.

I. Præpositio in compositione suam retinet quantitatem, ut *traduco* : ni positio vetet, ut *addo*, *reſicio*; aut vocalis ante vocalem, ut *dēhiscens*, *prauſtus*.

Quantitas præpositionum, etiam earum quæ nunquam extra compositionem reperiuntur, (quales sunt *am*, *di*, *dis*, *re*, *ſe*, *con*;) communibus omnium vocum regulis cognoscenda est. Siquidem *am*, ac *di*, semper producuntur positione : & *con* etiam, nisi sequente vocali, vel suum *N* amittat, ut *coacervo* ; (tum enim corripitur vocali ante vocalem) vel illud *N* mutet in *M*, ut *comedo* : tum autem corripitur, quia *M* finale priscis breve erat, quod etiamnum apparet in compositionis : ut *circumago*, *circumeo* : *di* producitur quia definit in *I* : *ſe* item quia monosyllabum in *E* : *re* verò breve excipitur.

Excipe.

1. *Di* corripitur in *dīrimo* & *dīsertus*.

2. *Pro* corripitur in *prōcella*, *prōfari*, *prōſteor*, *prōſugio*, *prōſciſcor*, *prōnepos* *prōneptis*, *prōſanus*, *prōſeſtus*, *prōfundus*, *prōſectio*.

3. *Pro*.

3. *Procreo, profundo, propello, propulso, a propago,*
primam syllabam habent ancipitem.

a Nomen & verbum.

Propago nomen propriè sumitur pro vite vetula,
vel pro palmite quæ ex illâ *b* propagatur: unde
transfertur ad significandum genus & stirpem, aut
etiam prolem & progeniem quæ indè nascitur. In
priori sensu Virgilius bis produxit.

b De propagandi ratione, vide Plin. Lib. 17. Cap. 17.
Rami in scrobem depresso terra obruuntur, post biennium
imputantur, & sequenti anno transferuntur.

Sed truncis oleæ melius propagine vites. Georg. 2.
Sylvarumque aliarum pressos propaginis arcus. Ibidem.

In posteriori bis item corripuit.

Esse sinent: nimirum vobis Romana propago. Æn. 6.

Sit Romana potens Itala virtute propago. Æn. 12.

Unde quidam colligunt vocem hanc propriè sum-
ptam primam producere, Metaphoricè vero eandem
corripere debere: *Propago* tamen verbum etiam in
translata significatione primam variat.

Ut propaganda possint producere secula. Lucret. lib. 5.

Nec potuisse propagando producere prolem. Ibidem.

Videtur itaque mihi Virgilius in hac varietate ni-
hil aliud voluisse, quàm primam in nomine commu-
nem facere, ut Lucretius fecerat in verbo: hic autem
corripuit, illic produxit, carminis ratione, non signi-
ficationis diversitate, id postulante: Neque enim tro-
pus quantitatem mutare solet. Sed sequere tuum ju-
dicium.

In *probo, probus, probrum, proprius, procax, procus, pro-
cul, procures, propè, propero, propinquus, protervus,* (quæ
primam corripunt) *pro* præpositio non est censenda:
Probrum & proprius primam quoque producunt: ve-
rùm id fit non naturâ, sed ratione mutæ sequentis
cum liquida.

Pro præpositio Græca brevis est, quia scribitur per

Omicron : ut in præpheta, præpino, præpola, præpontisa prælogus, Præmetheus, &c.

Re in refert impersonali producitur : ut Quid tamen hoc refert, sic se pro classe Pelasga Arma tulisse refert : sed ex re nomine, non præpositione, ut hoc posterius, componi dicunt Grammatici,

Disyllaba præterita & supina.

Secunda regula de pr.

II. Præterita & Supina Disyllaba priorem producant : ut mōvi mōsum.

Excipe.

Præterita sex blybi, fēdi, dēdi, scēdi, flēti, tēli ; & decem supina, quītum, sītum, lītum, itum, rītum, vītum, dītum, sātum, flātum, & cītum, à a ciea cies, cor-ripiunt primam,

a Nam cītum a ciea cis priorem habet longam.

Geminata præterita,

Tertia Regula de pr.

III. Præterita primam geminantia primam cor-ripiunt : ut p̄pugi, r̄tendi, cēcidi, cēcidi.

SECT. 2. ¶ 4.

REGULÆ SPECIALES DE MEDIA TRES.

Accentus.

Prima regula.

I. Accentus in hyperdisyllabis ostendit quantita-tem penultima : ut dominus, humanus.

Nam

Nam si antepenultima acuat, penultima corripitur: ut *dōmīnus, sāguīnis, lēgēre*. Si penultima acuat, eadem producit: ut *humānus, virtūtis, amāre*.

Composita à *dare* quæ primæ sunt conjugationis, analogum accentum & quantitatem non servant, quia verbum simplex *A* corripit ubique: ut *dāre, cir. undāre, dābis, pēsāndābis*. Cū cæterōqui primæ conjugationis characteristica, ut etiam secundæ & quartæ, perpetuo producat: ut *stāre, fieri, scire*.

Adjectiva in *inus* penultimam acunt: unde apparet eandem produci: ut *matutīnus*. Præter *diutīnus, pristīnus, crastīnus, perendīnus, hōrnotīnus, serotīnus*; & materialia: ut *sāgīnus, oleagīnus, cristallīnus, adamātinus, cō. cōtus, castidīnus*. Adjectiva in *osus*, præterita in *vi*, & eorum supina, penultimam acunt: ut *animosus, peritū, peritum*.

Plurium aliquando in eadem dictione syllabarum quantitates per accentum cognosci possunt: ut in *penetrābilis* trium; *bi* quia hic est penultima, *ira* quia penultima est in *penetrābam*, & *ne* quia in *penetro*: in collocutionibus quinque: ut enim *ni* hic est penultima, *sico* in collocutionis, *ti* in collocutio, (quæ etiam brevis est per primam regulam de primâ & mediâ) *cu* in collocutum, & *lo* in colloquor.

Excipe.

1. Composita à *facio* *A* vocalem brevem in prosa acunt: ut *benefācis, frigefācit*.

2. Syllabæ *rīmus* & *rītis* futuri conjunctivi, quæ in prosa acunt penultimam, in metro eandem communem habent.

Hujus generis sunt genitivi secundam pronominis formam habentes: de quibus supra.

Pituita etiam, *phrenēsis, platea, chorēa, & canopēum*, penultimam acutam variant.

Præcipue sanus nisi cū pituita molesta est.

Horat.

Epist. i. lib. i.

Dulcia se in bilem vertent, stomachique tumultum

Lenta feret pituita ——— Ibidem. Sat. 2. Lib. 2.

Mucisq; & mala pituita nasci. Catull. ad Furium.

Perlius contrā pen. corripit: sed tum Catullum sequutus primam producit.

Somnia pituita qui purgatissima mittunt. Sat. 2. Sic.

Quum furor haud dubius, quum sit manifesta phrenēsis.

Juv. Sat. 14.

Declamas in febre Mithon hanc esse phrenēsi. Mart.

lib. 4. Epig. 81.

Ex ultio cerebri phrenēsis furiosa movetur; Seren.

De tribus reliquis vide primam regulam de prima & media cū annotationibus ad eandem.

Composita ex vocibus numeri.

Secunda regula de med.

II. Composita ex vocibus numeri, quarum prior paulūm mutata in I desinit, eandem I mediam corripiunt; ut *causidicus*, *multiflico*. (1)

His annumerantur composita à *semi* & *sesqui*: ut *semivir*, *sesquipes*. Et quæ à numeralibus componuntur: ut *biceps*, *triformis*, *quadriremis*. Etiam sequente I consonā: ut (2) *bifugus*, *quadrjugus*, & *h.* Præter (3) *quotidie* (4) *biduum*, & *triduum*, quæ sunt communia.

Huc etiam spectant, composita cum *lentus* & *bundus*, quæ vocales hasce particulas præcedentes corripiunt: ut *opulentus*, *fremibundus*. (5)

At *A* ante *bundus* producitur: ut *errābundus*, *sutābundus*.

(1) Sic

(1) Sic *munificus, municeps, armiger, frugifer, altitonans, arcitenens, cornipes, tubicen, celticola, parricida, amplifico, significo, & similia.* Aufonius tamen licenter producit *matricida* : quod ea vox non aliter metrum suum ingrederetur.

Matricida Nero proprii vim pertulit ensis. De 12. Caesarib.

Pro qua voce Josephus Scaliger. *matrī que cida* per Tmesin legit.

Genitivus *quantivis* producitur: sed hic nulla est mutatio, quia fit ex genitivo *quantii*.

Scilicet & ilicet producantur: sed non componuntur ex vocibus numeri.

Tibicen, bīge, quadrīgæ, producantur per Crasin.

Item *meridies*, ut enim à *tibia* sit *tibiicen*, & contra-ctè *tibicen*; ità à *medius* sit *mediidies*, & (D verso in R) contra-ctè *meridies*, ut Etymologis placet.

Inter tepentes post meridiem buxos. Mart. l. 3. Epig. 20.

Prædie etiam & postædie longa sunt: sed in illis quoque quædam est Syntzresis, pluribus syllabis in unam contractis: componuntur enim ex *priori die & posteriori*.

(2) *Martis equi bījuges, & magni currus Achillis.* Geor. 3.

Centum quadrījugos agitabo ad flumina currus. Ibid.

Turriperæque urbes bījugiq; ad fræna leones. Æneid. 10.

Quadrījuges in equos, adversaque pectora tendit. Ibid.

(3) *Levis dropac tu quōtīdiano.* Mart. lib. 10. Epig. 65.

Quōtīdianam refice nauseam nummis. Mart. lib. 10.

Epig. 37.

Conjugis in culpa flagravit quōtīdianâ. Cat. ad. Mal.

(4) *Biduum & triduum* communia censentur, quòd eùm sint naturâ brevia, apud Terentium ubiq; producantur: ut,

Non hercle, aut si adeò bīdui est aut trīdui. And. Act. 2:

Ego impetrare nequeo hoc abs te bīduum. Eun. Act. 2.

Imò & Martialis producit *triduum*: ut

Si totus tibi trīduo legatur. Lib. 2. Ep. 6.

D. 4

(5) Sic

(5) Sic gracilentus, sanguinolentus, vinolentus, violentus, esculentus, fraudulentus, luculentus, lutulentus, pulverulentus, &c. Item, gemebundus, tremebundus, moribundus, pudibundus, queribundus, &c. Quamvis
 ——— quem virulenta Megæra
 Vincere cum toto non evaluisset Averno.

Composita à facio.

Tertia regula de med.

III. Composita ex facio aut fio, & voce numeri quæ paulum mutata in E desinit, ipsam E mediam communem habent: ut tepescacio, liquefio.

Alia tepescit permixta flumina cæde. Cat. lib. 1. Arg.
 Frigida deserto tepescit membra cubili. Idem ad Mal.
 Thura liquesciunt, indutaque cornibus aurum. Met. 7.
 Sic mea perpetuis liquescunt pectora curis. Pont. 1. 1. 2.
 Constet an immensum patesciat ad usque profundum. Lucret. lib. 1.

Atque patescit quas ante obsederat ater. Idem 4.
 Causa patescet quæ ferri polliciat v. m. Idem 6.
 Pristinus in speculum decor excitat & putrescens.
 Prud. Apoth.

Et tamen hæc cum sint quasi putrescens per imbres. Lucret. 2.

Licet Virgilius omnino corripit: ut

Cogit hyems, eademque calor liquescens remittit. Geo. 4.
 Ibat & ingent. motu stupescens aquarum. Ibidem.
 Laxat claustra Sinon: illos patescens ad auras. Æn. 2.
 Multa gemens, magnoque animum labescens amore. Æn. 4.
 Fusus humi viridesque super madescerat verbas. Æn. 5.
 Sanguine singultantem atro patescens crure. Æn. 9.
 Annuit, & totum nutu tremescit Olympum. Ibidem.
 Subiecit rubor, & calescens per ora cucurrit. Æn. 12.

SECT. 2. ¶ 5.

REGULÆ SPECIALES DE
ULTIMA TRES.

Prima regula.

I. In *AIV*, *GN*, *As*, *Es*, *Os*, Finita produ-
cuntur.

Excipe.

Corripiuntur:

in *A* { 1. itā, quā, (1) eiā (2)
2. omnes (3) casus præter vocativos à Græ-
cis in *as* & ablativos primæ: ut *ô Thomā*;
ab hac murā.

Sed (4) numeralia in *ginta* sunt communia: ut tri-
ginta.

in *I* { 1. nisi (5) quasi, (6) sicuti. (7)
2. (8) Dativi & vocativi Græcorum: ut *huic*
Palladi, *ô Amarylli*.

Sed *mibi*, *tibi*, *sibi*, *ibi*, sunt communia.

In *C* *lāc*, *nēc*, *donēc*. Sed (9) *fac*, & pronomen *hic*
& neutrum *hoc*, modò non sit ablativi casus, sunt
communia.

in *N* { 1. *ān*, *forsān*, *forsitān*, *tamēn*, cum composi-
tis *attamēn*, *veruntamēn*, in cum compositis
exīn, *subīn*, *deīn*, *proīn*, & voces illæ quæ
Apocopen patiuntur, *mēn*, *vidēn*, &c.
(10)

2. Accusat. in *an* à nominat. in *a*: ut *Iphi-
geniān*. (11)

3. Recti in *en* crescentes per *I* breve, ut *Car-
mēn*.

4. Accusativi in *in* & *yn*: ut *Alexān*, *Ityn*.

5. Græca in *on* per Omicron: ut nominata
Ilīōn, Accus. *Caucasōn*.

in As { 1. Græci recti crescentes per *ados*, ut (12) *Pallās*.
 2. Græci accusativi plurales quintæ declinationis, ut *craterās*, *heroās*.

in Es { 1. *penēs*, & *ēs* cum comp. ut *potēs*, *prodēs*.
 2. recti per I vel E breve crescentes, ut *milēs* (13) *prætes*: præter *ariēs* *abiēs*, *pariēs*, *Cerēs*, & (14) *pēs*, cum compositis, ut *sonipēs*, *quadrupēs*.
 3. Græca neutra, & nominativi plurales, ut (15) *hippomanēs*, *Cyclopēs*.

in Os { 1. *compōs*, *impōs*, & *os ossis*.
 2. Græca per omicron, ut nom. *Chaōs*, genit. *Palladōs*.

(1) Ferret ad aurigeræ caput arboris, eia per ipsum. Valer. lib.8.

Eia Dei laudes Solymæ pangite turres. Buch. Psal. 147.

(2) Despauterius & Aldus addunt *putā*, cum pro videlicet ponitur, citato hoc versu.

Hoc *putā* non iustum est, illud male, rectius istud. Pers. Sat. 4.

Sed plerique codices, etiam quæ Aldinæ editionis sunt, pro *puta* legunt *puto*.

Et postea apud Ovidium semper corripitur: ut *Postea mirabar cur non sinè litibus essent.* Fast. 1.

Postea præteriti tumultis redduntur honores. Fast. 2.

Sed divisis vocibus legendum contendunt post ea. Nam composita similia, antea, interea, præterea, propterea, semper producantur: ut

Ubi iste post phaselus antea fuit. Cat. Carm. 4.

Posteaquam tamen compositum à postea corripitur.

Posteaquam rursus speculariæ arva parere. Victor.

Etiam contrà correptum legitur: ut

Ne sortè hæc per se cogant nos contrà fieri. Lucret. l. 1.

Contrà jacet Cancor patulam dissentis in alvum. Man. 2.

Sed licenter hoc fieri videtur, cum aliàs ubiq; producat: etiam apud ipsum Lucretium: ut

At

At contra gravius plus in se corporis esse. Lucret. 1.

Unde Aldus pro priori versu legit,

Ne contra hæc per se cogant nos fortè fateri. Et Lamb.

Ne fortè hæc per se cogant nos esse fateri.

(3) Quidam nominativi priorum Græcorum, Græcorum more, interdum producantur : ut

Dat Nemes comites & quas in prælia vires. Theb. 4.

Quis Pylas, & dubiis istaleâ vitata carinis. Ibid.

Non Tegeæ, non ipsa dea vocat alite fælix. Ibid.

Mittit Hypermnestor de tot modò satribus uni. Heroid. 14.

Implebit Mariâ, Christum paries sacra virgo. Prud. Enchir.

(4) Sunt qui numeralia in ginta tantum produci dicunt : sed leguntur etiam breviter : ut

Mutua quod nobis ter quinquaginta dedisti. Mart. 3.

Ep. 40.

Sexaginta teras cum limina mane senator. Mart. 12.

Ep. 26.

Nonaginta dies sine te, charissime, traxi. Auf. Ep. 5.

Hoc aiant : vix sex & quadraginta per annos. Juven. lib. 2.

Ter triginta quadrum partes per sydera reddent.

Manil. 2.

(5) Lucretius produxit quasi : ut

Et devicta quasi cogatur ferre patique. Lucret. 2.

Sed non line poetica licentia. Nam alias corripitur : ut

Et quasi longinqua fluere omnia cernimus ævo. Ibid.

Et quasi cursores vitæ lampada tradunt. Ibid.

(6) Sicuti quadrupedum cum primis esse videmus.

Lucret. 2.

(7) Adde cui dissyllabum.

Collatus cui gallus est Priapus. Mart. 11. Ep. 73.

Et credet cui Posthumilla dives. Mart. 12. Ep. 49.

(8) Dativi Græcorum quintæ declinationis (sicut etiam nominativi plurales) interdum producantur : nempe

nempe formam sequentes tertiæ Latinorum, juxta quam etiam inflecti solent : ut

Ut rapiat Paridi, quam Paris ante sibi. Heroid. 12.

Mæonidēs (agnorat enim) consistite dixit. Met. 5.

At nomina tertiæ Lat. quæ Græcè erant primæ, dativum, tanquam Latina, omnino producunt; ut *Orestis*, *Euripedis*, *Pyliadis*.

(9) *Hos fac Armenios, hæc est Danaia Persis.*

O il. 1. de Art.

Philli fac expectes Demophoonta tuum. Heroid. 2.

(10) *Educat vidēn' ut geminae stant vertice cristæ.*

Æneid. 6.

Nostin' an acciderint mecum loca ? venimus ambo.

Heroid. 12.

Nam quod illud obijciunt.

Istuc unde abii redeo, nemon' ut avarus.

Serm. 1.

Sat. & Iliad.

Tun' ille Aeneas, quem Dardanio Anchise. Æn. 1.

Probatissima exemplaria Apocopen non habent.

(11) Nam à nominativis in *as* producuntur : ut *Ænean*.

(12) *Pallā* dea, quia genitivum facit in *ados*, ultimam corripit : sed *Pallas*, *antos* producit, juxta specialem regulam : ut

Filius huic Pallas, olli comes ibat Achates. Æn. 8.

(13) *Præpēs* à *præpetendo* dicitur (ut Etymologis placet) quasi loca *præ* aliis minus perniciosus *petens* : quod arguit genitivus *exeuns in petis*, non, ut composita à *pede*, in *pedis*. Ultimam autem corripit : ut

quem *præpēs* ab *Idā*

Sublimem pedibus rapuit Jovis armiger uncis. Æn. 5.

Sed nescio quomodo inter composita à *pede* irrepserit, & ultimam producere dicatur.

(14) *Fēs etiam & camuris hyrtæ sub cornibus aures.*

Geor. 3.

Stat sonipēs, ac fræna ferox spumantia mandit. Æn. 4.

Tollit se arretum quadrupēs & calcibus auras. Æn. 10.

Omnia magna loquens modò sit mihi mensa tripes, &

Ser. 1. Sat. 3.

Re-

Recentiores tamen corripiunt composita : ut
Qui bipēs, & quadrupes foret, & tripēs, omnia solus.

Aul. Eid. 11.

Non recipit natura hominis modò quadrupēs ille.

Prud. Apophth.

Sicut etiam corripiunt composita à par. Vide 8. in
 notis ad secundæ regulæ exceptiones.

(15) Nam Græcè scribuntur per Epsilon : at nomi-
 nativi plurales interdum producuntur. Vide 8. supra.

Secunda Regula.

de ult.

II. In *E* (1) *BD, LRT, ISVS* (2) *TS,*
 finita corripiuntur. (3)

(1) Hebræa in *B* & producuntur : ut *Job, Jacob,*
Bogud, David : cujus obliqui apud Juvenum penul-
 timam item producunt : ut

Ubi est Judeæ, Bethleem Davida canorum. Lib. 1.

Nam genitus puer est *Davīdis* origine clara. Ibidem.

Quam Buchananus, quòd Hebraicè scribatur per
 Hiric parvum, ubique corripit : ut

Davīdis & sacro perfudi tempora olivo. Psal. 89.

(2) *Tethys* apud Virg. ponitur ultimâ longâ.

Téque sibi generum Tethys amat omnibus undis.

Georg. 1.

Sed non ideo, *ys* producitur, magis quàm *an* ab *A*
 quia Ovid. dixit.

Qui legis Electrân, & egentem mentis Orestem. Trist. 2.

Utrobique enim Diastole locum habet.

(3) Porro *T* vocalis Græca corripitur : ut

Moly vocant superi : nigrâ radice tenetur. Met. 14.

Ars tua, Tiphys, jacet, si non sit in æquore fluctus.

Trist. 4. l. 3.

Etiam *M* non elisum breve est. Vid. Eclipsis o-
 millam, & notas ad primam regulam de primâ.

Excipe.

Excipe.

Producuntur

- { 1. monosyllaba, ut *mē, dē, sē* : præter *quē, nē, vē*, conjunctiones encliticas, re præpositi-
 nem, & adjectiones syllabicas *cē, iē, piē*. (1)
 { 2. ablativi quintæ declinationis, ut *rē, diē, unā*
 cum adverbiiis indè enatis, ut *hodiē, quotidie,*
pridiē, postridiē, quarē; & *rēfert* impersona-
 le. (2)
 in E { 3. secundæ personæ singulares imperativorum
 activorum secundæ conjugationis, ut *docē*. (3)
 { 4. adverbia ab adjectivis secundæ declinatio-
 nis formata, ut *minimē, valdē*, & per Synco-
 pen *valdē* : item *fermē*, (4) *ferē, obē* : præter
benē & malē.
 { 5. Græca per Eta, ut nom. *lethē*, voc. *An-*
chisē.
 in L { (5) *sol* (6) & Hebræa quædam, ut *Baāl, Mi-*
chaël. (7)
 { 1. monosyllaba hæc *fār, lār, fūr, cūr, Nār, vēr,*
 { (&) *pār* cum compositis, *compār, impār, d-*
 in R { *spār*. (9)
 { 2. Græca per Eta, ut *aēr, ethēr, crater* : præter
patēr, matēr.
 { 1. monosyllaba, ut *līs, vīs*, & ejus composita
 { *quamvīs, quidvis*, &c. præter *īs, quīs*, & (10)
bīs.
 { 2. recti crescentes per I longam, ut *Samnīs,*
Salamīs; genitivo *ītīs, īnīs*.
 in I { 3. obliqui plurales, ut *mnīs*.
 { 4. secundæ personæ singulares : quarum plu-
 rales desinunt in *ītīs* penultimā productā, ut
audīs, velīs, dederīs futurum; pl. *audītīs, velīt-*
īs, dederītīs. (11)
 { 5. Græca per ois, ut *Simoīs, Tyreīs*.

I. mo.

- in U
1. monosyllaba, ut *sūs, plūs*.
 2. recti per U longum crescentes, ut *virtūs*.
 3. omnes casus quartæ inflectionis : præter nominativos, & vocativos singulares.
 4. Græca per *ous*, ut hic *Panthūs*, hujus *Clīūs* : præter composita à *pous*, ut (12) *Polypūs*.

(1) Ut in *hiscē, rutē, ruotē*, & similibus.

(2) Et *Fame* ablativus produci solet, quia *fames* olim quintæ declinationis fuit : ut

Sollicitæ volitant morbi, algæque famēque. Lucr. l. 3.

Amisiss, ut fama, apibus morboque famēque. Geor. 4.

Famæque famē patrias altique voragine ventris. Met. 8.

Hoc si contigerit famē peribis. Mart. l. 1. Ep. 100.

Ipsa famē stimulante furens herbæque sepulchris. Tibul. l. 1. 5.

(2) Cavē quandoque breve reperitur : Vide *Sy-stolen*.

Vidēsis etiam & *valēdico* corripuntur : Vide tertiam exceptionem compositorum.

(4) *Famæque ferē sicco subduæ littore puppes.*

Æneid. 3.

Corripitur tamen apud Aufonium :

Nam tecum ferē totus ero, quocunque recedam. Epigr. 103.

(5) *Per duodena regit mundi sōl aureus astra.* Geo. 1.

Bū me sōl adiit gelidæ post tempora brumæ. Trist. 4. lib. 6.

(6) Aldus addit *Pol*, quàm rectè ipse viderit. Cū enim sit adverbium jurandi per Pollucem, ut *ædepol* per ædem Pollucis, videtur potiùs corripendum, quia *πολυδῶν* (unde Pollux) scribitur per Omi-cron : ut astipulatur illud Ennii,

Nec pōl homo quisquam faciet impunè animatus.

Nil producit per Synar : Vide tert. reg. de omnib.

(7) Sic *Gabriël, Daniël, Raphaël, Israël, Micōl, Phicōl*, &c.

(8) Lu-

I (8) *Ludere pār impār, equitare in arundine longa.*
Ser. 2. Sat. 3.

Sed composita, ut producuntur juxta quantitatem simplicis, ita etiam à recentioribus corripuntur juxta regulam: ut

Succumbit Phrygio, occitus fuit impār utrique, Prud.
Symma.

Quicquid dispār habet cumulum discretio carpit: Idem
Hamar.

Idem fit in compositis à *Pes.*

(9) Ovidius produxit *vir & cor*: ut
De grege nunc tibi vīr, & de grege natus habendus.
Met. 1.

Molle meum levibus cōr est violabile telis. Heroid. 21.

Sed utrumque licenter fecit: Vid. *Diaf.* Nam aliàs corripitur: ut

Hic vīr, hic est tibi quem promitti sæpius audis. Æn. 6.

Molle cōr ad timidas sic habet ille preces. Trist. 5.

(10) *Bis* deducitur à *dis* brevi per Antithesin: idemque etiam corripitur: ut

Et bis idem facimus nimium si, Stella videtur. Mar.

l. 1. Ep. 45.

Troja bis Oetei numine capta dei. Prop. 1. 3. El. 1.

Tum bis ad occasus, bis se convertit ad ortus. Met. 14.

Lata bis octono tibi jam sub consule pubes. Auf. Epit. 33.

Licet Grammatici *quis & is* à monosyllabis longis excipientes illud omiserint.

(11) At *possis* serael apud Juvenalem corripitur.

Tam jejuna fames? cūm possis honestius illic. Sat. 5.

Quo tamen loco *Delpauterius possis* legendum esse contendit: & Stephanus *possit*. Tu fortasse genuinā servatā lectione, *Systolen* hic agnosces, ut suprà in adverbio *contrā*.

(12) In hac voce, ut ultima, naturā longa, corripitur; sic prima, naturā brevis, apud Latinos producitur.

Tertia regula.

de ult.

III O finita communia sunt : ut *sermo*, *ambo*,
amando, *porro*.

Excepc.

- Producentur in o {
1. monosyllaba, ut *prō*, *stō* : item *ergō* pro *causā*.
 2. dativi & ablativi, ut *huic dominō*, ab hoc *servō*.
 3. adverbia ab adjectivis derivata, ut *tantō*, *quidō*, *idō*, & composita, *ideō*, *adeō* præter *sedulo*, *mutuō*, *cyberō*, *serō*, quæ sunt communia.
 4. Græca per Omega, { *Sapphō*,
ut (1) *lō*, hæc { *Didō*,
hujus { *Androgeō*, } hunc { *Athō*.
 { *Apollō*, } { *Apollō*.

Corripiuntur *sciō*, *nesciō*, *ciō*, *illicō*, & *quomodō* : *Modō*, quoque, *ambo*, *duo*, *ego*, atque *homo*, (2) *ferē* breviter sunt.

(1) Et nomen proprium, & adverbium : sed priorem illud producit, hoc corripit.

(2) Non semper : nam productionis etiam exempla sunt : ut

Hoc quid putemus esse qui modō scurra. Cat. ad Varum.

Uti potest decreta modō tu vive superstes. Victorin.

Ambo florentes ætatibus, Arcades ambo. Eclog. 7.

Europamque, Asiamque, duō vel maxima terra. Auf. Epist. 19.

Ausus ego primus castos violare pudores. Virg. in Diris.

Sicut ego solus me quoque pauperior. Auf. Ep. Cra.

Separator unus ego, sed partem sumo minorem. Auf. ad Gall.

Unus homō nobis cunctando restituit rem. Eunius.

Quarum

Quarum syllabarum quantitates hisce regulis cognosci nequeunt, exemplis & autoritate poetarum observandæ sunt. Verùm si Autoritas tyronibus subî: non occurrat, consuletur Smetii Prosodia: quæ prompto hac in re illis remedio erit.

Caput 14. SECT. 3. ¶ 1.

De Pedis generibus:

PES est dissyllabus vel trissyllabus: & uterque simplex, aut mistus.

Dissyllabus } Pyrrichius ex duabus brevibus, ut *dēſs.*
simplex est } Spondæus ex duabus longis, ut *mūsſſs.*

Mistus est } Iambus è brevi & longa, ut *dēō.*
} Choreus è longa & brevi, ut *ārmā.*

Trissyllabus } Trochæus è tribus brevibus, ut *lġgērē.*
simplex est } Molossus è tribus longis, ut *vīrtūtēs.*

Mistus est } Dactylus è longa & duabus brevibus, ut *dicērē.*
} Anapæstus è duabus brevibus & longa, ut *flāvōs.*

Sunt & alii pedes trissyllabi, imò tetrasyllabi, pentasyllabi, & hexasyllabi, quos non otiosa quidem Gram.

Gram
stitut
reliq
auto

Bacc
Palin
Amp
Amp
tic

Proc
Disp
Puar
Puar
Puar
Puar
Epli
Epli
Epli
Epli
Ioni
Ioni
Cho
Iam
Dic
Dii

T
hex
quā
cele
Dis
dei
can

Grammaticorum curiositas commenta est: sed hi instituto nostro possunt sufficere. Trisyllabos tamen reliquos ac tetrasyllabos, quod eorum aliquoties apud autores mentio fiat, hic etiam adjicere non pigebit.

Trisyllaba omnino traduntur esse.

Quatuor itaque restant.

Bacchius,	} ut {	Agellās.
Palimbaechius,		poriarē.
Amphibrachys,		bēnignū.
Amphimaerus seu Cre- ticus.		uērberāns.

Tetrasyllaba sedecim.

Proceleusmaticus,	} ut {	reīgōrē.
Dispondeus,		ōrātōrēs.
Pæan primus,		āmbrosiūs.
Pæan secundus,		sup̄erbū.
Pæan tertius,		sup̄erārē.
Pæan quartus,		cēlēstīs.
Epitritus primus,		sac̄erdōrēs.
Epitritus secundus,		cōmprōbārunt.
Epitritus tertius,		cōncōrdiæ.
Epitritus quartus,		cōntēplācr.
Ionicus major,		sālūtābim̄.
Ionicus minor,		Lāc̄edemōn.
Choriambus,	prōsp̄eritās.	
Iambochoreus,	alexāndēr.	
Dichoreus,	cānīlēnā.	
Diiambus,	āmānitās.	

Tetrasyllabi autem isti, sicut etiam pentasyllabi, & hexasyllabi, *διποδία* rectius, seu pedum *δυοὺς*, quàm pedes, appellantur. Quid enim aliud est Proceleusmaticus, quàm duplex Pyrrichius? Quid aliud Dispondeus, Dichoreus, Diiambus, quàm duo Spondei, Chorei, Iambi? quod vel ipsorum nomina indicant. Item Pæan primus, nonne idem est quod Choreus

reus Pyrrichius? secundus, quod Iambus Pyrrichius tertius, quod Pyrrichius Chorus? quartus, quod Pyrrichius Iambus? & sic de cæteris. Rectè itaque illi de quibus Orator, a *Pæan*, quæd plures habeat syllabas quàm tres, Numerus à quibusdam non Pes, habetur. Probatur idem Quintilianus. b *Quicquid enim supra tres syllabas habet, id ex pluribus est pedibus.*

Pedes pentasyllabos numero triginta duos, & hexasyllabos sexaginta quatuor, tam ob nimium radium, quàm nullum usum, missos facio.

a *Orat. Perf. ¶ 43.* b *Lib. 9. Cap. 4.*

Caput 14. S E C T. 3. ¶ 2.

De Metri generibus.

ATque hæc de Metri definitione. Generis ejus multa sunt (Numerus enim potest infinitis penè modis variari & confirmari) summi autem sunt quinque, quæ Pedum numero distinguuntur: dimetrum, trimetrum, tetrametrum, pentametrum, & hexametrum.

Dimetrum est Adonicum, constans è Dactylo & Spondzo: ut *Fulminâ montis.*

Trimetrum est Glyconium & Pherecratium.

Glyconium constat è Spondzo, & duobus Dactylis: ut *Mæcenas equitum decus.*

Pherecratium è Spondzo, Dactylo, & Spondzo: ut *Lætônâ quæ suprêmô.*

Tetrametrum est Asclepiadeum, è a Molosso, Anapesto, & duobus Dactylis. *Carm. lib. 4. Od. 8.*

Erèptum Stygiis flûtibûs Aëâ um.

Virtus, & favor, & lingua potentium.

Vatum, divitibus consecrat insulis:

Dignum laude virum Musa vetat mori.

a *Vulgo Spondæo. Dactylos syllaba longa.*

Ubi videndum est, ut Anapæstus finiat dictionem. Ternis aliquando Asclepiadeis additur Glyconium. Carm. lib. 3. Od. 16.

Crēscētē sēquūtūr cūra pecūniām.

Majorūque fames: fure perhorruī

Latē conspicuum tollere verricem,

Mecēns equitū dēus.

Interdum binis & Glyconio interseritur Phœrecreatium: Carm. lib. 1. Od. 21.

Dīānā tēnēre dēctē vīgīnēs,

Intonsū pueri dicite Cynthium,

Lātōnāquē sūprēmō

Dīlētā pēnītis fōvī.

Tetrametrum Iambicum vide mox in Hexametro.

Pentametrum est Phaleucium, Sapphicum, & Elegum.

Phaleucium constat ē Spondæo, Dactylo, & tribus Choreis. Marc. lib. 10. Ep. 47.

Vitā quæ faciunt beatārem.

Fucundissime Martialis, hæc sunt:

Res non paræ labore, sed relicta;

Non ingratus ager, focus perennis;

Lis nunquam, toga rara, mens quies;

Vires ingenuæ, salubre corpus;

Prudens simplicitas, pares amici;

Convictus facilis, sine arte mensa;

Non non ebria, sed soluta curis;

Non tristis torus, attamen pudicus;

Somnus qui faciat breves tenebras;

Quod sis esse velis, nihilque malis;

Summum nec moras diem, nec optes.

Catullus tamen pro Spondæo nunc Chorem, nunc Iambum usurpat: ut Ad Marc. T. C.

Disertissime Romuli nepotum,

*Quot sunt, quôque fuere, Marce Tulli,
Quôque post aliis erunt in annis,
Gratias tibi maximas Catullus
agit, pessimus omnium poeta :
Tantò pessimus omnium poeta,
Quantò tu optimus omnium patronus.*

Sapphicum constat è Choreo, Spondæo, Dactylo, Choreis duobus ; cui ter dicto addendum est Adonicum, Carm. l. 2. Od. 10.

*Sepius ventis agitatùr ingens
Pinus, & celsæ graviore casu
Decidunt turres, feriuntque summos
Fulminâ montes.*

Elegum constat duobus primis locis, Dactylo vel Spondæo, b tertio Spondæo (cujus prior syllaba dictionem claudet) cum Anapæstis duobus. Ab Epico verò nunquam separatur. Trist. Elegia 1.

Farve (nec invidéo) sine me liber ibis in urbem :

Hèi mihi quòd don. inò nòn licèt irè tñò.

b Vulgo cum syllaba longa, & duobus dactylis, cum syllaba item longa.

Hexametrum est Epicum, & Iambicum.

Epicum præcipuè celebratur, constans quatuor primis locis è Spondæo, vel Dactylo, quinto Dactylo, & sexto Spondæo. Virgil. Æneid. 1.

Armâ vîrûmqûe cãnò, Trôjæ què primûs ab orîs.

Quinto tamen loco Spondæus aliquando substituitur : nè verò nimia metri tarditas aures offendat, (a) Dactylum tum quartus postulat : ut Eclog. 4.

Chara diûm soboles, magnâ fâvis incrémentum.

(a) Hanc

(a) Hanc legem ter neglexit poëta. Georg. 3.
 Saxa per, & scopulos, & depressas conualles: Æneid. 3.
 Nereïdum matris, & Neptuno Ægeo. Et Æneid. 7.
 Aut leves ocreas lento ducunt argento.
 Atque Ovidius in Metamorph. semel, nempe lib. 1.
 Perque hymes, ætliſque, & inæquales autumnos.

¶ Notandum hic est versum Spondaicum (quem poëta Dactylicis venustè identidem interponunt) tetrasyllabâ, aut trisyllabâ dictione terminari. Tetrasyllabâ, ut

Ante tibi Eôæ Atlantides abscondantur. Georg. 1.
 Cecropiûmq; thymum, & graveolentia centaurea. Geo. 4.
 Constitit, atque oculis Phrygia agmina circumspexit.
 Æneid. 2.

Armatumque auro. circumspicit Oriona. Æneid. 3.
 Cornua velatarum obvertimus antennarum. Ibidem.
 Proximus huic, longo sed proximus intervallo. Æn. 5.
 Et lucum latè sacer additur Anchiseo. Ibidem.
 Pallantis proavi de nomine Pallantæum. Æneid. 8.
 Discedunt, clamydèmq; auro dedit intertextam. Ibidem.
 Nec non & sacri monſtrat nemus argileti. Ibidem.
 Posse viam ad muros, & mœnia Pallantæa. Æneid. 9.
 Quales Threïcîæ cùm flumina Thermodontis. Æn. 12.
 Margine terrarum porrexerat Amphitrite. Met. 1.
 Inter Hamadryadas celeberrima Nonacrinas. Ibidem.
 Aereæque Alpès, & nubifer Apenninus. Met. 2.
 Dum redit, itque frequens in virgine Nonacrina. Ibidem.
 Picarumque jacent fera corpora pantherarum. Met. 5.
 Estimulata fame mugitibus armentorum. Met. 5.
 Sylvarum lucos circumspicit antiquarum. Ibidem.
 Usque sub Orchomenon, Psophidâque, Cyllenénque. Ibidem.
 Et vetus in tela deducitur argumentum. Met. 6.
 Nexilibus flores hederis habet intertextos. Ibidem.
 Lumina versârunt, animam simul exhalârunt. Ibidem.
 Fumificisq; locum mugitibus impleverunt. Met. 7.
 Hic illic ubi mors deprênderat exhalantes. Ibidem.
 Sacra Jovi quercus de semine Dodonæo. Ibidem.

Novæ

Noverat ante alios faciem ducis Europæi. Met. 8.
 Ille suis Delphis, hic vertice Cyllenæo. Met. 11.
 Aptarique suis primùm jubet armamentis. Ibid.
 Namt ibi sævorum sævissime centaurorum. Met. 12.
 Longus in augustum quæ clauditur Hellepontus. Met. 13.
 Mileus: & longo celaverat argumento. Ibidem.
 Undarum sparsas Symplegadas elisarum. Met. 15.

Trisyllabâ verò ut

Pro molli viola, pro purpureo Narcissæ. Eclog. 5.
 Stant & juniperi, & castaneæ hirsutæ. Eclog. 7.
 Muneribus tibi pampineo gravidus autumno. Georg. 2.
 Saxa per, & scapulos, & depressas convalles, Georg. 3.
 Tum ille Æneas quem Dardanio Anchisæ. Æneid. 1.
 Ardea, Crustumerique, & turrigere Antemna. Æn. 7.
 Quod fieri ferro, liquidæve potest electro. Æneid. 8.
 Servabat senior, qui Parrhasio Evandro. Æneid. 11.
 Perque hyemes, æstisque, & inæquales autunnos. Met. 1.
 Nubibus esse solet, aut purpureæ auroræ. Met. 3.
 Phœbeamque Rhoden, & Ialios Telchinæ. Met. 7.
 Pénélopeque socer cum Parrhasio Æncæo. Met. 3.
 Orgia tradiderat cum Cecropia Eumælo. Met. 11.
 Hæc inter Lapithas, & semibomines Centavros. Met. 12.
 Esse viros fama est in Hyperborea Pallent. Met. 15.
 Hæc Helenum cecinisse penatigera Æneæ. Ibidem.

Monosyllabum tamen dii, bis apud Virgilium in fine Spondaici reperitur.

Cum sociis, natæque penatibus, & magnis diis. Æn. 2.
 Cum patribus, populæque, penatibus, & magnis diis. Æneid. 8.

Iambicum est hexametrum, quod omnibus locis capax est Iambi. Epod. Od. 16.

Sic et ipsa Rēma viribus rēis.

Potest tamen, ad celeritatem temperandam, Spondæus in impari quolibet loco collocari.

Epod. Ode ultima.

Quid observatis auribus fundis preces?
 Non sãq; nudis ardiora navibus
 Nēp̄un̄is aliē in̄dit bybēn̄is salo.

Hic autem quod alternatim subsequitur carmen, binis sæpius pedibus mutilatur. Ep.

Od. 2.

Beatus ille qui procul negotiis,

Ut prisca gens mortalium,

Paterna rura bobus exeret suis

Solutus omnium jænore.

Nec excitatur classico miles truci,

Nec horret iratum mare,

Forumque vitat, & superba civium

Potentiorum limina.

Est etiam ubi tetrametrum Iambicum sine hexametro legitur. Prudent. Cath. Hymn. 11.

Quid est quod Aëthum circum

Sol jam recurrrens deserit?

Christusne terris nascitur,

Qui lucis angeli transitem?

¶ Licet porro huic Metro (nè voces, in quibus syllabæ breves concurrunt, prorsus excludantur) pro longa, quæ duorum est temporum, breves duas interdum reponere.

Unde Hexametrum, secundo, tertio, & quarto loco, pro Iambo Trochæum recipit: pro Spondo Dactylum tertio, Anapæstum quinto, & utrumque primo: atque, apud Senecam, Proceleusmaticum etiam, non raro, primo, & Dactylum quater quinto. Sed binis saltem Iambi perpetuo servantur.

Aut an. ite levi vara tendit retia.

Epod. Od. 2.

Libet jacere mōtō sub antiqua ilice.

Ibidem.

at. itibus atque cānibus hominē idam Heclorem.

Ep.

Od. 17.

Quin nō i perire jussus expiravere.

Ep. Od. 5.

Præque cælum fidet inferiūs mari.

Ibidem.

Tō iōsque vernas Ditis examen domus.

Ep. Od. 2.

Pavidamque leporem & advenam laqueō gruem.

Ibid.

Nō i cāpere vellet.

Thyest. A. 2. S. 1.

E

Turnet

Tumet animus irâ.

Theb. A. 2. S. 1.

Ego laticis haustu satior ?

Scelus aliqua tutum, nulla securum tulit. Hip. A. 1. S. 2.

Patefacite.

Hippol. ad finem.

Tetrametrum verò interdum habet, primo loco, pro Spondeo Dactylum aut Anapæstum : secundo, pro Jambo Trochæum.

Cânidia trahavit daper.

Ep. Od. 3.

Viderè præpèrantes domum.

Ep. Od. 2.

Bipatèns pugillar expedi.

Auf. Ep. 128.

Jambicum itaque metrum ex omnibus Jambis ultimum duntaxat sibi servavit immutatum. Imò vel sexto etiam loco, quinto Jambum retinente, Spondeum habet : sed hujusmodi versus Scæzon, live Choliambus, i. claudus Jambus dicitur : ut

Si non molestum est, teque non piget Scæzon. Mart.

1. 1. Epig. 97.

Sed non videmus manticæ quæd in tergo est.

Catul.

ad Var.

Nec fonte labra prolai cæballinò.

Nec in bicipiti somnia sse Parnassò.

Mèmini, ut repenti sic poetâ prodirem. Pers. Prol.

Nonnunquam Scæzonti miscetur tetrametrum.

Verona docti syllabas amat vâris,

Marone felix Mantua est :

Censitur Apõna Livio suo rebus.

Stellaque nec Flacco minus :

Appollodoro plaudit imbrifer Nilus,

Nasone Peligni sonant :

Ducsqû Sênecas, unicûmqû Lucânûm.

Facundâ loquitur Corduba :

Gaudent jocosæ Canio suo Gades,

Emërta Dæ. in meo :

Te, Liciane, gloriabunt nòstra.

Nec me tacebit Bilbilis.

Mart. 1. 1. Ep. 61.

Atque hæc præcipua sunt metri genera : cætera, si cui sit animus cognoscere, ex poetis animadverti possunt.

CAP.

C A P. XV.

Numerus Poeticus, ceris adstrictus Pedibus, expositus est. Oratorius est (a) numerus solutus, qui ex Pedibus quidem constat, sed incertis, & (b) literis.

Primum hic est præceptum, In Prosa (c) verbum fugito: citare tamen licet aliunde, autoritatis aut volupratis gratiâ.

Deinde (d) principium vel exitum carminis, nec principium, nec exitum prosæ facito.

Principii cura sit minor; medii penè nulla; (e) clausulæ verò maxima: in qua una Numeri perfectio & absolutio præcipuè appareat & intelligitur.

Clausulæ numerus (f) senis, plus mirus, syllabis observetur.

(g) Ex longis clausula tardior & rarior; rarissima ex brevibus, & incitatio: ac (h) ex temperatione longarum & brevium gravior est, & frequentior. Hic autem excellit (i) Dichoreus; quem pes quilibet dissyllabus præcipuè Jambus in dictione hyperdissyllaba aptè præcedit.

Numerus perpetuò (k) variari debet: nè aut animorum iudiciis, aut aurium satietate, repudietur, aut similitudine artificium deprehendatur.

Ad Cap. 15.

(a) Numerus solet. Orat. Perf. ¶ 37. Sit igitur cognitum in solutis etiam verbis inesse numeros. Et mox, Neque numerosa esse, ut Poema; neque extra numerum, ut sermo vulgi est, debet oratio: alterum nimis est vinculum, ut te industria factum appareat; alterum nimis est dissolutum, ut pervagatum ac vulgare videatur.

(b) Liberis. Orat. Lib. 3. ¶ 26. Liberior est oratio, & planè, ut dicitur, sic est vere soluta: non ut fugiat tamen aut erret; sed ut sine vinculis sibi ipsa moderetur. Non enim hic pedes, ut in Metro, certâ aliquâ lege sunt vincti; sed, pro dicentis arbitrio, ubique variandi. Vide (k).

(c) (d) Theod. 1. 3. c. 8. Figuram orationis oportet neque metricam esse, neque sine numero. Quod præceptum sic explicat. Q. 1. 9. c. 4. Versum in oratione fieri multò fœdissimum est totum, sicut etiam in parte deforme: Utique si pars posterior in clausula deprehendatur; aut rursus prior in ingressu: nam quod est contra, sæpe etiam decet. Attamen Orat. Perf. ¶ 26. Versus sæpe in oratione per imprudentiam dicimus; quod vehementer est vitiosum: sed non attendimus, neque exaudimus nosmet ipsos. Senarios verò effugere vix possumus. Magnam enim partem ex Iambis nostra constat oratio. Eligit ex multis Isocratis libris, trigenta fortasse versus Hieronymus, plerosque senarios: quo quid potest esse turpius? Sed tamen hic corrector, in eo ipso loco quo reprehendit, immittit imprudens ipse senarium. Atque his etiam verbis Correctoris corrector, nisi quòd quartus locus pro Iambo habet Choreum, (qui, totidem & temporum & syllabarum, solâ differt quantitatum transpositione) senarium ipse confecit.

(e) Clausulæ Orat. Perf. ¶ 39. Plerique censent cadere tantum numerosè oportere, terminarique sententiam. Et Orat. 1. 3. ¶ 31. Clausulas diligentius servandas esse arbitror, quàm superiora; quòd in his maximè perfectio atque absolutio indicatur.

(f) Senis

(f) Senis. Orat. Perf. ¶ 43. Hos cum in clausula pedes nomino, non loquor de uno pede extremo : adjungo (quod minimum sit) proximum superiorem : sæpe etiam tertium.

(g) Ex longis. Orat. Perf. ¶ 43. Fluit omnino numerus à primo, tum incitatus brevitate pedum ; tum proceritate tardius : cursum contentiones magis requirunt ; expositiones rerum tarditatem. Sed non habet eam celeritas, quam tarditas, dignitatem & gravitatem : sic enim Orator, Orat. Perf. ¶ 37. Trochæum, qui est eodem spatio quo Choreus, a Cordacem appellant ; quia contractio & brevis dignitatem non habet. Orat. Perf. ¶ 43. Spondæus verò, etsi, quod est è longis duabus, hebetior videtur, & tardior ; habet tamen stabilem quandam, & non expertem dignitatis, gradum. Sic item Q. l. 3. c. 8. Pedes, quo longis syllabis magis stabiles ; hoc graviorem faciunt orationem : breves celerem ac mobilem. Cæterum perversa quantitatum collocatio, contrariâ corrigatur prolatione : brevia sc. voce tardiori, & longa celeriori, proferendo.

a Kópδaζ saltatio comica, Theod. l. 5. c. 8.

(h) Ex temperatione. b Commendatur itaque Creticus, & Pæan ; qui quàm commodissimè putantur in solutam orationem illigari : Vide Theod. l. 3. c. 8. Pæan primus in primo viget, jacet in extremo ; in Pæana quartum optime cadere censent veteres. Probatum etiam Iambus & Daçylus : nec Spondæus repudiandus : Etsi enim, quod est è longis duabus, hebetior videtur & tardior ; habet tamen stabilem quandam, & non expertem dignitatis gradum : in concisis membris multo magis paucitatem enim pedum, gravitatis suæ tarditate compensat. Dochimus [i. Bacchius Iambus] quovis loco apertus est ; dum semel ponatur : iteratus aut continuatus, numerum apertum & nimis insignem facit : quemadmodum & cæteri pedes. Unde Orator, Orat. Perf. ¶ 37. Ego autem sentio omnes in oratione esse quasi

permistos & confusos pedes: nec effugere possemus animadversionem, si semper iisdem uteremur.

b Loco supra citato.

(i) Dichoreus. Orat. Perf. ¶. 43. Cadit Dichoreus per se ipse prælaré: Ut exemplis ibidem declaratur. O Marce Druse, patrem appello: In priori inciso sunt duo Chorei: in posteriori syllabam brevem sequuntur c Jambicus Spondzus. Et tu dicere solebas, socram esse remp. in priori sunt Choreus, Pyrrichius, Spondzus; in posteriori Choreus, Spondzus, Pyrrichius. Iterum, Quicunque eam violasset, ab omnibus ei pœnas esse persolutus. In priori sunt Jambus, Pyrrichius, Choreus: in posteriori tres Chorei: nihil enim ad rem, extrema illa longa sit, an brevis. Deinde, Patris dictum sapiens, temeritas filii comprobavit. In postremo Jambum sequitur Dichoreus; quo talis clamor concionis excitatus est, ut admirabile est. Verborum ordinem immutato, & fac sic, Comprobavit filii temeritas; jam nihil erit. At eadem verba, eadem sententia: animo istuc satis est, auribus non satis. Contra si arripias dissipatam aliquam sententiam, eamque, ordine verborum paulum commutato, in quadrum redigas; efficiatur aptum illud, quod fuerit antea diffuens, ac solutum. Sume de Græcho apud Censores illud, Orat. Perf. ¶. 26. Abesse non potest, quin ejusdem hominis sit, probos improbare, qui improbos probet. Quanto aptius ita dixisset? Quin ejusdem hominis sit, qui improbos probet, probos improbare. Ergo numeri gratiâ d Hyperbaton permittitur. Q. 1. 8. c. 6. Fit enim sapissime aspera & dura, dissoluta & hians oratio; si ad necessitatem ordinis verba redigantur: nec aliud potest sermonem facere numerosum, quam opportuna ordinis mutatio. c Neque enim Ecthipsis aut Synalæpha in prosa locum habet: M vero non elisum breve est. Vide supra Ecthipsin omissam.

d V. c. 34.

(k) Variari debet. Or. P. ¶. 43. In orationis numero, nihil est tam vitiosum, quam si semper est idem.

Ex

Et postea, Quod optimum est, id crebrius fieri non oportet. Primum enim numerus agnoscitur: deinde satiat; postea contemnitur. Commutationibus autem variis si utemur: nec deprehendetur manifestè, quod à nobis de industria fiat; & occurratur satietati. Q. l. 9. c. 4. Virtutes enim ipsæ tedium pariunt, nisi gratiâ varietatis adjuvæ.

Numeri origo & usus.

Or. Perf. T. 33. Qui Isocratem maxime mirantur, hoc in ejus summis laudibus ferunt, quod verbis solutis numeros e primis adjunxerit. Cum enim videret Oratores cum severitate audiri, Poetis autem cum voluptate: tum dicitur numeros secutus, quibus etiam in oratione uteremur, cum jucunditatis causâ, tum ut varietas occurreret satietati. Imò etiam ut multo majorem vim habeat. Or. Perf. T. 46. Neque verò Demosthenis fulmina tantopere vibrarent, nisi numeris contorta ferrentur.

e Antiquiores tamen hujus artificii autores fuisse Thrasymacum & Gorgiam, autor est infra Orator.

Atque hæc de Oratorio Pedum Numero: quem tamen elegantius & facilius variare, Usus quàm Ars, Praxis disertis Oratoris, quàm periti Rhetoris preceptio, edocebit.

C A P. XVI.

Figura dictionis in dimensione soni ejusmodi est; sequitur quæ est in soni repetitione; & quidem similis aut dissimilis. Similis continuè vel disjunctè. Continuè est Epizeuxis, aut Anadiplosis.

Epizeuxis seu Subjunctio est, quando sonus similis continuè in eadem sententia iteratur: illeque vel in parte vocis, vel in voce integra

Epizeuxis partis vel est principii, ut Georg. 1.
Et sola in sicca secum spatatur arena. Et Met. 1.
O utinam possem populos reparare paternis
Artibus : atque animos formatae infundere terra !

Hic S. & P. ter, A bis, & F semel in dictionum
 initiis iterantur : nam præpositiones *re* & *in* Epizeu-
 xin literæ nihil videntur impedire.

vel finis, ut D: responsione Arusp.

Pitui Annii ad illam pestem comprimendam,
extinguendam, funditus delendam natus esse vi-
detur.

In sequentibus est Epizeuxis vocis. Ter. And.

O Myfis, Myfis. Ver. 7. *Crux, crux, (inquam)*
infelici & misero. Virg. Eclog. 1.

Ipsa sonant arbusta, deus, deus, ille, Menalca. He-
 roid. 21.

Si, nisi quæ facie poterit te digna videri,

Nulla futura tua est ; nulla futura tua est.

Interdum Parenthesis interponitur : res ta-
 men eodem recidit : quia, tanquam Parenthe-
 sis non sit, geminatio illa continuatur. Phi-
 lippic. 2. *Hastâ posita pro ade fovis statoris be-*
na (misericordiam meam, consumptis enim lacrimis, tamen
infixus animo hæret dolor) bona (inquam) Cn.
Pompeii Magni, voci acerbissima subiecta præ-
conis.

C A P. XXVII.

A Nadiplosis seu reduplicatio est, quando
 similis sonus continuè in diversis sen-
 tenti-

tentiis, id est in fine præcedentis & principio sequentis, repetitur. Eclog. 10. Virg.

Pierides, vos hæc facietis maxima Gallo :

Gallo, cujus amor tantum mihi crescit in horas.

Hæc figura ter iteratur, & eodem verbo. Catil. 1. *Hic tamen vivit: vivit? imò verò etiam in senatum venit.* Item, *Vives: & vives* non ad deponendam, sed ad confirmandam audaciam. Item, *Quamdiu quisquam erit, qui te defendere audeat, vives: & vives*, ita ut nunc vivis. Heroid. 1.

Me pater Icariæ viduo discedere lecto

Cogit, & immensas increpat usque moras.

Increpet usque licet, tua sem, tua dicar oportet:]

Penelope conjux semper Ulyssis ero.

Geor. 4. Anadiplosis Epistrophen & Epitrophen conjunctas habet.

—— *Oeanitides ambæ:*

Ambæ auro, pictis incinctæ pellibus ambæ.

Reperitur autem hæc Climax seu gradatio, quando nimirum Anadiplosis pluribus gradibus continetur. Pro Milon: *Nec verò se populo solum sed senatui commisit; nec senatui modo, sed etiam publicis præsidis & armis: nec his tantum, sed ejus potestati, cui senatus totam rempub. commisit.* Ad Herer. *Nam quæ reliqua spes libertatis manet, si illis, & quod libet, licet; & quod licet, possunt; & quod possunt, audent; & quod audent, faciunt, & quod faciunt, vobis molestum non est?*

CAP. XVIII.

Sequitur repetitio soni similis disjunctè : & quidem in eodem loco, vel in diversis : in eodem est Anaphora, aut Epistrophe.

Anaphora est, quando sonus similis iteratur in principijs sententiarum. Agrar. 1.

Tamen nè vexari rempub. contemni majestatem Populi Rom. deludi vosmetipsos diutiùs à Tribu. no plebs patiamini. Catil. 1. Nihilne te nocturnum præsidium palatii, nihil urbs vigiliæ, nihil timor populi, nihil consensus bonorum civium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt ? Georg. 4.

Te dulcis conjux, te solo in littore secum, Te veniente dic, te decedente canebat.

Ovid. de Arte.

Tuta frequensque via est per amici fallere nomen:

Tuta frequensque licet sit via, crimen habet.

Pro Ameri. Accusant ii, qui in fortunas hujus invaserunt : causam dicit is, cui nihil præter calamitatem reliquerunt. Accusant ii, quibus occidi patrem Sexti Roscii bono fuit : causam dicit is, cui non modò luctum mors patris attulit, veram etiam egestatem. Accusant ii, qui hunc ipsum summè jugulare cupierunt : causam dicit is, qui etiam ad hoc judicium cum præsidio venit, nè hic ibidem ante oculos vestros trucidaretur. Denique accusant ii, quos populos poscit : causam dicit is, qui unum relictum ex nefaria illorum cade restat.

CAP.

CAP. XIX.

E Pistrophe est, quâ similis sonus in clausulis iteratur.

Hic autem Rhythmus quidam oratorius per sepe resonat, in membris paribus: quæ idcirco *ὁμοιόλευτα*, similiter desinentia, dicuntur.

Pro Pomp. *Ut ejus voluntatibus non modò cives assenserint, socii obtemperarint, hostes obdicerint; sed etiam venti tempestatéque obsecundarint.*

Hic tria prima membra fere senaria sunt: postremum est longius: neque æqualitatis similitudo sic exigenda est.

Pro Milon. *Est enim hæc (judices) non scripta, sed nata lex, quam non didicimus, accepimus, legimus; verùm ex ipsa natura arripuimus, hausimus, expressimus; ad quam non docti, sed facti; non instituti, sed imbuti sumus.*

Hic quater bini tanquam versus, æqualibus ferè interpirationibus interpuncti resonant: duo primi ternarii, non scripta, sed nata: duo sequentes plusquam duodenarii: duo sequentes iterum ternarii, postremi quaternarii.

Sed in propositis exemplis finis tantùm dictionis servatur: in sequentibus autem dictio ipsa iteratur. Philip. 2. *Doletis tres exercitus populi Romani esse interfectos? interfecit Antonium. Desideratis clarissimos cives? eos quoque eripuit Antonium. Autoritas hujus ordinis afflicta est? afflixit Antonium. Ex Anaphora verò & Epistrophe conjunctis fit Symploce. Agrar. 1. Quis*

Quis legem tulit? Nullus. Quis maiorem populi partem suffragiis privavit? Nullus. Quis comitiis præfuit? idem Nullus. Mart. lib. 2.

Capto tuam (pudet heu) sed capto, Maxime, cœnâ:

Tu captas alias: jam sumus ergo pares.

Manè salutatum venio; tu diceris isse.

Antè salutatum: jam sumus ergo pares.

Sum comes ipse tuus, tumidiq; antecambulo regis:

Tu comes alterius: jam sumus ergo pares.

CAP. XX.

Repetitiones in eodem loco hæ sunt; sequentes duæ diversis, Epanalepsis & Epánodos.

Epanalepsis est, quâ similis sonus in principio & clausula ejusdem sententiæ repetitur. Verr. 4. *Salutentm eorum potiùs consulam, quàm volunrati.* Æneid. 1.

Multa super Priamo rogitans, super Heclore multa. Verr. 7. *Multi & graves dolores inventi, parentibus & propinquis multi.* Mart. l. 1. Ep. 33. *Non amo te, Sabidi, nec possum dicere quare:*

Hoc tantùm possum dicere, Non amo te.

Ovid. Fast. l. 6.

Qui bibit indè furit; procul hinc discedite quæ Cura bona mentis; qui bibit indè furit.

CAP. XXI.

EPánodos est a quâ sonus similis in principio & clausula diversarum sententiarum, sed intercedente Anadiplosi, legitur. Verr. 3. *Habuit*

Habuit honorem ut proditori, non ut amico fidem. Pro Planc. Gratiam qui refert habet: & qui habet, eo quod habet, refert. Heroid. 2.

Demophoon, ventis & verba & vela dedisti;
Vela queror reditu, verba carere fide.

Eclog. 8.

Crudelis mater magis, an puer improbus ille?

Improbus ille puer, crudelis tu quoque mater.

Cic. b Vestrum jam hoc factum deprehenditur P. C. non meum, ut pulcherrimum quidem factum, verum, ut dixi, non meum, sed vestrum.

a i. qua fini duo, alter in principio, alter in fine sententia, ordine inverso in sequenti sententia iterantur.

b Citat. Fabius l. 9. c. 3.

C A P. XXII.

Figuræ dictionis in repetitione sonorum similium sic habent; in repetitione sonorum leviter dissimilium duæ sequuntur, Paronomasia & Polypoton.

Paronomasia est, cum dictio, literæ aut syllabæ alicujus commutatione, significatione quoque commutatur. Ver. 2. Nam ut apertus in corripendis pecuniis, sic in spe corrumpendi iudicii. Catil. 1. Ut non emissus ex urbe, sed immissus in urbem esse videatur. Tale est illud Quintil. Lib. 9. Cap. 3. Emit morte immortalitatem. Martialis hinc joci materiam arripuit lib. 1. Ep. 99.

Litigat, & podagra Diodorus, Flacce, laborat;
sed nil patrono porrigit, hæc chiragra est.

Indè

Indè etiam est illud Catonis, *De Orat.* qui cum cuidam dixisset, *Eamus deambulatum,* & ille, *Quid opus est de?* Imò verò, inquit, *quid opus est te?*

CAP. XXIII.

Polyptoton est, cum ejusdem originis variis a casibus voces inter se consonant. Pro

Cæl. *Ipsius autem veneni quæ ratio fingitur? ubi quasitum est? quo pacto? cui? quo in loco traditum?* *Æneid* 4.

Littora littoribus contraria fluctibus undas Imprecor, arma armis. ----- *Verr.* 7. *Certa locus, certa lex, certum tribunal, quo hoc reservetur.* Et apud Quint. *Lib. 9. cap. 3.* *Non ut edam vivo, sed ut vivam edo.* Est etiam hîc Climax seu gradatio quædam: gradibus enim suis continuatur Polyptoton in vocibus dissimilibus; ut suprâ Anadiplosis in similibus.

Ovid. 2. *Fast.*

Mars videt hunc, visamq; cupit, potiturq; cupita.

Ad Heren. *Africano industria virtutem, virtus gloriam, gloria æmulos comparavit.* *Eclog.* 1. *Torva læna lupum sequitur, lupus ipse capellam, Florentem Cytisum sequitur lascivus capella.*

^a Significat hic casus omnem in voce variationem: sive per modum, tempus, personam, casum, genus, vel numerum, ea fiat.

Ad Cap. 22. & 23.

¶ Iterantur in iisdem locis soni dissimiles, in quibus & similes: itaque non abs re fuerit, præcedentium

Figura distionh. De E'ocurione.

III.

tium figurarum nomina huc transferre; ut repetitio-
nes sonorum leviter dissimilium in Paronomasia &
Polyptoto, suis etiam generibus distinguantur.

Epizeuxis in Paronomasia est *Æneid.* 2.

Fit via vi.

Epizeuxis in Polyptoto *Met.* lib. 15.

*Heu quantum scelus est in viscere viscera condi,
Congessioque avidum pinguescere corpore corpus,
Alteriusque animantem animantis vivere letho?*

Anadiplosis in Paronomasia. *Æneid.* 4.

*Cui pharetra ex humeris, crines nodantur in aurum;
Aurea purpuream subnectit fibula vestem.*

Anadiplosis in Polyptoto. *Met.* 1.

*Famque nocens ferrum, ferroque nocentius aurum
Erodierat: prodit bellum quod pugnat utroque.*

Anaphora in Paronomasia. *Met.* 2.

*Neu te dexterior tortum declinet ad anguem;
Neve sinisterior pressam rota ducat ad aram.*

Anaphora in Polyptoto *De resp. arusp.*

*Homines te propter pecuniam iudicio liberârunt: ho-
minibus injuria tui stupri dolori non fuit & homines tibi
arma, alii in me, alii post in illum inuictum civem dede-
runt: hominum beneficia prorsus concedo tibi.*

Epistrophe in Paronomasia *Quint.* lib. 9. cap. 3.

*Neminem posse alteri dare matrimonium, nisi penes
quem sit patrimonium.*

Epistrophe in Polyptoto *Met.* 1.

Oscula dat ligno: refugit tamen oscula lignum.

Symploce in Paronomasia *Catil.* 1.

*Ut exul potius tentare, quàm consul vexare rempub-
possis.*

Epanalepsis in Paronomasia *Met.* 1.

Ungulæque in quinos dilapsa absumitur ungues.

Epanalepsis in Polyptoto *Catil.* 1.

Vives: & vives, ita ut nunc vivis.

Epanodos in Paronomasia *Orat.* ad Brut.

*Abeſſe non poteſt, quin ejuſdem hominis ſit, quò improbos
probet, probos improbare.*

Epa-

Epanodos in Polypoto Met. 4.

Umbra viri visa est, visam fera sevit in umbram.

Elegiar. l. 2. El. 19. *Quod sequitur, fugio: quod ipse sequor.*

Heroid. 16. *At tu dissimula, ni tu desistere mavis: Sed cur desistas? dissimulare potes.*

Et pro Cæcin. *Quia res indigna sit, ideo turpem estimationem sequi: quia turpis estimatio sequitur, ideo rem indignam non vindicari.*

Potro in omnibus verborum figuris, si repetitus sonus diversa significet, Antanacialis dicitur.

Antanac. in Anaphora est Mart. l. 2.

Quis neget Aeneæ natum de stirpe Neronem? Sustulit hic matrem, sustulit ille patrem.

Ant. in Epistrophe, Epist. 15. l. 14. ad Attic.

Quid ergo? Ista culpa Brutorum? Minimè illorum quidem, sed aliorum brutorum: qui se cautos ac sapientes putant.

Ant. in Epanalepsi, Q. l. 9. c. 3.

Amari jucundum est, si curetur, nè quid insit amari.

Ant. in Epizeuxi Polyp. Ovid. Fast. 7.

Cur ego nondicam, Furia, te furiam?

Et in Epist. Polyp. Q. l. 9. c. 3.

Cum Procleius quereretur de filio, quod mortem suam exoptarit; & ille dixisset, se verò non expectare; Imò, inquit, rogo expectes.

CAP. XXIV.

Figura dictionis ejusmodi est. Figura sententia est figura, quæ totam sententiam aliquo animi motu afficit.

Virilem autem quandam dignitatem, præ superiorum molli & delicata venustate, obtinet: ut illic color & sanguis orationis, hic nervi thorique esse videntur. Itaque ait in Bruto Tullius, Quia sententiarum ornamentis & conformationibus præstat. Demosthe-

ret,

Figura sententia. De Elocutione. 113

nas, idcirco à doctis oratorum est princeps judicatus. Et rursus in Oratore idem confirmat: Sic igitur *T*riplex elocutionis principatum huic postremo oratorum generi attribuit: & certè nullis flectendorum animorum machinis elocutio violentior esse potest. Denique ut superior illa & troporum & in dictionibus figurarum elocutio, ad delectandum & docendum multum valet: hæc etiam (quod in dicendo caput est) ad movendum & pervincendum plurimum valebit.

Figura sententiæ est in logismo, aut dia-logismo; *Logismus* est, quando sine collocutione sententia figuratur: estque *Ecphrasis* & sui ipsius *Revocatio*; *Apostrophe* & *Prosopœia*.

Ecphrasis est figura in logismo, per adverbium exclamandi expressum, vel intellectum: magnum prorsus animi commovendi instrumentum, & quidem affectuum variorum.

Modò admirationis: Pro Marcello. *O clementiam admirabilem, atque omni laude, predicatione, literis, monumentisque decorandam!*

Modò irrisionis: Ibid. *O stultos Camillos, Curios, Fabricios, Calatinos, Scipiones, Marcellos, Maximos! O amentem Paulum! inselicum Marium!*

Modò optationis: *Heroid. 1.*

O utinam tunc cum Lacedæmona classe petebat, Obrutus insanis esset adulter aquis!

Pro legè Man. Utinam, Quirites, virorum fortium atque innocentium tantam copiam habessemus, ut hæc deliberatio vobis difficilis esset, quem-

quemnam potissimum tanto bello præficiendum
putaretis!

Hujus generis est deprecatio, & imprecatio.

Æneid. I.

*Dii tibi (si qua pios respiciant numina, si quis
usquam justitia est, & mens sibi conscia recti)
Præmia digna ferant!* *Æneid. 2.*

*At tibi pro scelere (exclamat) pro talibus ausu
Dii (si qua est cælo pietas qua talia curet)
Persolvant grates dignas!*

*Mo. ò indignationis: in Pison. O scelus!
O pestis! O labes!*

*Modò desperationis: Pro Milon. O frustra
mei suscepti labores! O spes fallaces! O cogita-
tiones inanes meæ!*

*Proh adhibetur sæpe ad ostentationem; ut
Ter. And. Proh deum atque hominum fidem!
quid est si hæc contumelia non est?*

*En aliquando triste quid & miserabile præse-
fert. Eclog. I.*

*Impius hæc tam culta nevalia miles habebis?
Barbarus has segetes? en quò discordia cives
Perduxit miseros! en quæ consecimus agros!*

*Ah, heu, & eheu, sunt commiserationis. l. I.
Officiorum. O domus antiqua! heu quam di-
spari domino dominari! Eclog. 2.*

*Eheu quid volui miserò mihi? floribus Austrum
Perditum, & liquidum immisi fontibus apros.*

Quem fugi ab dæmens? -----

*In quibus Interrogatio instantius urget: &
est*

est seriis, gravibusque causis opportuna.

Epiphonema quoque species est Exclamationis, quæ ad finem rei narratæ & explicatæ addi solet: ut cum Virgilius exposuisset omnes causas, quibus Juno Romanos persequabatur, tandem exclamat. *Æneid. 1.*

Tanta molis erat Romanam condere gentem!

C A P. XXV.

Revocatio sui ipsius est, quando revocatur quidpiam; & est ardentioris sermonis veluti refrigeratio: edque Epanorthosis, aut Apostrophosis.

Epanorthosis est, quando antecedens aliquid corrigendo revocatur. Ep. 1. *Erat hec mihi dolendum, sed multo magis illud, quod inimicum meum, meum autem? imò verò legum, judiciorum, otii, atq; patria, bonorum omnium sic amplexabantur, sic in manibus habebant. sic fovebant, sic, me presente, osculabantur.* Ter. *Hæc, Filius unicum adolescentulum habeo: ah quid dixi? habere me? imò habui Chremem; nunc habeam necne incertum est.* Hic præteritum aliquod dictum revocatur: in sequentibus cursus orationis antecedens revocatur, & quasi pœnitentia facti significatur. Pro Ligario. *Sed nimis urgeo: commoveri videtur adolescens.* Pro Cœl. *Sed quid ego ita gravem personam induxi? Ad Fratr. Sed nescio quo pacto ad præcipiendi rationem relapsa est oratio mea, cum id mihi propositum initio non fuisset.*

C A P. XXVI.

Aposiopesis est, quâ sententiæ inchoata cursus revocatur, partem aliquam, quâ tamen intelligatur, reticendo.

Ter. Eun. *Ego te furcifer, si vivo.* Ænled. I. *Fam cælum, terrâque, meo sine numine, venti, Miscere. & tantas audetis tollere moles?*
Quos ego: sea motos præstat componere fluctus.

C A P. XXVII.

Loxisimus exclamationis & revocationis ita est: sequitur qui est in Apostrophe, & Prosopopœia.

Apostrophe est, quando oratio ad alienam personam convertitur, quàm instituta oratio requirit: figura non multùm cedens, elationis genere, Exclamationi; & persæpe cum ea coniungitur. Sed Apostrophe ex conditione personarum variè distingui potest: alias enim ad humanam personam fit aversio: Pro Muræna, Tullius à iudicibus, ad quos oratio instituta erat, ad Catonem, qui apologiam hanc reprehenderat, se convertens, *A quo tandem (ait) M. Cato, est æquius Consulem defendi, quàm à Consule?* &c. Alias ab hominibus ad deos, fit aversio: in qua insignis est apud poetas invocatio. Metamorph. I.

— *Dii cœptis (nan vos mutastis & illas)*
Aspirate meis: primâque ab origine mundi
Ad mea perpetuum deducite tempora carmen.

Sic Æneid. 1. Cùm Poeta proposuit summam thesin totius Æneidos, tum sic avertitur ad Musam.

*Musa mihi causas memora. quo numine laeso,
Quidve dolens regina deùm tot volvere casus
Insignem pictate virum tot adire labores
Impulerit: tantæne animis cœlestibus ira?*

Atque ad rem mutam & inanimatam, velut ad Personam, transfertur oratio. Pro Milone, *Religiones mehercule ipsa, aræque, cùm illam belluam cadere viderunt, commovisse se videntur, & jus in illo suum retinuisse. Vos enim, Albani tumuli, atque luci, vos (inquam) imploro atque obtestor; vosque Albanorum obruta aræ, sacrorum Populi R. m. socia atque aequales, quas ille princeps amentia, casis prostratisque sanctissimis lucis, substructionum insanis molibus oppresserat.* Hæc figura rarò quidem, sed tamen aliquando, protinus in præcæmio adhibetur. Catil. 1. *Quousque tandem, Catilina, abutere patientiâ nostrâ? quamdiu nos etiam furor iste tuus eludet? quem ad finem sese effrenata jactabit audacia?* Hic verò in senatu res agitur: idèoque directus sermo ad patres, unde averfio intelligitur.

C A P. XXVIII.

Prosopopœia est, quâ alienam personam oratione nostrâ loquentem fingimus.

Hic verò ornaementum elocutionis singulare est, magnæque in primis audaciæ: idèoque magni consilio

lio iudicioque regendum, ut consentanea personis oratio tribuatur. Poëticum sanè ornamentum, & quo uno pœtarum laudes præcipuè dijudicantur. Itaque si usquam, certè in hac conformatione ratio decori diligenter habenda est : qua de re bene monet Poëta in Arte.

*Si dicentis erunt fortunis absona dicta,
Romani tollent equites peditesque cachinnum.
Intereit multum Davusne loquatur, herusve :
Maturusne senex, an adhuc florente juventa
Fervidus : an matrona potens, an sedula nutritrix :
Mercatorne vagus, cultorve virentis agelli :
Colchus, an Assyrius : Thebis nutritus, an Argis.
Et Ibidem, ——— Tristia mœstum
Vultum verba decent : iratum plena minarum :
Ludentem lasciva : severum seria dicta.*

Prosopopœia est imperfecta vel perfecta.

Prosopopœia imperfecta est, cum sermo alienæ personæ leviter & obliquè repræsentatur. Cæsar. 1. Com. de legatis Helvetior. *Qui dicere sibi in animo esse, sine ullo maleficio iter per provinciam facere, propterea quod iter nullum haberent aliud : rogare ut ejus voluntate iis sibi facere liccat.* Pro lege Man. *Hi vos (quoniam niam liberè loqui non licet) tacite rogant, ut quoque sicuti cæterarum provinciarum socios dignos existimetis, quorum salutem tali vincto commendetis.*

Prosopopœia perfecta est, cum tota fides personæ oratione nostrâ repræsentatur : quo in genere & accessus ad Prosopopœiam, & recessus decorus imprimis esse debet. Sic pro Cæsar. excita-

excitatur Appius cæcus ad objurgandum Clodii libidinem. *Exsistat igitur* (ait orator) *ex hac familia aliquis, ac potissimum cæcus ille (minimum enim dolorem capiet, qui istam non videbit) qui profecto si exstiterit, sic ager, & sic loquetur*: Hic accessus est & apparatus ad speciem quandam prolusionis; deinde vox & oratio Appii fingitur. *Mulier, quid tibi cum Galio? quid cum homine adolescentulo? quid cum alieno? &c.* ad quam Protopopœiam deponendam, brevis revocatio ad extremum ponitur his verbis. *sed quid ego (judices) ita gravem personam induxi? ut & verear, ne se idem Appius repente convertat, & Galium incipiat accusare illâ suâ gravitate censoriâ.* Sic Æneæ Protopopœiam Virgilius Æneid. 2. composuit, cum Æneas sociis cibum virûneque

o ali-

ratur.

ui di-

o ite-

e nul-

ate i-

(quo-

ut

cios

vin

fiat

uo i-

recti-

Cæ

ccis

Dividit, & dictis mœrentia pectora mulcet.

O socii (neque enim ignari sumus antè malorum)

O passi graviora! dabit Deus hîs quoque finem, &c.

Tandem sic Protopopœiam claudit:

Talia voce refert. —

Eâdem figurâ licet mutis & inanimatis rebus sermonem dare: cujusmodi illa sunt, in Catilinam, majorum laterum, cum patriam loquentem orator inducit. *Si te (ait) parentes timerent atque odissent tui, neque illos ullâ ratione placare posses; ut opinor, ab eorum oculis aliquò concederes: nunc te patria, quæ communis est omnium nostrum parens, odit ac metuit;*

6

Et jam diu de te nihil judicat, nisi de parricidio suo cogitare. Hujus tu neque auctoritatem verere, neque judicium sequere, neque vim pertimesces? quæ tecum (Catilina) sic agit, & quodammodo tacita loquitur. Nullum jam tot annos facinus exstitit, nisi per te: nullam flagitium, sine te; tibi uni multorum civium necesse, tibi vexatio direptionisque sociorum impunita fuit ac libera: tu non solum ad negligendas leges & questiones, verum etiam ad evertendas, perfringendasque valuisti. Superiora illa, quanquam ferenda non fuerunt, tamen, ut potui, tuli: nunc vero me totam esse in metu propter te unum, quicquid increpaverit Catilinam timeri, nullum videri contra me consilium iniri posse, quod à tuo scelere abhorreat, non est ferendum. Quamobrem discede, atque hunc mihi timorem eripe: si est verus, ne opprimar; si autem falsus, ut tandem aliquando timere desinam. Hæc si tecum, ut dixi, patria loquatur; nonne impetrare debeat, etiam si vim adhibere non possit? Hic vides quam decorè & suscepta & deposita sit persona.

Sed satis de Prosopopœiæ schemate: quo, tanquam aliquo in scenis pegmate, quævis non solum hominum, sed etiam deorum persona à poetis effingitur. Quapropter isto poetico spiritu orator velut afflatus imprimis admirabilis est.

CAP. XXIX.

Logismus sententiarum adhuc fuit, sequitur dialogismus; cujus duæ sunt partes, *Hyphophoron*

Figura sententia. De Elocutione. 111

pophora & Anthypophora. Est autem D.alogismus duplex, Consentiens & Dissentiens. Dissentiens est cujus Responsio Objectioni adversatur. Figura dissidentis D.alogismi est, vel Deliberatio, vel Occupatio. D.liberatio est Aporis, aut Anacœnensis.

Aporia est Deliberatio nobiscum. Pro Cluentio. Equidem, quod ad me attinet, quod me veram nescio: negem fuisse illam infamiam corrupti iudicii? negem illam rem agitatam in concionibus, jactatam in iudiciis, commemoratam in senatu? evellam ex animis hominum tantam opinionem, tam penitus insitam, tam vetustam? Responsio. Non est nostri ingenii, vestri auxilii est (iudices) huius innocentie, sic in hac calamitosa fama, quasi in aliqua perniciosissima flamma, atque in communi incendio, subvenire. *Æneid.* 4. En quid agam? rursusne procos irrisa priores Experiar? Nomadumq, petam connubia supplex, Quos ego sum toties jam dedignata maritos? *Iliacas* igitur classes, atque ultima Teucrum Fussa sequar?

Tandem responsio addubitationis sequitur: *Quin morere, ut merita es, ferròq; averte dolorem.*

Insigne Aporie exemplum est. Met. 8. ubi poeta Altheam de Meleagri [filii sui] morte secum deliberantem artificiosè describit.

C A P. XXX.

Anacœnensis est deliberatio cum aliis: Pro Quint. *Quaro à te, C. Aquili, L. Luculle,*
F P. Quin-

P. Quintili, M. Marcelle: vadimonium mihi non obiit quidam socius & affinis meus (quicum necessitudo vetus, controversia de re pecuniaria recens intercedit) postulone à Prætorè, ut ejus bona possidere mihi liceat? an cum Romæ domus, uxor, liberi sint, domum potiùs denunciem? quid est quod hac tandem de re vobis possit videri? Responsio communicationis sequitur: Profecto si rectè bonitatem vestram atque prudentiam cognovi, non multum me fallit, si consulamini, quid sitis responsuri: primum expectare, deinde si latitare ac diutiùs ludificare videatur, amicos convenire, quærere quis procurator sit, domum denunciare: dici vix potest quàm multi sint, quæ respondeatis antè fieri oportere, quàm ad hanc rationem extremam ac necessariam devenire.

Huic generi subest Sustainatio: (1) per quam suspensis in Communicatione auditorum animis, Paradoxon aliquod [i. inopinatum seu inexpectatum] subjicitur: sive illud majus sit, sive minus.

(1) Sic enim Q. a Sed nonnunquam Communicantes aliquid inexpectatum subjicimus: ut Ver. Quid deinde? Quid censes? Furtum fortasse aut prædam aliquam: deinde cum diu suspendisset iudicium animos, subiecit quod multò esset improbius. Hoc Celi Sustainationem vocat. Est autem duplex: nam, contrà, frequenter, cum expectationem gravissimorum fecimus, ad aliquid, quod sit leve, aut nullo modo criminofum descendimus.

Sed ibidem monet Rhetor, Paradoxon extra Communicationem fieri posse. Ut ostendit illud Terentii,
b In me quidvis harum rerum convenit, quæ sunt dicta in Stultum: Caudex, stip. s, isinus, plumbeus: in illum nihil potest: Nam exsuperat ejus stultitia hæc omnia.

b Heaut. 5. 1.

CAP. XXXI.

Deliberationis dialogismus ejusmodi est: Occupationis sequitur, cum alieni consilii Objectionem occupamus, tique Respon- sionem subjicimus. Itaque dialogismus hic à priori parte Prolepsis, à posteriore Prospodosis dicitur. Prolepsis Prospopœiam conjunctam habet: idcirco aliàs obliqua, aliàs directa est. Prolepsis Obliqua est, quæ habet imperfectam Prospopœiam. Pro Amer. *Credo ego vos (judices) mirari, quid sit quoddam cum tot summi oratores hominesque nobilissimi sedent, ego potissimum surrexerim, &c.* Tandem Prospodosis adhibetur: *Quæ me igitur res præter ceteros impulit, ut causam sexti Roscii reciperem? &c.* Sic pro Cœlio: *si quis (judices) fortè nunc adsit ignarus legum, judiciorum, consuetudinis nostræ; Subj. Quid, miretur profectò, &c.* Est Prolepsis hæc proœm'is valde accommodata. Prolepsis Directa est, quæ perfectam Prospopœiam habet. Pro Cœlio. *Dicit aliquis, Hæc igitur est tua disciplina? sic tu instituis adolescentes? ob hanc causam tibi hunc puerum parens cõmendavit & tradidit, ut in amore & volupta-*

tibus adolescentiam suam collocaret? & hanc
 vitam & studia defenderes? Prosapodolis suc-
 cedit, Ego, si quis (judices) hoc robore animi, at-
 que hâc indole virtutis ac continentia fuit, ut
 respiceret omnes voluptates, omnemque vitam su-
 cursum in labore corporis atque in animi contem-
 ptione conficeret, quem non quies, non aequalium
 studia, non ludi, non convivia delectarent, nihi-
 in vita expetendum putaret, nisi quod esses cum
 laude & cum dignitate conjunctum; hunc, mei
 sententiâ, divinis quibusdam bonis instructum
 atque ornatum puto. Dialogismus continuatio
 est. pro Quint. De re pecuniaria cupio contem-
 dere. (inquit orator) Non licet. Occupatio et
 consilii adversarii. Subjectio sequitur: At
 controversia est. Occ. Nihil ad me attinet: cau-
 sam capitis dicas oportet. Sub. Accusa ubi illi
 necesse erit. Occ. Non (inquit) nisi tu ante, no-
 vo modo, priore loco dixeris. Sub. Dicendum ne-
 cessario est: præstituenda horæ ad arbitrium no-
 strum: iudex ipse arcessetur. Occ. Quid tum?
 Tu aliquem patronum invenies, hominem anti-
 qui officii, qui splendorem nostrum, & gratiam
 negligat? Pro me pugnabis L. Philippus, eloquen-
 tia, gravitate, honore, florentissimus civitatis
 dicit Hortensius, excellens ingenio, nobilitate
 existimatione: aderunt autem homines nobilissim-
 ac potentissimi, quorum frequentiam & conse-
 sum non modò P. Quintius, qui de capite decer-
 nit; sed quivis, qui extra periculum sit perhor-
 rescat.

rescat. Subjectio postrema Ironiam habet. Hac est iniqua certatio, quâ tu huic, nè ubi confisleret quidem contra te, locum reliquisti, &c.

C A P. XXXII.

Figura Consistentis Dislogismi est, cujus Responsio Objectionem expellam vel intellectam admittit: ita tamen ut Quæstionis exinde inconsequentia (si opus est) ostendatur. Est autem Epitrope, aut Synchorexis.

Epitrope est, cum facti cujuscipiam licentia condonatur. Agrar. 2. (Ob) *Si quideſt quod indagârîs, inveneris, ex tenebris erueris; quam iniquum eſt,* (Resp.) *Tamen consume ſane, quoniam commodum eſt, quoniam tu quidem attuliſti:* (Inconſ.) *Sylvam verd tu ſcantiam vendas, nobis Conſulibus, atque hoc ſenatu?*

Aliquando Ironia permiscetur. Æneid. 4.

(Ob.) ----- *Nunc & Fove miſſus ab ipſo; Interpres divûm fert horrida juſſa per auras. Scilicet & Superis labor eſt, ea cura quietos ſollicitas:* (Resp.) *neque te tenco, neque dicti reſello.*

I, ſequere Italiam ventis: pete regna per undas.

(Inconſ.) *Spero equidem mediis, ſiquid pia numina poſſunt,*

ſupplicia hauſurum ſcopulis.---

Ironia in ſequenti exemplo apertior eſt. Pro Flacco. Objeſtio intelligitur: *Reſponſio eſt Litem igitur Lentulo: parentem Cethego: revoc-*

126 Rhetoricæ Lib. I. Figura sententia
mua iustos: nimia pietatis & summi amoris in
patriam vicissim nos pœnas (si ita diis placet)
sufferamus.

C A P. XXXIII.

Synchoresis est, cum dictum aliquod aut ar-
gumentum condonatur. Verr. 7. Objectio
fuit Oatoris, quam multorum probavit Testi-
monis. Responsum est Amicorum Verris: Si
sacrilegus, sit fur, sit fugitiuorum omnium vitio-
rumq; princeps: (Incons.) at est bonus Imperator.
Æneid. 7. Objectio in Resp. continetur.
Non dabitur regnū (esto) prohibere Latinis:
(Incons.) At trahere, atque moras tantis licet
addere rebus.

Pro Flacco. Objectio intelligitur, Homines sc
Gracos in plurimis rebus excellere. Cui respon-
detur, Tribuo Gracis litteras: de multarum ar-
tium disciplinam: non adimo sermonis leporem,
ingeniorum acumen, dicendi copiam: denique
etiam, si qua sibi alia sumunt, non repugno. (In-
cons.) Testimoniorum religionem & fidem nun-
quam ista natio coluit. Item pro Rabirio: (Ob.)
At fuit cum Saturnio vester patruus. (Resp.)
Fuerit: & fuerit nullā desperatione rerum sua-
rum, nullis domesticis vulneribus coactus: indu-
xerit eum L. Saturnini familiaritas, ut amicitii-
am patriæ anteponeret: (Incons.) Idcirco ne oport-
uit C. Rabirium desciscere à republica?

Delectat hoc ornamentum in oratione præ-
cipuè,

cipue, cum id concedimus, quod ei, cui conceditur, nocet: ut sæpe fit in contentionibus & controversiis. Pro Ligario obiectio fuit Tuberonis accusatio: Responsio est, *Habes igitur Tubero, (quod est accusatori maximè optandum) consitentem reum: (Inconf.) sed tamen hoc ita consitentem, se in ea parte fuisse, quâ te, Tubero, qui virum omni laude dignum patrem tuum. Itaq; prius de vestro delicto confiteamini necesse est, quàm Ligarii ullam culpam reprehendas.*

ATque hæc de ornamentis Elocutionis: quæ quæ plura concurrerint, eò pleniorum orationis efficiant necesse est: ut in illo exemplo Ligarianæ defensionis, Certè contra ipsum Cæsarem est congressus armatus. Quid enim, Tubero, tum ille distri-
xerat in acie Pharsalica gladius agebat? cuius latus ille mucro petebat? quis sensus erat armorum tuorum? quæ tua mens? oculi? manus? ardor animi? quid cupiebas? quid optabas? Hic Metonymiæ variz sunt gladius armorum, pro subiecto homine: sed Metaphoræ sunt illustriores, ardor, imprimisque illæ, sensum & actum tribuentes rebus inanimatis gladio, mucroni, armis, agebat, petebat, sensus: tum Synecdochæ, mucro pro gladio, latus pro toto homine: tum in verbis, agebat, petebat, cupiebas, optabas, sunt Epistrophæ finis, denique in sententia tota est Apostrophe vehementis & instantis Interrogationis. Quibus omnibus troporum figurarumque generibus sic usus orator esse dicitur, ut Cæsari quamvis & iudici & adversario, tamen, velut incantato & stupefacto, color variè mutatus sit, & libelli quidam è manibus exciderint. Illa videlicet Platonis *γενεσις* fuit, illaque flexanima dominæque summi Imperatoris oratio.

CAP. XXXIV. five

Appendix de figuris secundariis.

PRimariis hisce dictionis & sententiæ figuris, adjiciantur totidem, in utroque genere, secundariæ.
 1. Eclipsis, 2. Pleonasmus, 3. Asyndeton, 4. Polysyndeton, 5. Hyperbaton, 6. Zeugma, 7. Antithesis, 8. Gracismus: item 1. Parrhesia, 2. Erotesis, 3. Parenthesis, 4. Parathesis, 5. Periphrasis, 6. Synonymia, 7. Hypotiposis, 8. Præmonitio, 9. Transitus, 10. Rejection.

Figura dictionis 8.

Eclipsis est, quando verbum aliquod, in constructione necessarium, omittitur, ad exprimendum affectum. Ità Admirationem præ se fert imperfecta illa Veneris locutio, *Æneid. 1. Sed vos qui tandem?* ubi omittitur *estis*: & illa Pamphili, Indignationem. *And. A. 1. S. 5. Tant d'unne rem tam negligenter agier?* ubi deest *deceret*. Q. Desinit esse, cum subtractum verbum aliquod, satis ex cæteris intelligitur: ut Cælius in Antonium, *Stupere gaudio Græcus*, Simul enim auditur, subauditur *cæpit*.

Pleonasmus est, quando verbum aliquod in oratione redundat: indicat autem, cum Emphasis, vehementiam aut certitudinem: ut *Ubi gentium? Hisce oculis vidi*. Sed qui talem Emphasis non habet, otiosus est, & vitiosus. Emendavit hoc non inurbanè in Hircio Cicero: qui, cum ille in Pansam declamans, *filium à matre decem mensibus in utero latum esse dixisset*, Quid? (inquit) *aliæ in penula solent ferre?*

Asyndeton est, quando in vocabulorum congerie omittitur conjunctio copulativa, ob celeritatem & acrimoniam: qua de re sic Plutarchus. *Asyndeton fit non modò celeritatis, sed etiam Emphasis patheticæ gratiæ*. Et Fabius, Lib. 11. cap. 3. *Quia conjunctionibus caret, Dissolutio vocatur: apta, cum quid instantius dicimus.*

Nim

Figura secundaria. De Elocutione. 129

Nam & singula inculcantur, & quasi plura sunt: ut Adelphi. A. 3. S. 2. Tot res repente circumvallant, unde emergi non potest: vis, egestas, iniustitia, solitudo, infamia. Ubi singulæ voces Asyndetæ, sunt Emphaticæ. Sic Ibidem. Ceteros ruerem, agerem, raperem, tunderem, proflernerem. Hic si verba conjunctionibus copulenter, languet stricta vis & impetus orationis.

Poly syndeton est, quando conjunctiones, ob orationis gravitatem, neque etiam sine Emphasi, redundant: ut

Et properare loco, & cessare, & querere, & uiui, Hor. ep. 7. l. 1.

Et Liv. lib. 8. Dec. 3. somnus, & vinum, & epula, & scorta, & balnea, corpora atque animos enervant. De his ita Q. Lib. 1.1. cap. 3. Contrarium est Schema, quod conjunctionibus abundat: illud Asyndeton, hoc Poly syndeton dicitur, utrumque horum Coacervatio. Fors quidem unus: quia acriora facit & instantiora quæ dicimus, & una quandam præ se ferentia, velut sæpius erumpentis affectus.

Hyperbaton est verborum, à recto constructionis ordine, in alium concinniores, elegantia & varietatis ergo, transpositio: ut in prima primæ orationis sententia. Quæ res in civitate duæ plurimum possunt, eæ contra nos ambæ faciunt in hoc tempore, summa gratia & eloquentia: quarum alteram (C. Aquilli) vereor, alteram metuo: eloquentia Q. Hortensii, nè me dicendo impediatur, nonnihil commoveor: gratia Sex. Nævii, nè P. Quintio noceat, id verò non mediocriter pertimesco. Naturalis enim ordo longè diversus est: Gratia & eloquentia summa, quæ duæ res possunt plurimum in civitate, ambæ eæ faciunt contra nos in hoc tempore: quarum vereor alteram, (C. Aquilli) metuo alteram: commoveor nonnihil, nè eloquentia Q. Hortensii impediatur me dicendo; pertimesco, verò id non mediocriter, nè gratia Sex. Nævii noceat P. Quintio. Quàm hic ordo absonus, quàm ingratus foret? Hac de re sic Quintilianus, Lib. 8. cap. 6. Hyperbaton. [i. verbi transgressionem] quam frequenter ratio compositionis & decor postulat, non imme-

ritò inter virtutes habemus. Fit enim frequentissime aspera, & dura, & dissoluta, & hians oratio: si ad necessitatem ordinis verba redigantur: Differenda igitur quedam, & præsumenda: atque, ut in struendis lapidum impolitorum, loco, quo convenit, quidque ponendum: nec aliud potest sermonem facere numerosum, quàm opportuna ordinis mutatio.

Zeugma est, cùm verbum aliquod aut adiectivum, semel in sententia expressum, ad plura, diversorum generum, numerorum, aut personarum, supposita refertur, cum quorum proximiori concordat. Est autem triplex.

Protozeugma, cùm vox illa communis exprimitur in principio: ut Eclog. I.

Sunt nobis mitia poma,

Castaneæ molles, & pressi copia lactis.

Mesozeugma, cùm in medio: ut Eclog. 5.

Semper honos, noménque tuum, laudésque manebunt.

Eclog. 7. caper tibi salvus & hædi.

Hypozeugma, cùm in fine: ut Brutus ¶ 140. *Egredere mihi illum, sibi me ille anteferebat.*

Est item Zeugma quoddam, quando vox communis, aut cum singulis, aut cum omnibus suppositis, concordat: ut Pro Cluent. *Vicit pudorem libido, timorem audacia, rationem amentia.* Liv. *Cùm terrâ Nabis, Lacedæmoniique: mari Romana classis urgebant.*

Antithesis est, cùm Opposita, seu Antitheta, in oratione invicem respondent. Estque vel singularis, vel gemina.

Singularis: ut Pro leg. Man. *Hujus orationis difficultas est exitum, quàm principium invenire.*

Hor. Sat. I. I. I. *Parvula nam exemplo est magni formica laboris.*

Mart. E. 72. I. 7. *Quisquis ubique habitat, Maximus nusquam habitat.* Cùm Opposita commutantur per Epipanodon, Antimetathesis dicitur: ut Q. I. 9. c. 3. *Non ut edam, vivo, sed ut vivam, edo.* Et P. in. Paneg.

Nun

Figura secundaria: De Blocutione. 131:

Non ideo vicisse videris, ut triumphares; sed triumphare, quia vinceretur.

Gemina Antithesis singulariter delectat: ut And. A. I. S. I. *Obsequium amicos, veritas odium parit.* Heren. l. 4. *Habet assentatio jucunda principia; eadem exitus amarissimos adfert.* Pro Quinct. *Ut, cum veritas cum hoc faciat, plus hujus inopia possit ad misericordiam, quam illius opes ad crudelitatem.*

Elegantissima autem est Antithesis, in qua opposita oppositis sapius respondent: sive singula singulis, ut, Pro Posthum. *Egentes in locupletes, periti in bonos, servi in dominos, armabantur; sive gemina geminis: ut Ver. Act. 5. Conserite hanc pacem, cum illo bello; hujus prætoris adventum, cum illius Imperatoris victoria; hujus cohortem impuram, cum illius exercitu invicto; hujus libidines, cum illius continentia: ab illo, qui cepit, conditas, ab hoc, qui constitutas accepit, captas, dicetis Syracusas.*

Græcismus, sive Hellenismus, est, quando constructio Græcæ linguæ propria, in sermone Latino usurpatur: ut Nobis non licet esse tam disertos.

(Terentius, utique, Vobis expedit esse bonas) Et
— didicisse fideliter artes

Emollit mores. — Hunc Græcismum Ed. Spencer, etiam in lingua vernacula, non ineléganter usurpat.

*For not to have been dips in Lethe Lake,
Could save the son of Thetis from to die, vid. c. 13:*

His superadditur Hysterologia sive Hysteron proteron, cum, in oratione, quod naturæ ordine præcedit, sequitur: ut, *Valeat atque vivit.* Item.

Postquam altos tetigit fluctus, & ad æquora venit:
Sed ea, quemadmodum Antiptolis & Hypallage, inventa videtur, magis ut autorum sive licentiam sive erratum excuset; quam ut idem nobis licere ostendat.

Neque-

Neque enim magis probatur istud Hysteron proteron, quàm aut Antiptosis, cum casus pro casu ponitur, ut Eun. A. 4. S. 3. *Eunuchum, quem dedisti nobis, quas turbas dedisti?* ut item in Prologo Andriæ: Æn. I.

Urbem, quam statuo, vestra est: — aut Hypallage, cum duæ dictiones commutant casus: ut, — *dare classibus austros:* pro *dare classes austris.* Et *gladium vaginâ vacuum in urbe non vidimus.* Pro vaginam gladio vacuum.

Sequuntur Figura sententia 10.

Parrhesia est, cum invidiosam aut odiosam liberè eloquimur, apud eos quos vereri debemus: Et est duplex: vel quâ crimen nobis intentatum confidenter fatemur, & defendimus; vel quâ aliis crimina audacter objectamus, & reprehendimus.

Prioris exemplum est pro Ligario: *Suscepto bello, Caesar, gesto etiam magna ex parte, nullâ vi cœsus, iudicio meo ac voluntate, ad ea arma profectus sum, quæ erant sumptis contra te, &c.* Defensionis excusationem mox subdit, *Quid autem aliud egimus, Tubero, nisi ut, quod hic potest, nos possemus?* Et pro Sylla, *adeffe animis, qui adestis corporibus: erigite mentes auresque vestras: & me de invidiosis rebus, ut ille putat, attendite.* Deinceps totam criminationem, de Catalina & Lentulo puniendis, liberè fatetur: sed ita, ut, pro invidia, gloriam & gratulationem extorqueat etiam inimicis. *Ego Consul cum exercitus perditorum civium — — — — — penâ redemi.*

Posterioris est in Verrem. Nam, in Exordio prima Actionis, iudicibus ipsis iudiciorum infamiam palam obijcere non veretur. *Inveteravit jam opinio, pernicio- sa reipub. vobisque periculosa, quæ non modò Romæ, sed & apud exteras nationes, precrebuit; His iudiciis, quæ nunc sunt, pecuniosum hominem, quamvis sit nocens, neminem posse damnari.* Et in Epilogo actionis ultimæ, cum eadem loquendi Parrhesia, iisdem audacter mitatur: *Siqua vis istum de vestra severitate eripuerit, populus*

populus R. brevius suum, me agente, recuperabit: ac si de mea---crescere licebit. Quamvis liberam hanc & minitacionem & reprehensionem, seria sui in eos favoris & benevolentiae professione, emollire videtur. Sed mehercules, vestra rei publicae causa, iudices, nolo, in hos delecto consilio, tantum flagitium esse commissum: nolo eos iudices, quos ego probarim atque delegerim, sic in hac urbe notatos, isto absoluto, ambulare, ut non cerâ, sed cerno oblitie esse videantur.

1. Erotelis est locutio, quâ aut sciscitatur; ut Eclog. 3.

Dic mihi Dameta: cujum pecus? an Melibaei?

Aut instamus; ut Catil. 1. Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? &c. (Ubi, eleganter ingeminatis Interrogationibus, miro artificio Catilinae instator) aut Contrarium vehementer indicamus: Interrogatio enim affirmativa vehementer negat; negativa vehementer affirmat: ut

---Æneid. 1. Et quisquam numen Janonis adores? Et

Eclog. 3. An mihi cantando victus non redderes ille?

Item pro Balbo.

Anne de nobis trahere spolia fœderatis licebit; de hostibus non licebit? An quod adipisci poterunt dicendo, id iis assequi pugnando non licebit? An accusatori majores nostri majora prœmia, quam bellatori esse voluerunt?

Est etiam ubi negativa Interrogatio, cum increpatione jubet; & affirmativa, similiter vetat: ut Æn. 4.

Non arma expedient, totâque ex urbe sequentur?

Et Eun. A. 4. S. 4. Exi foras scelestè: at etiam restitas?

Parenthesis est sententiola sententiae partibus commodè inserta; sed nec cum priori, nec cum posteriori cohzrens. Quam nos (inquit Fabius, lib. 9. cap. 3.) Interpositionem, Græci Parenthesin vocant: dum continuationi sermonis medius aliquis sensus intervenit.

De Parenthesi duæ sunt Regulae.

1. Parenthesis nec longa, nec frequens esse debet; quia hiulcam reddit orationem, & obscuram: ut monet

net Q. Lib. 8. cap. 2. Interjectione (quâ & oratores & Historici utantur, ut medio sermone aliquam inferent sensum) impediri solet intellectus; nisi quod interponitur breve est. Parenthesios autem mensura rarò Hexametrum unum, rarissimè duo excedit: ut in exemplis passim patet: quæ sicubi longior sit (nè sententiæ intellectus indè impediatur) prioris partis verba, post Parenthesin, repetenda erunt, & cum posteriori parte conjungenda: ut Pro Archia. Quoties ego hunc Archiam vidi, judices, (utar enim vestrâ benignitate, quoniam me in hoc novo genere dicendi tam diligenter attenditis) quoties ego hunc vidi, &c. Et pro Cluent. Saffia mater hujus Aviti, (mater enim à me nominis causâ tamen in hunc hostili odio & crudelitate est) mater, inquam, appellabitur, neque unquam illa ità de suo scelere & immanitate audiet, ut naturæ nomen amittat. Quo enim est ipsum nomen amantius indulgentiusque maternum; hoc illius matris (quæ multos jam annos, & nunquam maximè filium interfecit cupit,) singulare scelus indigne odio dignum esse putetis) ea igitur mater Aviti, &c. ubi post grandem Parenthesin, mater Aviti, post insertam mater repetitur.

2. Parenthesis Parenthesi rarò inseritur. Insertas Parentheses Treutlerus Method. Eloquentiæ. l. 1. omnino averfatur: Illorum autem scriptio (inquit) vel flagris coercenda erat, qui Parenthesibus suis, aliàs satis prolixis, novæ adhuc Parentheses infarcire solent. Hoc tamen aliquando facit Orator; qui, exemplo suprâ citato, duas trêsvs inserere non dubitavit. Videtur itaque Treutlerus, magister nimium severus, qui mendum, ità vel nullum, vel leviculum, tam graviter voluit castigari. Veruntamen insertæ Parentheses, (quò confusio partium vitetur) duabus potius virgulis, quàm propriis insignibus notanda erunt.

Parâthesis est, cùm verbo verbum, aut simplex in eodem casu, aut nonnunquam etiam conjunctum, Distinctionis vel Declarationis gratiâ, apponitur: ut;

Lupum

Lupum [piscem] non vidit Italia : sicut Joan. 14. 22. Dicit illi Judas, [non Iscariotes] Domine, &c.

Item Orat. l. 2. ¶ 82. Quoniam tribus rebus omnes ad nostram sententiam perducimus: [aut Docendo, aut Conciliando, aut Permovendo;] una ex tribus his, &c. Et Ep. 24. l. 9. Communitas vitæ atque victûs, remissioque animorum, maximè sermone efficitur familiari, qui est in convivii dulcissimus : ut sapientiùs nostri quàm Græci : illi συμποσία, aut σὺνδειπνα [i. compotationes, aut concenationes] nos convivio : quòd tam maximè simul vivitur.

De Parathesis, Parenthesis, & Erotesis

punctis, sive notis, vide Oratoriz. l. 1. c. 2. Sect. 1.

Periphrasis est rei, quæ verbo uno dici potest, per plura explicatio. Sic de Milonis servis, domini vitam adversus Clodium propugnantibus, ait Orator, Fecerunt id quod suos quisque servos in tali re facere voluisset. i. trucidârunt. Sic Poeta Ænean Periphrasî quàm nomine significare maluit.

Æn. 1. Arma, virumque cano, Trojæ qui primus ab oris Italiam fato profugus, Lavinâque venit Littora, &c.

Sic doctrina docendi, pro Oratoria : Romanæ eloquentiæ pater, pro Cicerone. De hac figura ita Q. 1. 8. c. 6. in fine. Pluribus autem verbis, cùm id, quod uno, aut paucioribus certè dici potest, explicatur; Periphrasî vocant [circuitum loquendi] qui est apud Poetas frequentissimus : ut Æn. 2.

Tempus erat quo prima quies mortalibus ægris Incipit; & dono divûm gratissima serpit.

Et apud Oratores non rarus, semper tamen adstrictior. Quicquid enim significari brevius potest, & cùm ornata latius ostenditur, περίφρασις est : cui nomen Latine datum est, Circumlocutio. Verùm hæc, ut, cùm decorum habet, Periphrasis; ita, cùm in vitium incidit, περίσολογία dicitur.

Synonymia [seu Palilogia] est congeries synonymorum : live sint singularia, ut, Abiis, excessis, evasis, erupit.

erapit. Item, Quicumque ubique sunt, qui fuere, qui que futuri sunt, posthac, stulti, stolidi, fatui, fungi, bardi, blenni, buccones, solus ego omnes longe anteco stultitiâ, & indoctis moribus; Sive conjuncta sint, ut pro Milone. Veterem consuetudinem fori, & pristinum morem judiciorum minimè vident. Item Pro Ligario. Et certè contra ipsum Cæsarem est congressus armatus. Quid enim, Tubero, tuus ille districtus in acie Pharsalica gladias agebat? cujus latus ille mucro petebat? qui sensus erat armorum tuorum? quæ tua mens? oculi? manus? ardor animi? quid cupiebas? quid optabas? Sic etiam apud Poetam.

Æn. I. Quem si fata virum servant; si vescitur aura
Ætherea; nec adhuc crudelibus occubat umbris;
Non metus.

In quibus exemplis omnia sunt *ισοδυναμῶντα*, seu idem propè significantia.

Palliogia facit ad amplificandum, & affectum vehementem excitandum; dum, ex re una multifariam expressa, plures veluti aculeos animo auditoris infigimus. Quem effectum Orator, loco novissimè citato, assecutus, *Nimis*, inquit, urgeo: *commoveri videtur adolescens*.

Sed habendus ubique Synonymorum delectus: quia vix duo usquam verbareperias adeò æquipollentia, ut non aliquo discrimine distinguantur; & ex iis alia tibi aliis aptiora fuerint: ut rectè *Q. I. 8. c. 3.* Cum idem frequentissimè plura significant (quod Synonymia vocatur) jam sunt alia aliis honestiora, sublimiora, nitidiora, jucundiora, vocaliora.

Vitium huic figuræ contrarium dicitur Tautologia, & Battologia: cum sine delectu congesta Synonyma, nihil aliud quàm tædium ac fastidiū orationi pariunt.

Hypotyposis est, cum res totæ ita particulatim & ordine exprimitur, ut coram videri videatur. Hujus figuræ definitionem Quint. non minùs acutè, quàm concisè, sic effert: *Hypotyposis est, quæ tota rerum imago quodammodo verbis depingitur.* Eamque idoneis exemplis deinceps illustrat: ut, *Æn. 5. 426.*

Con

Figura secundaria. De Elocutione. 137

Constitit in digitos ex templo arrectus uterque.

Et cetera, quæ nobis illam pugilum congregientium faciem ita ostendunt, ut non clarior fuerit spectantibus. Talis est ibidem convivii luxuriosi descriptio. Videbar videre alios intrantes, alios verò exeuntes; quosdam ex vino vacillantes, quosdam hesternâ potatione oscitantes: versatur inter hos Gallius, unguentis oblitus, redimitus coronis: humus erat immunda, lutulenta vino, coronis languidulis, & spinis cooperta piscium. Quid plus videret, qui intrasset? Sic urbium captarum crescit miseratio. Sine dubio enim qui dicit expugnatam esse civitatem, complectitur omnia, quæcunque talis fortuna recipit: sed in affectus minus penetrat brevis hic velut nuncius. At si aperias hæc, quæ verbo uno inclusa erant, apparebunt, & fusæ per domos ac templa flammæ; & ruentium tectorum fragor; & ex diversis clamoribus unus quidem sonus: aliorum fuga incertæ, alii in extremo complexu suorum coherentes; & infantium faminarumque ploratus; & malè usque in illum diem servatî fato senes: tum profanorum sacrorumque direptionefferentium prædas repetentiumque discursus; & ætæ ante suum quisque prædonem catenatis, & conata retinere infantem suum mater; & sicubi majus lucrum est, pugna inter victores. Licet enim hæc omnia (ut dixi) complectatur everso; minus est tamen totum dicere quàm omnia.

Præmunio, sive Præparatio, est, quando adversus eorum, quæ dicturi sumus, reprehensionem, nos præmunimus, rationem aliquam aut causam prætendentes. Sic Orator promissis ad Siculos olim factis, se præmunuit contra Cæcilium, & alios, qui mirarentur eum jam ad accusandum descendere, qui prius omnino defendere consuevit. Pro Milone. Præmunio est adversus Clodianos, ex synceritate. Fecerunt id servus Milonis (dicam enim non derivandi criminis causâ; sed ut factum est) quod suos, &c.

Transitio est, quâ connectuntur partes orationis. Est autem vel perfectæ vel imperfectæ.

Perfecta est, quâ dicitur & quid dictum sit, & quid dicendum: ut Satis multa de turpitudine: dicam deinceps

inceps quod proposui de periculo. Item.

Quoniam de genere belli dixi, nunc de magnitudine pa-
ca dicam. Item.

Hactenus arborum cultus, & sidera cæli :

Nunc te, Bacche cenam, &c.

Transitio imperfecta est, quâ, aut quid dictum, aut
quid dicendum sit, dicitur : Pro Ameri. *Agè nunc i-*
videamus, iudices, quæ consecuta sunt. Item Salustius
Jugurth. De Africa, & ejus incolis, ad necessitudinem
rei facti dictum.

Transitio facit ad ornatum & attentionem, ad re-
rum intelligentiam & reminiscenciam.

Rejectio est, cum aliquid aut in alium locum, aut in
aliud tempus rejicimus, aut omnino à causa & ora-
tione nostra removemus.

Rejectio, quâ quid in commodiorem locum refe-
ratur, est pro Plancio : *Posuit hoc idem quod tu, Cassi-*
Laterensis : quamobrem de isto paulò post dicam. Item
pro lege Manilia. Sed de Lucullo dicam alio loco : & illi
dicam, Quirites, ut neque vera laus ei detraha, orationem
meâ, neque falsa affixa esse videatur.

Rejectio in aliud tempus sit, vel brevitatis studio
vel propter temporis angustias. Sed Scitum est cas-
sam conferre in tempus, cum asserre plura, si cupias, me-
queas.

Tertii generis Apodioxis est, pro Sex. Roscio. *Erunt*
criminatio tota, ut arbitror, dissoluta est : nisi fortè expro-
betis ut illa diluam, quæ de peculatu, ac de ejusmodi re-
bis commentitiis, inaudita vobis ante hoc tempus, ac non
objecit : quæ mihi iste visus est ex alia oratione declamata-
quam in alium reum commentaretur ; ita neque ad crim-
Paricidii, neque ad eum qui causam dicit, pertinebat.
Et pro Posthumo : *Quid ego sensum defendam hoc loco*
iudices ? omni equidem loco debeo : ita de me meritis
ille ordo. Sed id nec agitur hoc tempore ; nec cum Post-
humus causa res ista conjuncta est.

R H E T O R I C Æ

Liber Secundus,

DE PRONUNCIATIONE.

C A P. I.

E Locutionis (quæ prima fuit Rhetoricæ pars) præcepta, in tropis & figuris exposita sunt: sequitur (a) Pronunciatio sive est (b) Actio, pars altera institutæ artis.

(c) Pronunciatio (d) externa orationis exornatio, apta scilicet ejusdem enuntiatio, Elocutione certè (e) multò præstantior & efficacior.

Ad Cap. I.

(a) (b) Quintil. l. i. c. 3. Pronunciatio à plevisq; Actio dicitur: sed prius nomen à voce, sequens, à gestu videtur accipere.

(c) Heren. l. i. ¶ 5. Pronunciatio est vocis, & vultus & gestus, moderatio cum venustate.

(d) Vide (2) in notis ad c. i. l. i.

(e) Orat. l. 3. ¶ 31. Hæc ipsa omnia perinde sunt ut aguntur. Actio enim in dicendo una dominatur: sine hac summus orator esse in numero nullo potest: mediocri tunc instructus summus sæpe superare. Huic primas dedisse Demosthenes dicitur, cum rogaretur, quid dicendo esset primum: huic secundas: huic tertias. Quò mihi melius illud ab Æschine dictum videri solet, qui cum propter ignominiam judicii cessisset Athenis, & se Rhodum contulisset; rogatus à Rhodiis, legisse fertur orationem illam egregiam, quam in Ctesiphontem contra

tra Demosthenem dixerat : quâ perleità, petitur est
eo postredie, ut legeret illam etiam, quæ contra à Demo-
stheni pro Ctesiphonte est edita : quæ cum suavissimâ
maximâ voce legisset, admirantibus omnibus, Quando
quit, magis admiraremini, si audissetis ipsum? Ex eo se-
tis significavit, quantum esset in Actione, qui oratione
eandem, aliam esse putaret Actore mutato. Quint. 1. 1.
c. 3. Cujus etiam rei magnum argumentum Hortensius
est diu princeps Oratorum, postea æqualis Ciceronis, per-
tinet autem secundus : cujus tamen scripta tam longe ab-
fuerunt ab illa vivæ eloquentiæ fama, ut appareret al-
quid placuisse eo dicente, quod postea legentis non in-
merint.

CAP. II.

De Tono, Sono, & Prosodia.

PARTES pronuntiationis duæ sunt : vox
Prolatio, quæ communi nomine, Pronun-
ciatio; & Gestus, quæ itidera Actio, dicitur.
Atque harum partium altera ad aures, altera ad
oculos pertinet : per quos duos sensus, omni-
ferè cognitio ad animum pervenit.

Prolatio est, quâ orationem (a) non eo
dem tenore, sed gratiâ (b) vocis varietate pro-
ferimus.

Vocis autem varietas consistit, in Tono, So-
no, & Prosodia.

Tonus, vocis modulus, est vel superior seu
acutus; vel inferior seu gravis : unde (c) in-
tendi seu ascendere, & remitti seu descendere
vox dicitur; ut in notis Musicis.

Sonus, vocis vis, est vel elatus seu argutus
vel submissus seu suppressus : quo vox, (d)

sive inferior sive superior sit, tum elevari, tum deprimi dicitur, unde facilius, vel difficilius audistur.

Prosodia, seu Accentus, est quâ aliqua Dictionis syllaba præ cæteris (e) accinitur. Accentus, qui Græcis triplex est, acutus (´) gravis (`) circumflexus (~), Latinis (f) unicus est, Acutus.

Accentus sicuti (g) sedes triplex est: ultimâ, penultimâ, & antepenultimâ Dictionis syllabâ. Ad quam dignoscendam triplex datur Regula.

1. Monosyllaba omnia acutuntur.
2. Disyllaba omnia acutunt priorem.
3. Hyperdisyllaba, penultimâ longâ, eandem acutunt: brevi, antepenultimam, vide primam Reg. de mediis.

Sed duo accentum transponunt.

1. Conjunctio enclitica (h) *que, ne, & ve*, dictioni annexa accentum cum à penultima, tum ab antepenultima (i) in ultimam inclinât: ut Catil. 1. *Nihilne te nocturnum praesidium palatii---nihil horum ora vultusque moverunt?* Et mox *me ipsum inertiae nequitia'q; condemno.*

2. Etiam dissimilitudo dictionum similium invicem respondentium, sive principium, sive finem occupet, accentum à loco naturali & proprio, ad se attrahit: ut Catil. 1. *ut non emissus ex urbe, sed immissus in urbem esse videatur.* Sic Eun. Prol. *Æquum est vos cognoscere, atque*

quæ ignoscere. Et Quint. l. 9. c. 3. Neminem posse alteri dare matrimonium, nisi penes quem sit patrimonium. Item Nocumenta Documenta. Et, Inimici potius quam amici est; amare malle quam amare.

Atque hæc Prosodiarum ratio in omni servatur tum Toni tum Soni mutatione.

Ad Cap. 2.

(a) Orat. l. 3. in fine. Ad aures nostras & actionis suavitatem, quid est vicissitudine, varietate, & commutatione aptius? Nunc enim acriori contentione ascendere, nunc etiam Tonorum tanquam gradibus descendere; nunc elevare vocem, nunc deprimerе, juvat. Perpetuata autem Monotonia turpis & ingrata est. Q. l. 11. c. 3. Vitemus igitur illam quæ Græcis *μωκτονια* vocatur, una quædam spiritus ac soni intentio, non solum ne dicamus omnia clamosè, quod insanum est; aut infra loquendi modum, quod motu caret; aut submisso murmure, quo etiam debilitatur omnis intentio; sed ut in iisdem partibus, iisdem affectibus, sint tamen quædam, non ita magnæ, vocis declinationes; prout verborum dignitas, assentientiarum natura, aut depositio, aut inceptio, aut transitus, postulat.

(b) Vocis Orat. l. 3. in fine. Ad actionis usum atque, tandem, maximam sine dubio partem Vox obtinet: quæ primum est optanda nobis: deinde, quæcunque erit, ea teneanda. Et mox. Ad vocem in dicendo obtinendam, nihil est utilius, quam crebra mutatio; nihil perniciosius, quam effusa sine intermissione contentio. Vide (c)

(c) Intendi. Orat. Perf. Vocis quidem bonitas optanda est: non est enim in nobis: sed tractatio & usus in nobis. Ergo ille princeps variabit, & mutabit, & omnes sonorum tum intendens tum remittens, persequitur gradus.

(d) Sive inferior. Nam & Tonus inferior, ut in Musica Bassus, sono arguto ac elato edi potest; & con-

trà superior, ut triplex, sono leni, & submisso.

(e) *Accinitur.* i. clariùs, & apertiùs, cum majori mora, effertur.

(f) *Unicus est, acutus.* Gravis enim nihil aliud est, quàm Acuti absentia seu privatio. Notatur quidem alicubi, sed in *a* alium usum: ad Pronunciationem nihil confert. Circumflexus etiam notatur; & in duplicem usum: sed in voce, vel, tanquam gravis, nullam habet vim, ut in *Musâ*; vel eam quam Acutus, ut in *gustâram*. Neque enim *Musâ* ablat. secus effertur, quàm *Musa* nominat. quia omnia disyllaba priorem acuunt; neque *a* in *gustâram*, aliter quàm in *gustare*: cum utrobique penultima longa similiter acuenda sit. (Vide suprà Regulam 2. & 3.) Itaque Orat. Perf. ¶ 10. sic Orator: *Ipsa natura, quasi modularetur hominum orationem, in omni verbo posuit acutam vocem: nec unâ plus; nec à postrema syllaba citra tertiam. Tertiam hic intelligit Orator inclusivè: ut Musici in Concordiis dicunt notam tertiam & quintam; & Medici in Febribus diem b tertiam & quartam. Secus enim penultima est prima ab ultima; & antepenultima (citra quam naturaliter non est Accentus) est secunda: quam hic Orator, ipsam ultimam annumerans appellat tertiam.*

a Vide l. i. Oratoriæ c. 2. Sect. 1. post notas. *b* Unde febris tertians & quartans, quæ 2. & 3. quaque die accedit.

(g) *Sedes triplex.* Orat. Perf. ¶ 10. *Natura in omni verbo posuit acutam vocem: nec unâ plus; nec à postrema syllabâ citra tertiam.* Itaq; ut Latini acuunt ultimam, penultimam, & antepenultimam; ita Græci suum habent ὀξύτρον, παρὸξύτρον, περὶπαρὸξύτρον.

(h) *Que.* Itaque, utique, undique, acuunt primam: sed in iis que non est conjunctio enclitica; sed pars compositi.

(i) *In ultimam inclinat.* Hoc præceptum cum sit perpetuum, frustra Acuti nota particulæ encliticæ præigi solet.

CAP. III.

De voce singularum Distionum.

Prolatio est vel Distionum singularum, vel Distinctionum seu Partium Sententiæ, vel Sententiæ integræ.

Singulæ cujusque Distionis syllabæ, (a) præsertim extrema, distinctè & clarè proferantur.

(b) Emphatica al' æque præcipuæ notæ verba, præsertim Antitheta seu invicem respondentia, paulò altiore voce & Tonum & Sonum requirunt. Atque in his relucet insigniores Tropi, ut in Clod. *Integritas tua te purgavit, pudor eripuit.* Æn. 8. *Pontem indignatus Araxes.* Phil. 2. *gremium suum, & totum tribunal implevit.* Catilinariâ 2. *pudor & petulantia, pudicitia & stuprum, fides & fraudatio, pietas & scelus, &c.* (vide Meton. adjuncti) in illustri Allegoria, invicem respondent. Et Æn. 7. *Supri & Inferi.*

Flectere si nequeo Superos, Acheronta movebo.

Pro Corn. Balbo. *An linguâ & ingenio præfieri aditus ad civitatem potuit; manu & virtute non potuit?* Hic verba Emphatica, *lingua & manu, ingenio & virtute*, invicem respondent. Quæ omnia elatiori voce proferenda sunt.

Similis est in verborum figuris Pronunciatio. *Litigat & podagra Diodorus, Flacce laborat: Sed nil Patrono porrigit: hac chiragra est.*

Hic

Hic enim *podagra* & *chiragra*, voces nempe quibus infidet figura, supra reliquas efferuntur. Par est in cæteris ratio.

Ipsa sonant arbuta, Deus Deus ille, Menalca.

Te dulcis conjux, te solo in litore secum,

Te veniente die, te decedente canebar.

Certus locus, certa lex, certum tribunal. Ubi Deus bis, te quater expressa, & certus, certa, certum, similem obtinent prolotionem.

Ad Cap. 3.

(a) *Præsertim extrema* : quia terminationis occultatio, occultat ferè sensum sententiæ : hic tamen supinâ discentium, nè dicam docentium, negligentia in scholis nonnullis nimium peccatur.

(b) De Emphasi vide Orat. l. i. c. 2. Sect. i.

C A P. I V.

De voce Distinctionum.

HAbent & Sententiarum Distinctiones suos Pronunciandi modos.

Comma vocis tenorem continuat in Dictione ultima, cum pausa brevissima : Semicolon cum paulò longiori.

Periodus vocis tenorem, seu tonum communem, in ultima deprimit, cum intervallo longissimo : Colon cum breviori.

Eroticis pura tonum communem in ultima elevat : sic etiam quæ particulas merè interrogativas, quæ nihil addunt significationis, præfixas habent : Ut *Num, An, Ne, Anne, Nonne.*

G

Sed

Sed Erotetis, quæ à nomine interrogativo inchoatur, (ut *Quis, Quid, Uter, Qualis, Quantum, Quor, Quotus*) aut ab Adverbio interrogativo aliquid adsignificante, (ut *Ubi, Unde, Quod, Quorsum, Quando, Quousque, Quoties, Quam, Quomodo, Cur, Quare,*) desinit ut Periodus; & Tonum elevatum retrahit ad Interrogativum: sicut Euphonesis (quæ etiam desinit ut Periodus) ad (a) particulam Exclamandi.

Paranthesis (sive semicirculis, sive a virgulis notetur) tono inferiori & sono submissiori toni proferenda est; semperque desinit ut Comma.

Parathesis proferetur ut Parenthesis: sed desinit ut Distinctio ejus primaris, sive perfecta sit sive imperfecta: aut, si nulla sit, ut Comma.

a Vide Oratoriz Lib. I. Cap. 2. Sect. I.

Distinctionum Exempla vide initio Catil. 1.

Cæterum quia in Sententiis aliæ sunt, pro varietate affectuum, vocis varietates; ideo Distinctiones, quæ Sententiarum sunt partes, earum etiam sunt participes. Ut docet l. 11. c. 3. Q. Proponamus (*ait*) nobis illud Ciceronis, in oratione nobilissima pro Milone, principium: nonne ad singulas penè distinctiones, quamvis in eadem facie, tamen quasi vultus mutandus est? *Etsi vereor (Judices) nè turpe sit, pro fortissimo viro dicere incipientem, timere;* Etiam si est toto proposito contractum atque submissum, quia & exordium est, & sollicitum exordium;

dium ; tamen fuerit, necesse est , aliquid plenius
& erectius, dum dicit, *pro fortissimo viro* : quàm
cùm, *Et si vereor, & turpe fit, & timere.*
Jam secunda respiratio increſcat oportet, na-
turali quodam conatu, quo minùs pavidè dici-
mus quæ ſequuntur ; & quo magnitudo animi
Milonis ostenditur. *Minimèque deceat, cùm*
Titus Annius ipſe magis de Reipublicæ ſalute,
quàm de ſua perturbetur ; Deinde quaſi objur-
gatio ſui eſt, *me ad ejus cauſam, parem animi*
magnitudinem afferre non poſſe; Tum invidioſio-
ra, tamen hac novi judicii nova forma terret ocu-
los. Illa verò jam penè apertis (ut aiunt) ti-
bilis : *Qui quocunque inciderunt, veterem con-*
ſuetudinem fori, & priſtinum morem judiciorum
minimè vident. Nàm ſequens latum etiam, at-
que ſuſum eſt : *Non enim coronâ conſeſſus veſter*
cinctus eſt, ut ſolebat. Quod notavi ut appare-
ret, non ſo ò n in membris cauſæ, ſed etiam in
articulis , eſſe aliquam Pronunciandi varietatem,
ſine qua nihil neque majus, neque minus eſt.

Ad Cap. 4.

(1) Particulam *Ex iam* : ut *O, Utinam, Proh, En,*
Heu. Exempla, vide lib. 1. cap. 24.

C A P. V.

De voce integra Sententiæ.

Sequitur Prolatio Totius Sententiæ ; in quaſi
figuræ Sententiarum, Aff. Cuius que omnes,
comprehenduntur.

G 2

Atque .

Atque hic cantus ille est, quem Tullius, Orat. Perf. §. 10. Demosthenem & Æschinem significasse dicit, cum vocis flectiones & inclinationes invicem exprobrarent, non ideo improbandas : cum enim uterque alteri objiciat, palàm est utrumque fecisse.

(a) Submissiori ac graviore voce orationem suspicari, hic paulatim insurgere, donec ad debitum tenorem ventum fuerit, atque hinc in exitu, ad priorem vocis gravitatem & submissionem paulatim relabi, utile ac suave erit.

Vocis tenor, maximam partem, debet esse (b) mediccris inter imam summamque, inter elatam & submissam : unde, in utramque partem, prout res postularit, recedatur. Est enim non minus variandæ vocis in oratione tors, quàm fuit in singulis Dictionibus & Distinctionibus, virtus & venustas.

Exemplum vocis acutæ & argutæ est pro Ligario : *Vide, Cæsar, quàm non reformidem : quantalux tua liberalitatis & sapientiæ mihi apud te dicenti oboriatur. Quantùm potero voce conzendam, ut hoc populus Romanus exaudiat. Suscepit bello, Cæsar, gesto etiam ex magna parte nullâ vi coactus, iudicio meo ac voluntate, ad arma profectus sum, quæ erant sumpta contra te. Et hanc Orator ipse contentionem vocis prædixit. Similiter, cum populus, acclamatione adversus Ciceronem pro Rabirio agentem turbaret, Nihil (ait) me clamor iste commoveret, sed consolatur ; cum indicat esse quosdam cives imperitos, sed non multos. Nunquam (mihi credite) Pop.*
Ro.

Romanus hic qui flet Consulem me fecisset; si vestro clamore perturbatū iri arbitraretur: Quamvis jam levior est exclamatio: *Quin continetis vocem indicem stultitiæ vestræ, testem paucitatis.*

Exemplum gravis & submissæ vocis est Phil 2. Si inter cæram in tuis immanibus poculis accidisset quis non turpe duceret? In cætu vero Populi Romani, publicum negotium gerens, magister equitum, cui rustiare turpe esset, is vomens, frustis esculentis vinum redolentibus, gremium suum, & totum tribunal, implevit. In redditione Collationis, producenda sunt omnia, trahendæ vocales, aperiendæ fauces, quod major quàm antea sceditas exprimat.

Sunt etiam suæ singulis Affectibus voces, ut ostendit Orator, Orat. lib. 3. in fine. *Omnia motus animi suum quendam à natura habet vultum & sonum, & gestum: totumq; corpus hominis, & ejus omnis vultus, omnesq; voces, ut nervi in fidibus, ita sonant, ut à motu animi sunt pulsæ: Nam voces, ut chordæ sunt intentæ, quæ ad quemque tactum respondeant: [acuta gravis, cita tarda, magna parva;] quas tamen inter omnes est, suo quoq; in genere, mediocris. Atq; etiã illa sunt, ab his delapsæ, plura genera: lenè asperum, contritum diffusum, continenti spiritu intermisso, fractum scissum, flexo sono, attenuatum inflatum.*

In miseratione vox erit flexibilis, plena, interrupta, flebilis: ut in illo Gracchanæ orationis loco, 3. De O. at. *Quò me miser conferam? quò*

vertam? in capitoliumne? at fratris sanguine redundat: an domum? matremne ut miseram, lamentantemq; videam, & abjectam? Quæ à Graccho Tullius ait æta sic esse, oculis, voce, gestu; inimici ut lachrymas tenere non possent.

In iracundia vox contraria est, acuta, inclinata a crebro incidens. Phil. 3. O præclaram illam eloquentiam tuam, cum es nudus concionatus! Quid turpius? quid facilius? quid supplicis omnibus dignum? num exspectas dum te simulis fodiam? Hac te, si ullam partem habes sensus, lacerat; hac te cruciat oratio. Vercor ne imminuam summorum virorum auctoritatem & gloriam: dicam tamen dolore commotus: Quid indignum, quàm vivere eum qui imposuerit diadema; cum omnes fateantur jure interfectum esse, qui abjecerit? Talem vocem requirit Reticentia illa: Jam cælum terramq; meo sine numine venti, &c.

In metu & verecundia demissus & hæsitans sonus est. Ter. Eun. Totus, Parmeno, tremo, horreoque, postquam aspxi banc. Talis vox Ciceronis fuit in plerisque exordiis, ut pro Dejotaro etiam significatur: Cum in omnibus causis gravioribus, C. Cæsar, initio dicendi commoveri soleam vehementius, quàm videtur vel usus, vel ætas postulare; tum in hac causa ita me multa perturbant, ut quantum mea fides studii mei afferat ad salutem regis Dejotari defendendam, tantum facultatis timor detrahât. Pro Quintio rationem addit, Semper equidem magno cum metu incipio

incipio dicere. Quotiescunque dico, toties mihi videtur in iudicium venire, non ingenii solum, sed etiam virtutis, atque officii: ne aut id profiteri videar, quod non possum implere; quod est impudentia: aut id non efficere quod persum, quod est aut perfidia, aut negligentia, &c.

In voluptate tenerum, lene, effusum, hilaratum vocis genus, operatur. Qualis est illa vox *Æneæ*, pictum in tapetis Trojæ excidium intuentis.

Constitit, & lachrymans, *Quis jam locus*, inquit, *Achate*,

Quæ regio in terris nostri non plena laboris?
En Priamus: sunt hic etiam sua præmia laudi;
Sunt lachrymæ rerum, & mentem mortalia tægunt.
solve meum: feret hæc aliquā tibi fama salutem.

Dolor sine commiseratione, grave quiddam, & imo pressu ac sono obductum, requirit. In *Pison*. *Meministine*, cœnum, cum ad te quinquaginta ferè horâ cum *G. Pisone* venissem nescio quo è gurgustio te prodire, involuto capite soleatum? & cum isto ore fœtido teterrimâ nobis popinam inhalâsses, excusatione te uti valetudinis, quod diceretis vinolentis te quibusdam medicamentis sole-re curari? quam nos causam cum accepissemus, (quid enim facere poteramus) paulisper stetimus in illo gætarum inarum nidore atque fumo: unde tu nos, cum improbiissime respondendo, tum turpissime eructando, ejcisti.

In blandiendo, satisfaciendo, rogando, levis vox & summissa est: *Æneid. 4.*

Mene fugis? per ego has lachrymas, dextramque
tuam te

(Quando aliud mihi jam misera nil ipsa reliqui)
Per connubia nostra, per inceptos hymenæos;
(Si bene quid de te meruê fuit aut tibi quicquam
Dulce meum) misere domûs labentis, & istam
Oro (si quis adhuc precibus locus) exue mentem.

ATque hæc de vocis moderatione: ad quam ob-
tinendam, optimum esse censet Fabius, edisce-
re quàm maximè varia, quæ flexus omnes ha-
beant edq; quotidie ità dicere, ut agimus: ut simul in
omnia paremur. Sic Cicero vitium hæc moderationi
contrarium emendavit. Brut. T. 140. Omnia enim
sine remissione, sine varietate, vi summâ vocis, & to-
tius corporis contentione dicebat: Sed peragratâ
Graciâ & Aliâ, omnium generum Rhetoribus auscul-
tatis, & ad hoc remedium adhibitis, tandem non mo-
dò exercitator, sed propè mutatus rediit.

Ad Cap. 5.

(1) *Submiss. Heren. l. 3. T. 27. Firmam quàm maximè
poterimus in dicendo vocem conservare: si sedatâ & de-
pressâ voce principia dicemus. Nam læduntur arteriæ, si,
antequam leni voce permulse sunt, acri clamore complean-
tur. Quanquam depressa vox nec in exitu, nec in initio
perpetua est; nè deprehensum artificium satietatem
pariat, & tedium. Orator enim Initiū vocem, Catil. 1.
& vocem Exitus pro Amerino, intendit. Siquidem Ini-
tium illud est Apostrophe multiplicis & vehementis
Interrogationis: atq; in Epilogo, Patheticæ ad Chryso-
gonum Apostrophæ inserit Orator Protopopziâ Ros-
cii, sinjuriam cum Chrylogono, & crudelitatem expo-
stulantis; non sine Exclamatione instantibus aucta in-
terrogationibus: deinde ad Judices reversus, eos sæ-
pius per Deos immortales adjurans, seriis & hortati-
onibus & monitionibus permovet, & abruptè definit.*
Neque

Neque enim aut illius *Initii*, aut huius *Epilogi* vehementia, sine intentiori voce rectè proferuntur.

(b) *Mediocris*. Orat. 1. 2. In omni voce est quiddam medium: sed suum cuique voci: deinde est quiddam contentionis extremum, quod tamen inferius est quàm acutissimus clamor: est item quiddam in remissione gravissimum; quoque tanquam suorum gradibus descenditur. Item. 1. 1. c. 2. Neque gravissimus, ut in Musica, sonus; nec acutissimus, orationibus convenit. Nam & ille parum clarus, nimiumque plenus, nullum afferre animum potest; & hic prætenus, ac immodice claritatis, cum est ultra verum, tum neque pronunciatione flexi, neque diutius ferre intentionem potest. Nam vox, ut nervi, quò remissior, hòc & gravior & plenior; quò tensior, hòc tenuis & acuta magis est. *Medii* itaque utendum sonus: hique, cum augenda intentio est, excitandi; cum submittenda sunt, temperandi.

Verùm hæc quæ de voce præcipiuntur, vix queunt sine viva præceptoris voce ad amussim percipi: ut 1. 1. c. 8. monet Q. Quando attollenda, vel submittenda sit vox quid quoque flexu, quid lenius, celerius, concitatius, lenius, dicendum, demonstrari, nisi in opere ipso, non potest.

CAP. VI.

De Gestu.

HActenus de Voce: Actionis lex & gestus superest, (quam Quintilianus. Lib. 1. Cap. 11. Chironomiam appellat.) (a) virtutis multò majoris, quàm ulla Vox esse possit.

Lex una hîc summa est, ut omnes vocis flexiones, atque animi motus comiteretur gestus.

Ad Cap. 6.

(1) Orat. 3. ad finem. In iis enim omnibus, quæ sunt Actionis, inest quædam vis à natura data: quare etiam

am hâc imperiti, hâc vulgus, hâc denique barbari, maximè commoventur. Verba neminem movent, nisi eum, qui ejusdem linguæ societate conjunctus est: sententiæq; sæpe acutæ non acutorum hominum sensus prætervolant. Actio autem, quæ præ se motum animi fert, omnes movet: iisdem enim omnium animi motibus concitantur, & eos iisdem notis, & in aliis agnoscunt, & in seipsis judicant. Argumento magno est pantomimus, qui solo gestu, sine voce, omnia spectantibus significat: ut gestus in tanta, per tot gentes, linguarum diversitate, tanquam communis hominum sermo esse videatur. Imò verò etiam bestiarum, quæ signis affectus suos enunciant: quinetiam rerum inanimatarum: sic enim picturæ & Imagines tacitè loquuntur. Itaque gestus, sermo corporis & eloquentia rectè à Cicerone nominatur: in eoque summum studium duo summi oratores Demosthenes & Cicero posuere. Demosthenes speculum grande intuens, componebat Actionem & gestus corporis: & quamvis fulgor ille sinistras imagines redderet: suis demum oculis quod efficeret credidit. Quinetiam Satyrum histriionem ad eas artes magistrum adhibuit. Et Cicero histriionibus quoque hujus doctrinæ magistris Roscio comædo, Æsopo tragædo usus est. Chironomiam verò Quintilianus autor est ab heroicis usque temporibus repetitam, ab ipso etiam Socrate probatam, à Platone quoque in parte civilium positam virtutum.

C A P. VII.

De Gestu totius corporis.

TRunco totius corporis orator seipsum moderetur, & virili laterum flexione, non gesticatione scenicâ: Actior è nque magis ad sensus, quàm ad verba accommodetur.

Orat. Perf. ¶ Io. Status verò corporis sit secundum naturam erectus & excelsus.

Etenim

E-enim natura.

*Os homini sublime dedit, cœlumque tueri
Fussit, & erectos ad sidera tollere vultus.*

Contraria autem mutatio & vacillatio, quā n indecora sit, Curionis motus ille argumento est, quem & Julius (ut est in Bruto) perpetuum notavit, cū ex eo in utramque partem toto corpore vacillante quæsit, quid loqueretur è lentre : & Cn. Sici-nius homo impurus, sed admodum ridiculus, & cū Tribunus pleb. Curionem & O-ctaviū Consules produxisset, Curioq; multa dixisset sedente Cn. Octavio collega, qui devinctus erat fasciis, & multis medicamentis, propter dolorem artuum, delibutus; Nunquam inquit, Octa-vi, collega tuo gratiam referes; qui nisi se suo more jactavisset, hodie is istic muscæ comedisset.

C A P. VIII.

De Gestu capitis, frontis, oculorum.

ATque hæc de corporis universi gestu. Par-tium item sua quædam ratio est, & qui-dem præcipua capitis, cum illo corporis statu consentientis. Demisso capite humilitas & mo-destia significatur : & hoc gestu Poeta verrecun-diam reginæ exprimit, *Æneid.* 1.

Tum breviter Dido vultum demissa profatur.

Capite & oculis in terram converſis, Orator, velut cogitabundus, decorè exorditur. *Q. l. 11. c. 3.* Cū ad Judicem nos converterimus, non protinus est erumpendum; sed danda brevis
cogi-

cogitationis mora. Minè enim auditorem disturi cura delectat: & Judex se ipse componit. Hoc præcipit Homerus, Iiad. 3. Ulyssis exemplo: quem stetit oculus in terram defixis, immo: & se pro, priusquam illam eloquentia procellam effunderet, dixit: & que gestu par est Ciceronis timorem in principiis significatum esse: quineriam id testificatur oratione illâ, *Quoniam in omnibus causis, C. Caesar, &c.* Aspectus vertitur eodem, quò gestus corporis: exceptis, quæ aut damnanda, aut removenda sunt, aut videamur avertari. *Æneid. 3.*

—— *Dii talem terris avertite pestem. Æn. 1.*

—— *Haud equidem tali me dignor honore.*

Solo tamen capite gestum facere, ut frequenter facere, vitiosum scenicis doctoribus visum est. Frontem ferire in dolore Ciceroni videtur oratorium, Fabio autem scenicum, *Orat. Lib. 3. ¶. 7.* Sed in ore ac vultu sunt omnia: in eo autem ipso dominatus est omnis oculorum. *Orat. pr. ¶. 10.* Vultus enim imago est animi, indices oculi. Quare cum effeceris nè quid ineptum aut vultuosum sit, tum oculorum magna debet esse moderatio: qui, quot animi motus sint, tot significationes, & communicationes habent. (a) Oculis itaque immotis dicere valde dedecet. Narium, labiorum, menti, cervicam, (b) humerorum vitia magis norantur.

Ad Cap. 8.

(a) *Orat. lib. 3. in fine. Theophrastus quidem altorem avertsum*

versum dixit, qui in agendo contuens aliquid pronuncia-
ret. E contra verò. Q. lib. 9. c. 3. *Quaquam & vultus
mutatio, oculorumque conjectus multum in actu valet;*
tamen si quis ducere os exquisitis modis, & frontis ac lu-
minum inconstantiâ trepidare non desinat, videatur.

(b) Humeros jactabat Demosthenes: sed hoc vi-
tium ita dicitur emendasse, ut, cum in angusto quo-
dam pulpito stans diceret, hasta humero dependens
immineret, ut si calore dicendi vitare id excidisset,
offensatione illâ commoveretur.

C A P. I X.

De Gestu brachii, manûs, digitorum.

AT brachium procerius projectum, quasi
quoddam telum orationis est: continuos-
que ac decurrentes locos maximè decet: & cum
speciosius quiddam uberiusq; dicendum est (si-
cut illud, Quintil. lib. 11. cap. 3. *Saxa atque
solitudines voci respondent*) expatiatur in la-
tus, & ipsa quodammodo se cum militari isto
gestu fundit oratio. Sinistrum verò brachium,
si quid eo agendum sit, eousque allevandum est,
ut quasi normalem angulum faciat. Manus au-
tem minùs arguta, digitis subsequens verba, non
exprimens, tantum potest, ut sine hac trunca
videatur actio. Nam cæteræ partes loquentem
adjuvant, manus propè ipsa loquitur. Hinc
Persianum illud Satyr. 4.

*Ergo ubi commota fervet plebecula bile,
Fert animus calida fecisse silentia turba
Majestate manum.*

Sinistra

Sinistra autem sola nunquam gestum facit; dextræ sese frequenter accommodat. Sic junctis manibus Aperia illa Gracchana agenda est: *Quod me miser conferam?* &c. Quæntus verò sit junctarum manuum gestus, exemplum poetæ demonstrat. *Æneid. 1.*

*Ingemit, & duplices tendens ad sydera palmas
Talia voceresert: O iérque quaterque beati,
Quæ ante ora patrum Trojæ sub mænibus alis
Contigit oppetere! -----* Hic poeta gestum præmonstravit.

Manus verò complodere est scenicum.

Atque hæc de universa manu: in cujus digitis singularis gestus quidam est: atque ille imprimis maximè communis, quo medius digitus in pollicem contrahitur explicatis tribus: & gestus est instantior: & tribus pollice pressis, index ille (quo Crassum in exprimendo animi dolore, atque impetu scienter usum significat Antonius) explicari solet. Is in exprobrando & indicando (unde ei nomen est) alternatâ ac spectante humerum manu, paulum inclinatus affirmat: versus in terram urget: aliquando pro numero unitatis est. Est autem & ille verecundæ orationi aptissimus, quo quatuor primis leviter in summum cœuntibus digitis, non procul ab ore aut pectore, fertur ad nos manus: & deinde prona ac paululum prolata laxatur. Quintilianus credit hoc modo cœpisse Demosthenem, in illo pro Ctesiphonte timido sum-

missis que

missioque principio : sic item formatam Cicero-
nis manum, cum diceret, *Si quid est in me inge-
nii (judices) quod sentio quam sit exiguum, &c.*
Atque digitorum gestus tam insignis est.

C A P. X.

De Gestu Pectoris, samoris, pedis.

IN cæteris vitiis serè notata sunt : ut pectus ac
ventrem projicere. Cædere etiam pectus Fa-
bio scenicum est. At scemur ferire (quod A-
thenis primus fecisse creditur Gleon) usitatum :
& indignatos decer, & excitat auditorem.

In pedibus statur & incessus observatur. In
dextrum verò ac lævum latus vacillare, alter-
nis pedibus insistendo, ridiculum est. Suppletio
tamen pedis, in contentionibus & incipiendis
& finiendis, est opportuna. Incessus permissus
est oratori ; sed rarus, & tantum in causis publi-
cis, ubi suggestum amplum & spatiosum est : ubi
etiam multi sunt judices : proindeq; in senatu,
ubi plures ; & in concione, ubi longè plurimi.
Discursare tamen ineptissimum : urbanèq; Fla-
vius Virgilius interrogavit de quodam suo an-
tisophista, Quot millia passuum declamâset.

ATque hæc de corporis Gestu, Oratoribus summè
necessario. Orat. Perf. T. 10. *Nam & infantes,
Actionis dignitate, Eloquentia sepe fructum tulerunt, &
diserti, deformitate Agendi, multi infantes putati sunt.*
Quin adversus oratores, hujus ipsius artificii fastidi-
olos contemptores, argumentum hinc sumptum est.

Nam

Nam cum Tullius adversus Callidium diceret, pro argumento refutationis posuit, quod veneni sibi comparati causam tam solute egisset, tam leviter, tam oscitanter, tam sine corporis gestu. Brutus. ¶. 122. Tu Marce Callidi (inquit) nisi fingeres, sic ageres? præsertim cum istâ eloquentiâ alienorum hominum pericula defendere acerrimè soleas, tuum negligeres? ubi dolor? ubi ardor animi, qui etiam ex infantium ingeniis elicere vides & quevelas solet? nulla perturbatio animi: nulla corporis: frons non percussa: non femur: pedis (quod minimum est) nulla suppositio. Itaque tantum abfuit: ut inflammaret nostros animos, somnum isto loco vix tenebamus. Sic Tullius Callidium in ipso foro, tanquam in aliquo Rhetoricæ ludo condiscipulum, non satis in arte quam profiteretur attentum & consideratum, vellicavit.

Verum non omnes, quæ à Tullio & Fabio traduntur, agendi rationes, nostris conveniunt temporibus: nec si convenirent, propterea non mutari convenit: quia vulgares factæ, & omnibus notæ, contemptum potius pariunt, quam admirationem; nec tam arident, quàm iridentur. Magistri itaque consulti, quas ex omnibus maximè probant, suis commendent discipulis: qui eas, cum fuerint adulti, aut addendo, aut minuendo, aut immutando, emendare; atque novas, rebus ipsis & ingenio ac voci suæ congruentes, ex abundantia Quintiliani penu Lib. 11. Cap. 3. deligere possunt. Interim verò curent, aut Actio semper sit, non modò varia & decora; sed etiam nec nimia nec affecta: Ne dum actoris captant elegantiam, perdant viri boni & gravis auctoritatem. Nam ubicunque Ars ostentatur, ibi Veritas abesse videtur.

FINIS.

BB. 6 BB 6

Gestus.

et 3 pro
sibi com.
tam of.
122. Tu
s? praefer.
icula de-
olor? ubi
licere un
nulla cor-
quod mi-
ui: ut in-
x teneba-
quam in
fatis in
eratum,

tradun-
poribus:
nvenit:
emptum
m arri-
ulti, quas
nt disci-
ndo, aut
e novas,
es, ex a-
deligere
mper sit,
mia nec
perdant
que Ars

26
6

Handwritten musical notation (neumes) on a single staff, consisting of several groups of notes and rests, some with ligatures. The notation is written in a cursive, medieval style.